

รายงานฉบับสมบูรณ์

(Final Report)

โครงการ “การศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการ
รองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลาง
การศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน”

โดย

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ปรึกษา

ศูนย์วิจัยนโยบายและการบริหาร
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

พ.ศ. 2551

คณะผู้วิจัย

1. นางสาวจุไรรัตน์ แสงบุญนำ ผู้อำนวยการสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นางยุวดี ภูริโกไคย สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
3. นางภัทศรี ศิริประภา สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
4. รศ.ศรุตี สกลรัตน์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
5. ดร.โกวิท กระจ่าง วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
6. รศ.ดร.วรรณิ์ เดียววิเศษ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
7. นายกิจฐเขต ไกรवास วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
8. นายเอกลักษณ์ ณีฤทธิ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
9. นางสาวอารยา ธนารักษ์ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำนำ

การศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในครั้งนี้ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่จะนำมาใช้ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ ปี พ.ศ. 2548 - 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการให้บรรลุผล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้นอกจากจะสามารถกำหนดแนวทางในการเตรียมความพร้อมให้กับสถาบันการศึกษาของไทย ในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านแล้ว ผลการศึกษายังเป็นการรองรับการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล ในการเพิ่มบทบาทเชิงรุกของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย

ในการดำเนินการศึกษาในครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสถาบันการศึกษาทั่วประเทศในการตอบแบบสอบถาม ตลอดจนผู้บริหารของสถาบันการศึกษาที่ได้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ รวมถึงบุคลากรของศูนย์วิจัยนโยบายและการบริหาร วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้ให้คำปรึกษาสำหรับผลงานวิจัยชิ้นนี้ ซึ่งคณะผู้วิจัยต้องขอขอบคุณเป็นอย่างมากสำหรับความร่วมมือดังกล่าวที่ได้ส่งผลอย่างมากต่อความสำเร็จของผลงานวิจัยนี้ และยังมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านต่อไป

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	๗
สารบัญภาพ	๗
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภคนและสังคมไทย	
สู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ในระยะ 5 ปี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ	
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10.....	7
แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมมือด้านการศึกษากับต่างประเทศของ	
กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพัฒนาคณาภคนการศึกษาของไทย ตามกรอบความร่วมมือ	
พหุภาคี/ ทวิภาคี ปี พ.ศ. 2548 - 2551.....	14
แผนงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้ความร่วมมือกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ.....	18
แผนงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS).....	20
ความพร้อมของประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์ ในการจัดการศึกษา	
สำหรับนักศึกษาต่างชาติ.....	22
มาตรฐานและตัวชี้วัดสำหรับการประเมินคุณภาพชีวิต.....	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
กรอบแนวคิดในการวิจัย	37
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	39
ขั้นตอนของการพัฒนาตัวชี้วัดเบื้องต้น	39
ขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล	40
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัย	42
ผลงานที่ได้รับจากการดำเนินการ	42
4 ผลการศึกษา	43
การพัฒนาตัวชี้วัดเบื้องต้นในเรื่องความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย ในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาใน กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน	43
ผลการวิเคราะห์ความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบาย การพัฒนาประเทศไทยให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน	78
ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศ ให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน	155

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	สรุปผลการศึกษา 171
	การพัฒนาตัวชี้วัดเบื้องต้นในเรื่องความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย ในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ป็นศูนย์กลางการศึกษา ในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน 171
	การวิเคราะห์ความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการดำเนินงาน เพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ป็นศูนย์กลางการศึกษา ในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน 178
	การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนา ประเทศไทยให้ป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน 183
	ข้อเสนอแนะ 184
บรรณานุกรม 187
คณะผู้วิจัย 189

สารบัญญัตราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนและร้อยละของความเกี่ยวข้องในวิสัยทัศน์ของสถาบันการศึกษา กับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน 78
2	จำนวนและร้อยละของนโยบายของสถาบันการศึกษาในด้านการจัดการศึกษา ให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน 79
3	จำนวนและร้อยละของนโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษา..... 79
4	จำนวนและร้อยละของโครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษากับต่างประเทศ ของสถาบันการศึกษา..... 81
5	จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือปฏิบัติงาน ร่วมกับชาวต่างชาติ 82
6	จำนวนและร้อยละของลักษณะงาน/ กิจกรรมของอาจารย์ในต่างประเทศ หรือการร่วมกับชาวต่างชาติ..... 83
7	จำนวนและร้อยละของบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ หรือปฏิบัติงานร่วมกับชาวต่างชาติ..... 84
8	จำนวนและร้อยละของลักษณะงาน/ กิจกรรมของบุคลากรทางการศึกษา ในต่างประเทศหรือการร่วมกับชาวต่างชาติ 85
9	จำนวนและร้อยละของการเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาของนักศึกษาต่างชาติ..... 85
10	จำนวนและร้อยละของภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ 86
11	สาขาวิชา/ หลักสูตรที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษา ให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน 87
12	จำนวนและร้อยละของการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่ นักศึกษาต่างชาติ 94
13	จำนวนและร้อยละของงบประมาณในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ โดยเฉลี่ยต่อปีการศึกษา..... 95

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14	จำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์ของการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษา ให้แก่นักศึกษาต่างชาติ 96
15	จำนวนและร้อยละของวิธีการที่ทางสถาบันการศึกษาใช้ในการรับสมัครนักศึกษา ต่างชาติเข้ามาศึกษา 96
16	จำนวนและร้อยละของอาคารสถานที่ที่ทางสถาบันการศึกษาใช้จัดการเรียนการสอน ให้แก่นักศึกษาต่างชาติ 97
17	จำนวนและร้อยละของห้องเรียนที่ทางสถาบันการศึกษาได้เตรียมไว้สำหรับ จัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ 98
18	จำนวนและร้อยละของจำนวนนักศึกษาต่างชาติโดยเฉลี่ยที่คาดว่าจะรองรับได้ สำหรับห้องเรียนที่เตรียมไว้ 99
19	จำนวนและร้อยละของจำนวนผู้ใช้บริการที่ห้องสมุดสามารถรองรับได้..... 100
20	จำนวนและร้อยละของจำนวนหนังสือในห้องสมุดของสถาบันการศึกษา 101
21	จำนวนและร้อยละของจำนวนตำราภาษาต่างประเทศในห้องสมุดของสถาบันการศึกษา 101
22	จำนวนและร้อยละของฐานข้อมูลเพื่อการค้นคว้าสำหรับนักศึกษาต่างชาติ..... 102
23	จำนวนและร้อยละของการบริการเพื่อการค้นคว้าอื่น ๆ ของห้องสมุด 102
24	จำนวนและร้อยละของบริการหอพัก..... 103
25	จำนวนและร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่หอพักของสถาบันการศึกษา สามารถรองรับได้..... 103
26	จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลหอพักที่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้ 104
27	จำนวนและร้อยละของจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่หอพักเอกชนในเครือข่าย ของสถาบันการศึกษาสามารถรองรับได้ 104
28	จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลหอพักเอกชนในเครือข่ายของสถาบันการศึกษาที่สามารถ สื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้ 105
29	จำนวนและร้อยละของบริการข้อมูลข่าวสารของสถาบันการศึกษา 105
30	จำนวนและร้อยละของเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษาที่มีข้อมูลภาษาต่างประเทศ 106

สารบัญญัตินำ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
31	จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา..... 106
32	จำนวนและร้อยละของเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษาที่มีข้อมูลที่เป็นสำหรับ นักศึกษาต่างชาติ..... 107
33	จำนวนและร้อยละของเอกสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสถาบันการศึกษา ที่มีภาษาต่างประเทศ..... 107
34	จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเอกสารประชาสัมพันธ์ข้อมูล ของสถาบันการศึกษา..... 108
35	จำนวนและร้อยละของเอกสารการลงทะเบียนมีภาษาต่างประเทศ..... 108
36	จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเอกสารการลงทะเบียน..... 109
37	จำนวนและร้อยละของการใช้ภาษาต่างประเทศในป้ายบอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ..... 109
38	จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้บอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ..... 110
39	จำนวนและร้อยละของหน่วยงานและบุคลากรสำหรับดูแลนักศึกษาต่างชาติ ของสถาบันการศึกษา..... 110
40	จำนวนและร้อยละของหน่วยงานเฉพาะที่ช่วยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติ..... 111
41	จำนวนและร้อยละของบุคลากรเฉพาะที่คอยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติ..... 111
42	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่คอยดูแลเป็นพิเศษให้นักศึกษาต่างชาติ..... 112
43	จำนวนและร้อยละของชุมชนใกล้เคียงของสถาบันการศึกษาในรัศมีไม่เกิน 1 กิโลเมตร 112
44	จำนวนและร้อยละของแหล่งจับจ่ายสินค้าที่เป็นภายในชุมชนใกล้เคียง..... 113
45	จำนวนและร้อยละของแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในชุมชนใกล้เคียง 113
46	จำนวนและร้อยละของครอบครัวอุปถัมภ์ (host family) สำหรับนักศึกษาต่างชาติ..... 114
47	จำนวนและร้อยละของบริการไปรษณีย์..... 114
48	จำนวนและร้อยละของบริการธนาคาร..... 115
49	จำนวนและร้อยละของบริการขนส่งสาธารณะ..... 115
50	จำนวนและร้อยละของบริการร้านอาหาร..... 116
51	จำนวนและร้อยละของบริการด้านสถานพยาบาล..... 116

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
52	จำนวนและร้อยละของบริการประเภทอื่น ๆ 117
53	นโยบายหรือแผนงานของสถาบันการศึกษาในการขยายการจัดการศึกษาเพื่อรองรับ นักศึกษาต่างชาติ 117
54	กิจกรรมของสถาบันการศึกษาในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการจัด การศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ..... 118
55	จุดแข็งของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ..... 119
56	จุดอ่อนของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ..... 120
57	โอกาสของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ..... 121
58	อุปสรรคของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ..... 122
59	จำนวนและร้อยละของความเกี่ยวข้องในวิสัยทัศน์ของสถาบันการศึกษากับการ จัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน..... 123
60	จำนวนและร้อยละของนโยบายของสถาบันการศึกษาในด้านการจัดการศึกษา ให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน 124
61	จำนวนและร้อยละของนโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษา 124
62	จำนวนและร้อยละของโครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษากับต่างประเทศที่ สถาบันดำเนินการ 125
63	จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือปฏิบัติงานร่วมกับ ชาวต่างชาติ..... 126
64	จำนวนและร้อยละของลักษณะงาน/ กิจกรรมของอาจารย์ในต่างประเทศหรือ การร่วมกับชาวต่างชาติ 127
65	จำนวนและร้อยละของบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ หรือปฏิบัติงานร่วมกับชาวต่างชาติ 127
66	จำนวนและร้อยละของลักษณะงาน/ กิจกรรมของบุคลากรทางการศึกษาในต่างประเทศ หรือการร่วมกับชาวต่างชาติ 128

สารบัญญัตินำ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
67	จำนวนและร้อยละของการเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาของนักศึกษาต่างชาติ 128
68	จำนวนและร้อยละของภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ 129
69	สาขาวิชาหลักสูตรที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษา ให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน 130
70	จำนวนและร้อยละของการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่ นักศึกษาต่างชาติ 132
71	จำนวนและร้อยละของงบประมาณในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ โดยเฉลี่ยต่อปีการศึกษา..... 132
72	จำนวนและร้อยละของอาคารสถานที่ที่ทางสถาบันการศึกษาใช้จัดการเรียนการสอน ให้แก่นักศึกษาต่างชาติ..... 133
73	จำนวนและร้อยละของห้องเรียนที่ทางสถาบันการศึกษาได้เตรียมไว้สำหรับการ เรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ 133
74	จำนวนและร้อยละของจำนวนนักศึกษาต่างชาติโดยเฉลี่ยที่คาดว่าจะรองรับได้สำหรับ ห้องเรียนที่เตรียมไว้..... 134
75	จำนวนและร้อยละของจำนวนผู้ใช้บริการที่ห้องสมุดสามารถรองรับได้ 134
76	จำนวนและร้อยละของจำนวนหนังสือในห้องสมุดของสถาบันการศึกษา..... 134
77	จำนวนและร้อยละของจำนวนตำราภาษาต่างประเทศในห้องสมุด ของสถาบันการศึกษา..... 135
78	จำนวนและร้อยละของฐานข้อมูลเพื่อการค้นคว้าสำหรับนักศึกษาต่างชาติ 135
79	จำนวนและร้อยละของบริการเพื่อการค้นคว้าอื่น ๆ ของห้องสมุด..... 136
80	จำนวนและร้อยละของบริการหอพักของสถาบันการศึกษา..... 136
81	จำนวนและร้อยละของจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่หอพักของสถาบันการศึกษา สามารถรองรับได้ 137
82	จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลหอพักที่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้ 137

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
83	จำนวนและร้อยละของจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่หอพักเอกชนในเครือข่ายของ สถาบันการศึกษาสามารถรองรับได้ นักศึกษาต่างชาติได้ 138
84	จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลหอพักเอกชนในเครือข่ายของสถาบันการศึกษาที่สามารถ สื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้ 138
85	จำนวนและร้อยละของบริการข้อมูลข่าวสารของสถาบันการศึกษา 139
86	จำนวนและร้อยละของเว็บไซต์สถาบันการศึกษาที่มีข้อมูลภาษาต่างประเทศ..... 139
87	จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา 140
88	จำนวนและร้อยละของเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษาที่มีข้อมูลที่จำเป็นสำหรับ นักศึกษาต่างชาติ 140
89	จำนวนและร้อยละของเอกสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสถาบันการศึกษา ที่มีภาษาต่างประเทศ 141
90	จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเอกสารประชาสัมพันธ์ข้อมูล ของสถาบันการศึกษา 141
91	จำนวนและร้อยละของเอกสารการลงทะเบียนที่มีภาษาต่างประเทศ..... 141
92	จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเอกสารการลงทะเบียน..... 142
93	จำนวนและร้อยละของการใช้ภาษาต่างประเทศในป้ายบอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ 142
94	จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้บอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ 142
95	จำนวนและร้อยละของหน่วยงานและบุคลากรสำหรับการดูแลนักศึกษาต่างชาติของ สถาบันการศึกษา..... 143
96	จำนวนและร้อยละของหน่วยงานเฉพาะที่ช่วยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติ..... 143
97	จำนวนและร้อยละของบุคลากรเฉพาะที่คอยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติ 144
98	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่คอยดูแลเป็นที่เลี้ยงให้นักศึกษาต่างชาติ..... 144
99	จำนวนและร้อยละของชุมชนใกล้เคียงของสถาบันการศึกษาในรัศมีไม่เกิน 1 กิโลเมตร 144
100	จำนวนและร้อยละของชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงมีความปลอดภัย..... 145
101	จำนวนและร้อยละของแหล่งจับจ่ายสินค้าที่จำเป็นภายในชุมชนใกล้เคียง 145

สารบัญญัตินี้ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
102	จำนวนและร้อยละของแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในชุมชนใกล้เคียง..... 146
103	จำนวนและร้อยละของครอบครัวอุปถัมภ์ (host family) ให้สำหรับนักศึกษาต่างชาติ..... 146
104	จำนวนและร้อยละของบริการสาธารณะสำหรับบุคลากรของสถาบันการศึกษา..... 146
105	จำนวนและร้อยละของบริการไปรษณีย์..... 147
106	จำนวนและร้อยละของบริการธนาคาร 147
107	จำนวนและร้อยละของบริการขนส่งสาธารณะ 148
108	จำนวนและร้อยละของบริการร้านอาหาร 148
109	จำนวนและร้อยละของบริการด้านสถานพยาบาล 149
110	นโยบายหรือแผนงานของสถาบันการศึกษาในการขยายการจัดการศึกษาเพื่อรองรับ นักศึกษาต่างชาติ 149
111	กิจกรรมของสถาบันการศึกษาในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับ การจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ..... 150
112	จุดแข็งของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ 151
113	จุดอ่อนของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ 152
114	โอกาสของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ 153
115	อุปสรรคของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ 154

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคีกับหลายประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านตามนโยบายรัฐบาล ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันในระดับสูงจนถึงระดับประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อันจะส่งผลดีในระยะยาวทั้งในเรื่องของความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการนำมาซึ่งความสงบสุขในภูมิภาค

ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและวิชาการกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ ปี พ.ศ. 2548 - 2551 ซึ่งตามแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีมาตรฐานการศึกษาเป็นที่ยอมรับในระดับสากล และได้มีการเสนอยุทธศาสตร์สำคัญไว้ 3 ประการ เพื่อให้วิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดขึ้นมีการแปลงไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และยุทธศาสตร์การสนับสนุนการเป็นหุ้นส่วนและการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ในแต่ละยุทธศาสตร์ได้มีการกำหนดแนวทาง/ มาตรการในการดำเนินยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ได้มีการกำหนดแนวทาง/ มาตรการแสวงหาความร่วมมือและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันฝึกอบรมวิชาชีพแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรหรือสถาบันในต่างประเทศโดยตรง มีการกำหนดแนวทาง/ มาตรการในการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการจัดการศึกษา ฝึกอบรม และดูงานให้แก่ครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน และมีการส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศในการผลิตกำลังคนเพื่อ

ตอบสนองตลาดเฉพาะ (Niche Market) โดยในด้านของคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาได้มีการกำหนดแนวทาง/ มาตรการในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณให้เป็นที่ยอมรับจากทั้งภายในและต่างประเทศ นอกจากนี้ในส่วนของแนวทาง/ มาตรการที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยเป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านให้เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีการกำหนดแนวทาง/ มาตรการในการเผยแพร่ความรู้ วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ดีต่าง ๆ ของไทยไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน มีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศเพื่อนบ้านแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษา เพื่อให้สามารถรองรับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การอุดมศึกษาไทยให้เป็นที่รู้จักในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยอาศัยสื่อสิ่งพิมพ์ การทำโรดโชว์ เป็นต้น

สภาพปัญหา (problem statement)

จากการดำเนินการที่ผ่านมาของกระทรวงศึกษาธิการในด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของการให้ทุนเพื่อการศึกษา/ ฝึกอบรม/ ทุน การให้วัสดุอุปกรณ์ การส่งผู้เชี่ยวชาญไปปฏิบัติงานเพื่อให้คำแนะนำ ปรึกษา และให้ความช่วยเหลือในรูปแบบอื่น ๆ ก็ตาม ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาแม้ว่าจะประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคสำคัญในการดำเนินงานตามแผนงานต่าง ๆ ข้างต้นในหลาย ๆ เรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความพร้อมของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ปัญหาด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ ทุกระเบียบต่าง ๆ ที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ตลอดจนความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ของสถาบันการศึกษา เป็นต้น

ด้วยความสำคัญและเหตุผลในเรื่องของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยเป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุผล สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานด้านต่างประเทศ จึงได้จัดทำโครงการวิจัยเพื่อศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลสำคัญในการจัดโครงการ/ กิจกรรม ตลอดจนการจัดหาสถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ในเชิงวิชาการ ตลอดจนเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้านต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- เพื่อศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย ในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยมุ่งศึกษาปัจจัยด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ กฎระเบียบต่าง ๆ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ตลอดจนความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ของสถาบันการศึกษา
- เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ความสำคัญของการวิจัย

- เป็นการพัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพและความพร้อมของสถาบันการศึกษาไทย ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษา ซึ่งเป็นความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อที่จะรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
- เป็นการสะท้อนภาพปัญหาความพร้อมของสถาบันการศึกษา ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมถึงการเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มศักยภาพและความพร้อมของสถาบันการศึกษาไทยเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะความพร้อมของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศ วิทยาลัยชุมชนทั่วประเทศ สถาบันอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน ในจังหวัดชายแดนที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนทั้งศูนย์ภาคและศูนย์จังหวัด ในจังหวัดชายแดนที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง และสถาบันการศึกษาเอกชนนอกระบบ (ตามมาตรา 15(2)) เฉพาะประเภทสถาบันการศึกษา ในจังหวัดชายแดนที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง โดยมุ่งศึกษาความพร้อมด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติงาน และด้านความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ของสถาบันการศึกษา ตลอดจน ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินโครงการ/

กิจกรรมความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศเพื่อนบ้านของสถาบันการศึกษา และการพัฒนาตัวชี้วัด (Indicator) เบื้องต้น สำหรับการประเมินระดับความพร้อมของสถาบันการศึกษา ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน และด้านความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ของสถาบันการศึกษาเท่านั้น

2. ขอบเขตด้านประชากรศึกษา

ประชากรศึกษาในครั้งนี้นำโดยผู้บริหาร และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน วิทยาลัยชุมชน สถาบันอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชนในจังหวัดชายแดนที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค (ศูนย์ภาค) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (ศูนย์จังหวัด) เฉพาะในจังหวัดชายแดนที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง และสถาบันการศึกษาเอกชนนอกระบบ (ตามมาตรา 15(2)) เฉพาะประเภทสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนที่มีด่านตรวจคนเข้าเมืองเท่านั้น นอกเหนือจากนี้อยู่นอกเหนือขอบเขตการศึกษา

3. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการในช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม 2550 ถึงเดือนกันยายน 2550 รวมระยะเวลาในการศึกษาทั้งสิ้น 5 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย หมายถึง ความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ด้านความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ และด้านอื่น ๆ เพื่อรองรับการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ความพร้อมในด้านบุคลากร หมายถึง ความพร้อมของบุคลากรของสถาบันการศึกษาของไทยทั้งในด้านจำนวนและคุณภาพ เพื่อรองรับการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทย

ความพร้อมในด้านงบประมาณ หมายถึง ความเพียงพอของงบประมาณในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อรองรับศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทย

ความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ หมายถึง ความเพียงพอของอาคารสถานที่ที่ใช้สำหรับจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อรองรับการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทย

ความพร้อมในด้านกฎระเบียบต่าง ๆ หมายถึง การมีกฎระเบียบที่สนับสนุนต่อการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อรองรับการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทย

ความพร้อมในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ หมายถึง การมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติที่เพียงพอ อาทิ ห้องสมุด หอพัก บริการข้อมูลข่าวสาร หน่วยงานและบุคลากรสำหรับดูแลนักศึกษาต่างชาติบริการสาธารณะต่าง ๆ เป็นต้น

ความพร้อมในด้านความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ หมายถึง ประสิทธิภาพและความชำนาญของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง ในสาขาวิชาที่เคยจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน

สถาบันการศึกษาของไทย หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ วิทยาลัยชุมชนทั่วประเทศ สถาบันอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (ศูนย์ภาค) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (ศูนย์จังหวัด) ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง และสถาบันการศึกษาเอกชนนอกระบบ (ตามมาตรา 15(2)) เฉพาะประเภทสถาบันการศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง

ประเทศเพื่อนบ้าน หมายถึง ประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศสหภาพพม่า ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถาบันการศึกษาของไทยที่มีความพร้อมและมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่าง ๆ ได้
2. ผลจากการศึกษาวิจัยจะรองรับการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล ในการ

เพิ่มบทบาทเชิงรุกของประเทศไทยในการเป็ศูนย์กลางการศึกษาของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

3. สามารถกำหนดแนวทางในการเตรียมความพร้อมให้กับสถาบันการศึกษาของไทยในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับงานด้านการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านต่างประเทศ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ได้มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพคนและสังคมไทยผู้สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ในระยะ 5 ปี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

2. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมมือด้านการศึกษากับต่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพัฒนาคูณภาพการศึกษาของไทย ตามกรอบความร่วมมือพหุภาคี/ ทวิภาคี ปี พ.ศ. 2548 - 2551

3. แผนงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้ความร่วมมือกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ

4. แผนงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS)

5. ความพร้อมของประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์ ในการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

6. มาตรฐานและตัวชี้วัดสำหรับการประเมินคูณภาพการศึกษา

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพคนและสังคมไทยผู้สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ในระยะ 5 ปี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยยังคงอัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยได้มีการกำหนด

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่สำคัญในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคม
แห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ดังกล่าว ดังต่อไปนี้

แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคม
แห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ในระยะ 5 ปี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ให้มีความสำคัญกับการ
พัฒนาคนใน 3 มิติ คือ การพัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรมโดยมุ่งให้เกิดการเสริมสร้างความรู้ตาม
ความเหมาะสมของคนทุกกลุ่มทุกวัย ควบคู่กับการพัฒนาด้านจิตใจ เพื่อให้สามารถรู้เท่าทัน
การเปลี่ยนแปลง ก้าวสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง และสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถของ
ประเทศ ในขณะที่เดียวกันมุ่งเสริมสร้างคนไทยให้มีสุขภาวะที่ดี มีการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน ควบคู่
กับการเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข การคุ้มครองทางเศรษฐกิจและสังคม
กระบวนการยุติธรรม การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และมีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต

การพัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรม นำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนทั้งด้าน
จิตใจ ทักษะชีวิตและความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต การพัฒนาสมรรถนะ และทักษะแรงงาน
และเร่งผลิตกำลังคนเพื่อตอบสนองการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการ
จัดการองค์ความรู้

1. การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ที่จำเป็น อยู่ในกรอบของศีลธรรม และมีจิตสำนึก
สาธารณะ โดย

1.1 ผลักดันให้ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา ร่วมกันพัฒนา
เด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม เป็นคนดี ห่างไกลอบายมุขและยาเสพติด มีภาวะผู้นำ
อุทิศตนเพื่อส่วนรวม และมีบทบาทดูแลเด็กเดือน เฝ้าระวังความประพฤติอันที่เรื้อรัง รวมทั้ง
สืบค้นคนดีในสังคม เชิดชูให้เป็นแบบอย่างที่ดีในทุกระดับ

1.2 ปลูกฝังทัศนคติและการเรียนรู้ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เปิดโอกาสให้คน
ทุกวัยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมเรียนรู้ทำงานร่วมกัน ประสานประโยชน์ เช่น กิจกรรม
อาสาสมัครเพื่อสาธารณประโยชน์ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมลูกเสือ
เนตรนารี และกิจกรรมสหกรณ์ เป็นต้น และในระดับองค์กรของทุกภาคีการพัฒนา มุ่งส่งเสริมให้มี
การดำเนินงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

2. การสร้างและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความพร้อมด้านสติปัญญา อารมณ์
และศีลธรรม ภายใต้ระบบการศึกษาที่มุ่งการเรียนรู้ทั้งทางปฏิบัติและวิชาการ โดย

2.1 พัฒนาเด็กเริ่มตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยประถมให้เติบโตตามวัยอย่างเหมาะสม
และพร้อมเรียนรู้ โดยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับพ่อแม่ในการดูแลสุขภาพและพัฒนาเด็ก
ตั้งแต่แรกเกิดทั้งทางจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ฝึกให้เด็กคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล

เป็นระบบ รู้จัก เข้าใจ และสามารถควบคุมตนเองได้อย่างเหมาะสม รู้ถึงความสามารถที่ตนมีอยู่ และร่วมมือกับผู้อื่น ผ่านการเรียนรู้ร่วมกันจากประสบการณ์จริงและมีความสุขจากการเรียนรู้

2.2 พัฒนาหลักสูตรทั้งในและนอกระบบให้หลากหลาย สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองที่บูรณาการเรื่องศีลธรรม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการลดความขัดแย้งแบบสันติวิธี เป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจในรากเหง้าของตน และเรียนรู้การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่จูงใจให้เด็กสนใจและใฝ่รู้ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ และพัฒนาคุณภาพครูให้รู้เท่าทันวิทยาการสมัยใหม่

2.3 สร้างเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพชีวิตศึกษาเพิ่มขึ้น โดยสร้างระบบเครือข่าย ผู้ปกครอง การจัดการบริการเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่องทั้งการซ่อมสร้าง พัฒนาระบบถ่ายโอนที่มีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการส่งเสริมผู้ที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สู่ภูมิปัญญา สามารถสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. พัฒนาสมรรถนะและทักษะแรงงานให้รองรับการแข่งขันของประเทศ โดยเพิ่มพูนความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน และจัดระบบการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพที่เชื่อมโยง ตั้งแต่ระดับพื้นฐานสู่ระดับวิชาชีพ

3.1 เพิ่มพูนความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงานเพื่อเสริมสร้างผลิตภาพแรงงานให้สูงขึ้น ทั้งการคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ แก้ปัญหา ตัดสินใจ ทำงานเป็นทีม มีจริยธรรม มีวินัยในการทำงาน สามารถรองรับ และเรียนรู้เทคโนโลยีที่ซับซ้อนได้ง่าย ปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และพร้อมก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

3.2 จัดระบบการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะที่สอดคล้องกับวิทยาการและเทคโนโลยี และมีการส่งต่ออย่างเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปสู่ระดับวิชาชีพ โดย

3.2.1 เสริมสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ชุมชนทุกระดับในการพัฒนาสมรรถนะแรงงาน โดยจัดหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นที่หลากหลายสำหรับแรงงาน เพื่อสร้างทางเลือกในการประกอบอาชีพและเป็นช่องทางการเปลี่ยนงานตามความถนัด เหมาะสมกับศักยภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์ รวมทั้งส่งเสริมการฝึกงานในสถานประกอบการให้กว้างขวาง

3.2.2 ผลักดันองค์กรต่าง ๆ ในสังคม เช่น องค์กรชุมชน สถานประกอบการ สถาบันการแพทย์ สถานสงเคราะห์ เป็นต้น ให้จัดการศึกษาในรูปแบบ “ศูนย์การเรียนรู้” ที่มุ่งจัดการเรียนขั้นพื้นฐานและวิชาการด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพคนไทย เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3.2.3 เร่งรัดการจัดทำระบบคุณวุฒิวิชาชีพในสาขาที่มีความพร้อม และสอดคล้องกับความต้องการและนำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้แรงงานได้รับค่าจ้างเหมาะสมกับความรู้ ทักษะและประสบการณ์ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตควบคู่กับการผลักดันการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ

3.2.4 สนับสนุนผู้ด้อยโอกาสให้ทำงานที่เหมาะสมตามศักยภาพ โดยผลักดันให้ภาคเอกชนร่วมกับชุมชนและสถาบันการศึกษาจัดการฝึกอบรมอาชีพและสร้างงานให้ผู้ด้อยโอกาส ทั้งในสถานประกอบการและอาชีพอิสระ

3.2.5 จัดทำข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานและความก้าวหน้าในวิชาชีพในทุกอาชีพเผยแพร่ผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย และเข้าถึงได้ ลดการถูกเอารัดเอาเปรียบและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

4. เร่งสร้างกำลังคนที่มีความเป็นเลิศในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และองค์ความรู้ใหม่ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพในทุกสาขา โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนานักวิจัย และสร้างปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาวิทยาการทุกแขนง

4.1 ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ บนฐานการพึ่งตนเองทางวิทยาการสมัยใหม่

4.1.1 เร่งผลิตนักวิจัยในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและของสังคมไทย เพื่อเป็นแกนนำในการพัฒนาประเทศไทย

- ผลักดันให้การค้นหาเด็กที่มีอัจฉริยภาพด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และพัฒนาศักยภาพให้มีความเป็นเลิศทั้งในด้านความรู้และคุณธรรม โดยส่งเสริมให้ครอบครัวสามารถเข้าถึงสนทนากาการแข่งขันสร้างสรรค์ และกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ ที่จัดขึ้นทั้งในโรงเรียนและชุมชน

- มุ่งผลิตนักวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และด้านสังคมให้สามารถบริหารจัดการความรู้ไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนา เน้นสาขาหลัก อาทิ เทคโนโลยี พัฒนาคน สังคม และการบริหารจัดการ และร่วมทำวิจัยกับต่างประเทศที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทย

4.1.2 พัฒนานักวิจัยที่มีอยู่ให้มีศักยภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญสูงขึ้น สามารถสร้างนวัตกรรมที่นำมาใช้ประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมและเชิงพาณิชย์

- ปลุกฝังคุณค่าในเรื่องความไว้เนื้อเชื่อใจให้กับนักวิจัยที่ก่อให้เกิดการรวมกลุ่ม สร้างเป็นเครือข่ายทั้งในและระหว่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ สร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ที่นำมาใช้ประโยชน์ได้

- สนับสนุนให้ทำวิจัย พัฒนาและสร้างนวัตกรรมที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพ มุ่งสร้างสรรค์คุณค่าและมูลค่าเพิ่ม เพิ่มผลิตภาพโดยรวมนำไปสู่การพึ่งตนเองในระยะยาว

4.2 สร้างปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาวิชาการทุกสาขาให้เป็นระบบ เน้นการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง กำหนดมาตรการจูงใจ และกระจายแหล่งเรียนรู้ให้กว้างขวางในทุกภูมิภาค

4.2.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในทุกสาขาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีที่สร้างมูลค่าเพิ่มผ่านการลงทุนจากต่างประเทศ โดยผลักดันให้บริษัทข้ามชาติจัดกิจกรรมวิจัยและพัฒนาในประเทศเพิ่มขึ้น รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีผ่านการลงทุนจากต่างประเทศ ควบคู่กับการสนับสนุนร่วมลงทุนด้านวิจัยและพัฒนา ระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างฐานเทคโนโลยีของตนเอง

4.2.2 กำหนดมาตรการจูงใจที่มุ่งสนับสนุนให้นักวิจัยสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ ยกเว้นภาษีทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยและพัฒนาทุกสาขา จัดให้มีกลไก จัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนาให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียอย่างเป็นธรรม พัฒนาระบบการแพร่กระจาย ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี และยกย่องนักวิทยาศาสตร์ไทย นักวิจัยและพัฒนา ด้านต่าง ๆ ที่มีผลงานดีเด่นให้เป็นแบบอย่างสำหรับเด็กและเยาวชน

4.2.3 กระจายและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทุกสาขาวิชา พัฒนาและยกระดับศูนย์กลางความเป็นเลิศด้านต่าง ๆ สร้างเครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้องในทุกภูมิภาค โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปสู่ภูมิภาคและชุมชน สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้คนไทยได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นวิชาการสมัยใหม่ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา ที่มุ่งสร้างวัฒนธรรม การเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้จัดการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ และปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยกับการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

5.1 สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้กับคนทุกช่วงวัย ให้ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างรู้เท่าทันโดย

5.1.1 สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับทุกคนในสังคมไทย ให้เห็นความสำคัญและสนใจการเรียนรู้ในหลายรูปแบบ เกิดเป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้”

5.1.2 ปรับทัศนคติของสังคมให้ยกย่องผู้ที่ไปศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นคนที่มีความค่า
มีความขยัน หมั่นเพียร และสามารถปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

5.2 พัฒนารูปแบบและหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพของเมือง
และชุมชน โดย

5.2.1 เปิดพื้นที่ทั้งสถานศึกษาและชุมชนให้เป็นสถานที่เรียนรู้ของคนในชุมชน
โดยจัดกิจกรรมหลังเวลาเรียนในโรงเรียน ขยายหลักสูตรสำหรับคนทั่วไปในมหาวิทยาลัย
และวิทยาลัย เพิ่มการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะเพื่อการเรียนรู้ อาทิ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การ
เรียนรู้ ศูนย์กีฬา

5.2.2 พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
โดยสำรวจความต้องการของผู้เรียน จัดหลักสูตรที่มุ่งให้ปราชญ์ ผู้รู้ในพื้นที่เป็นผู้สอน มีหลักสูตร
สำหรับผู้ประกอบการเรียนรู้เพื่อเป็นผู้จัดการเรียนรู้อื่นๆ เช่น นักการศึกษา ผู้ฝึกกีฬา ผู้นำเยาวชน
บรรณารักษ์ห้องสมุด ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ อาสาสมัคร เป็นต้น และจัดทำปฏิทินการเรียนรู้เพื่อกระตุ้น
ความสนใจของสาธารณชน รวมทั้งการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเบื้องต้นที่สามารถ
นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5.3 ปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคนโดย

5.3.1 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดการศึกษาตลอด
ชีวิต โดยกำหนดมาตรการจูงใจ อาทิ การลดหย่อนภาษีให้ภาคเอกชนที่ร่วมลงทุน และส่งเสริมให้
จัดการเรียนรู้ในสถานประกอบการ เป็นต้น ปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ
เรียนรู้ตลอดชีวิต ให้เอื้ออำนวยและส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และพัฒนาสถานที่เรียนรู้ให้
เหมาะสมกับกิจกรรม

5.3.2 จัดระบบข้อมูลข่าวสารการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ทุกคนสามารถเข้าถึงผ่านสื่อ
และเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งจัดหน่วยให้คำปรึกษาสำหรับการเรียนรู้เพื่อแนะนำการเรียน
ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้สนใจเรียน

6. การจัดการองค์ความรู้ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่
ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของคนไทยและสามารถนำมาใช้ประโยชน์
ในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดย

6.1 การจัดการ พัฒนาต่อยอด ใช้ประโยชน์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
เพื่อรักษาองค์ความรู้ดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาไว้คงอยู่และเผยแพร่สู่สากล โดย

6.1.1 จัดการความรู้ด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และความหลากหลายทางชีวภาพ
ที่ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ สืบค้น ถอดความรู้/ ภูมิปัญญาที่อยู่ในตัวคนออกเป็นความรู้ที่ผู้อื่น

สามารถเรียนรู้ รวบรวมจัดเป็นคลังข้อมูลในชุมชน และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน
อาทิ การจัดทำแผนชุมชน และคุ้มครองความรู้เหล่านี้ ทั้งทางนิตินัยและพฤตินัย ป้องกันมิให้ตกไป
อยู่กับกลุ่มผลประโยชน์

6.1.2 สนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการ
ปฏิบัติจริงร่วมกับปราชญ์ ผู้รู้ และผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ผ่านศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน
และผลักดันให้เป็นวิชาในการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา

6.1.3 นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนา ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถ
นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ
และนำไปผลิตสินค้าและบริการ สร้างรายได้ให้ชุมชน ควบคู่กับการทำวิจัยพื้นบ้านที่ชุมชนร่วมกับ
สถาบันการศึกษาและภาครัฐ และตั้งจัดระบบการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงลึก

6.2 การจัดการความรู้ระดับประเทศ ที่มุ่งสร้างศักยภาพทางการแข่งขันในเวทีโลก
บนฐานของการพึ่งตนเองตามศักยภาพของคนไทย โดย

6.2.1 สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาทุกสาขาให้ผลิตองค์ความรู้และเทคโนโลยี
ที่สอดคล้องกับศักยภาพของประเทศ ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง และผลักดันไปสู่การใช้
ประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมที่สามารถเพิ่มผลิตภาพการผลิต สร้างสรรค์คุณค่า พัฒนา
คุณภาพชีวิต อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยปรับมาตรการจูงใจทางการเงิน
การคลัง ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาให้พัฒนา
ขีดความสามารถในการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6.2.2 พัฒนานวัตกรรมที่นำไปสู่การพึ่งตนเอง สามารถลดการนำเข้าเทคโนโลยี
จากต่างประเทศ และปรับระบบจูงใจด้านการเงิน พร้อมกับจัดการทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเป็น
ระบบ ให้ความสำคัญกับการคุ้มครอง การแบ่งปันผลประโยชน์ การนำองค์ความรู้ไปใช้ในเชิง
พาณิชย์ มีองค์กร กลไก รับผิดชอบโดยตรง

จากการทบทวนวรรณกรรมแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคน
และสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ในระยะ 5 ปี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์
การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ จะให้ความสำคัญกับการ
พัฒนาคนใน 3 มิติ คือ การพัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรม การพัฒนาด้านจิตใจ และการ
เสริมสร้างสุขภาวะที่ดี โดยใช้ระบบการศึกษาที่มุ่งการเรียนรู้ทั้งทางวิชาการและทางปฏิบัติ พัฒนา
สมรรถนะและทักษะแรงงานโดยการจัดระบบการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพตั้งแต่ระดับพื้นฐาน
ไปจนถึงระดับวิชาชีพ เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพในทุกสาขา โดยเฉพาะด้าน

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการพัฒนานักวิจัย การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการจัดการ
องค์ความรู้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในส่วนของแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่
สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ที่จะมีส่วนในการสนับสนุนความพร้อมของสถาบันการศึกษา
ของไทยให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านประกอบด้วย

1. แนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ บนฐานการพึ่งตนเองทางวิทยาการ
สมัยใหม่
2. แนวทางการสร้างปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาวิทยาการทุกสาขาให้เป็นระบบ เน้นการ
มีส่วนร่วมอย่างจริงจัง กำหนดมาตรการจูงใจ และกระจายแหล่งเรียนรู้ให้กว้างขวางในทุกภูมิภาค
3. แนวทางพัฒนารูปแบบและหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพของ
เมืองและชุมชน
4. แนวทางการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับ
ทุกคน
5. แนวทางการจัดการความรู้ระดับประเทศ ที่มุ่งสร้างศักยภาพทางการแข่งขันในเวที
โลก บนฐานของการพึ่งตนเองตามศักยภาพของคนไทย

**แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษากับต่างประเทศของ
กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทย ตามกรอบความร่วมมือ
พหุภาคี/ ทวิภาคี ปี พ.ศ. 2548 - 2551**

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความมั่นคงของมนุษย์
เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจมีความก้าวหน้า และนำไปสู่การพัฒนาประเทศ
ที่ยั่งยืน ความมั่นคงดังกล่าวเป็นพื้นฐานของการผลิต การค้า และการลงทุนจากนักลงทุนทั้งใน
ประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น หากปราศจากความมั่นคงในทุกมิติ ระบบเศรษฐกิจจะไม่สามารถ
ขยายตัวอย่างต่อเนื่องได้ นอกจากนั้นการที่เศรษฐกิจโลกมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นก่อให้เกิด
กระแสการเปลี่ยนแปลง และมีเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าเกิดขึ้น ซึ่งอาจส่งผล
กระทบต่อเนื่องถึงกันในระดับภูมิภาคและระดับโลกได้ เช่น การก่อการร้าย ภัยธรรมชาติ
การระบาดของโรคติดต่อทั้งมนุษย์และสัตว์ เป็นต้น ความร่วมมือระหว่างประเทศในการเฝ้าระวัง
เตือนภัย ลดผลกระทบ และแก้ไขปัญหาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น และต้องมีการสร้างเครือข่ายความ
ร่วมมือที่เข้มแข็งเพื่อสร้างความมั่นคงของประเทศ

นโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของไทยยังมีความเชื่อมโยงกับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของโลกในระดับสูง ดังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการศึกษาของประเทศไทยในเวทีโลกและในภูมิภาค จึงต้องมีความเข้มข้นมากขึ้นทั้งในระดับพหุภาคีและระดับภูมิภาค ที่จะทำให้ประเทศไทยสามารถดำเนินมาตรการทางการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ที่มุ่งให้ความสำคัญต่อการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และการปฏิรูปการศึกษาให้มีความสมดุลมากยิ่งขึ้น เพื่อบรรลุเป้าหมายในอันที่จะมุ่งให้ประเทศไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันในเวทีโลก

ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมมือกับ 4 องค์กรหลัก ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อแสดงถึงสิ่งที่คาดหวังของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ และดำเนินการเชิงรุกเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันของสังคมโลก นโยบายด้านต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศของรัฐบาล ตลอดจนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ ยังได้กำหนดพันธกิจสำหรับใช้เป็นกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจน รวมทั้ง กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายสำหรับปี พ.ศ. 2548 - 2549 โดยได้เสนอยุทธศาสตร์สำคัญไว้ 3 ประการ คือ

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

แนวคิดการพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยให้เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม ซึ่งจะต้องพัฒนาให้อยู่บนฐานของศักยภาพและความพร้อมของประเทศ ศึกษาจุดอ่อน จุดแข็ง ข้อจำกัด แก้ไขกฎระเบียบที่ก่อให้เกิดอุปสรรคในการทำงาน ขณะเดียวกันจะต้องศึกษาความต้องการของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านด้วย

การดำเนินยุทธศาสตร์นี้ นอกจากจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศให้เกิดขึ้นอีกด้วย

แนวทาง/ มาตรการ

1.1 แสวงหาความร่วมมือและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

1.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันฝึกอบรมวิชาชีพแสวงหาความร่วมมือกับ
องค์กรหรือสถาบันในต่างประเทศโดยตรง

1.3 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของไทยทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณให้
เป็นที่ยอมรับจากทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เช่น อำนวยความสะดวกในการเทียบ โอนวุฒิ
ฯลฯ

1.4 เป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษา ฝึกอบรม และดูแลแก้ปัญหาทางการศึกษา ครู
อาจารย์ นักเรียน นักศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน

1.5 ส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศในการผลิตกำลังคนเพื่อตอบสนองตลาด
เฉพาะ (Niche Market)

1.6 เผยแพร่ความรู้ วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ดีต่าง ๆ ของไทยไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

1.7 พัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาของประเทศเพื่อน
บ้านแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษาเพื่อให้สามารถรองรับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

1.8 ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การอุดมศึกษาไทยให้เป็นที่รู้จักในกลุ่มประเทศ
เพื่อนบ้าน โดยอาศัยสื่อสิ่งพิมพ์ การทำโรดโชว์ ฯลฯ

2. ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

แนวความคิดที่ประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการดำเนินความร่วมมือกับ
ต่างประเทศด้านการศึกษาในเชิงรุก และพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของ
ประเทศนั้น จำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมและเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร
องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล
และสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของคน
ในชาติมาโดยตลอดด้วยการดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการศึกษาในทุกระดับ

แนวทาง/ มาตรการ

2.1 พัฒนามาตรฐานการศึกษา

2.2 ผลิตและพัฒนาบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.3 ผลิตและพัฒนาแรงงานไทยให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดเฉพาะ
(Niche Market)

2.4 ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ในระดับสากล (Global Explorer) เช่น การค้นคว้า
ทดลอง การสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร รวมทั้ง ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี
ของประเทศต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทย

2.5 พัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านต่างประเทศให้มีทักษะและความเชี่ยวชาญ
รู้กติกางานรูปแบบใหม่ และสามารถปฏิบัติงานในเวทินานาชาติได้อย่างมีคุณภาพและเป็น
ที่ยอมรับ

2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันทางวิชาการในระดับนานาชาติรวมทั้งการวิจัย
และพัฒนา

3. ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการเป็นหุ้นส่วนและการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาทั้ง
ภายในประเทศและต่างประเทศ

แนวคิดการดำเนินความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและ
ต่างประเทศต้องปรับต้องปรับเปลี่ยนจากการเป็นคู่แข่ง (competitors) มาเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือ
(partners) โดยส่งเสริมการทำงานในลักษณะเครือข่ายที่เข้มแข็ง การดำเนินกิจกรรม/ โครงการ
จำเป็นต้องได้รับการเสริมสร้างและสนับสนุนจากทุกฝ่าย เพื่อให้การดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกด้าน
ความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการศึกษา สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและมี
ประสิทธิภาพที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

แนวทาง/ มาตรการ

3.1 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาความร่วมมือ 3 ฝ่าย คือ ภาครัฐ ภาคเอกชนและ
สถาบันการศึกษา

3.2 พัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในประเทศในการจัดทำฐานข้อมูล
ความร่วมมือกับต่างประเทศทางด้านการศึกษาอย่างเป็นระบบ

3.3 เสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาคเอกชนและสมาคมวิชาชีพต่าง ๆ

3.4 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ครู อาจารย์ นักเรียน
นักศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้มีความร่วมมือกันด้านงานวิจัย การจัดทำโครงการความร่วมมือ
รวมทั้งการแสวงหาแหล่งทุนเพื่อพัฒนางานด้านการศึกษา

3.5 ส่งเสริมให้หน่วยงานกระทรวงศึกษาธิการมีการประสาน แบ่งปันข้อมูล เรียนรู้
กติกานใหม่ ๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานด้านการศึกษา และพัฒนายุทธศาสตร์การดำเนินงาน
ด้านต่างประเทศไปสู่การจัดทำแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม ภายใต้แผนงบประมาณที่มีการ
จัดตั้งไว้อย่างเป็นระบบ

จากการทบทวนวรรณกรรมแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษากับ
ต่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทย ตามกรอบความร่วมมือ
พหุภาคี/ ทวิภาคี ปี พ.ศ. 2548 - 2551 สามารถสรุปข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมของ
สถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ป็นศูนย์กลางการศึกษา

ในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านได้ว่า สถาบันการศึกษาของไทยตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของไทยทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณให้เป็นที่ยอมรับจากทั้งภายในและต่างประเทศ
2. การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ อาทิ ภาษาอังกฤษ ภาษาของประเทศเพื่อนบ้านให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษา
3. การประชาสัมพันธ์สถาบันการศึกษาของไทยให้เป็นที่รู้จักในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
4. การแสวงหาความร่วมมือและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
5. การพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำฐานข้อมูลความร่วมมือกับต่างประเทศทางด้านการศึกษา
6. การประสาน แบ่งปันข้อมูล เรียนรู้กติกาใหม่ ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อการทำงานด้านการศึกษา ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้ความร่วมมือกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ

ความร่วมมือกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ (Economic Quadrangle) ครอบคลุมพื้นที่ภาคเหนือของไทย ภาคเหนือของลาว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของพม่า และภาคใต้ของจีน (มณฑลยูนนาน) ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวครอบคลุมเนื้อที่ของ 4 ประเทศ มีประชากรอาศัยอยู่กว่า 100 ล้านคน ถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ซึ่งมีความใกล้ชิดทางด้านภูมิศาสตร์และเชื้อชาติ ตลอดจนศักยภาพทางเศรษฐกิจที่เกื้อกูลกัน แนวคิดหลักของความร่วมมือกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจคือ การเชื่อมโยงระบบคมนาคมของพื้นที่บริเวณดังกล่าว เพื่อให้การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และประชาชนเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วและประหยัด อันเป็นพื้นฐานที่จะช่วยให้เกิดความเติบโตทางเศรษฐกิจ และความกินดีอยู่ดีของประชาชนในเขตพื้นที่ภายใต้ความร่วมมือ

หลักการและวัตถุประสงค์โดยทั่วไปของความร่วมมือตามโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ คือ การพัฒนาและสร้างเส้นทางคมนาคมภายในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นทางบก ทางเรือ หรือทางอากาศ เพื่อร่วมมือพัฒนาทางด้านพลังงานไฟฟ้า เพื่อเพิ่มพูนผลผลิตทางการค้า และการลงทุนระหว่างกัน เพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนการพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างกัน

สำหรับหลักการและวัตถุประสงค์โดยเฉพาะของความร่วมมือสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจมีดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจให้มีความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
2. กำหนดให้มีความร่วมมือในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง เพื่อเป็นพื้นฐานความร่วมมือทางเศรษฐกิจการมีส่วนร่วม
3. ส่งเสริมให้มีความร่วมมือ และการเคลื่อนย้ายปัจจัยทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ระหว่างกัน เช่น การเคลื่อนย้ายการลงทุน เทคโนโลยี ทรัพยากร และการจัดการ
4. จัดให้มีกลไกหรือหน่วยงานกลางเพื่อประสานความร่วมมือ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจมีขึ้น
5. เพื่ออำนวยความสะดวก และขจัดปัญหาและอุปสรรคด้านการค้าและการลงทุนระหว่างกัน
6. ส่งเสริมให้ภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจของแต่ละประเทศได้เข้าร่วมมีบทบาท กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนซึ่งกันและกัน
7. ส่งเสริมให้มีการติดต่อไปมาหาสู่แลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวระหว่างกัน
8. เสริมสร้างให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม
9. เสริมสร้างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และให้มีการแลกเปลี่ยนทักษะความเชี่ยวชาญและเทคโนโลยี รวมทั้งการร่วมรักษาและปกป้องสิ่งแวดล้อมของอนุภูมิภาค

พื้นที่โครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจอันประกอบด้วย 4 ประเทศนั้น แต่ละประเทศครอบคลุมพื้นที่ดังนี้ ประเทศไทย ได้แก่ พื้นที่ในเขตภาคเหนือตอนบน อันประกอบด้วย 9 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน และตาก สหภาพพม่า ได้แก่ รัฐฉานคะฉิ่น และคะยา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ แขวงบ่อแก้ว หลวงน้ำทา พงสาลี หลวงพระบาง อุดมไซย ไชยบุรี และเวียงจันทน์และสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แก่ มณฑลยูนนาน

ประเทศไทยได้เล็งเห็นภาพรวมของความเชื่อมโยงดังกล่าว จึงได้เสนอให้ทั้งสี่ประเทศจัดประชุมระหว่างกันเพื่อหารือเกี่ยวกับคู่ทางขยายความร่วมมือในด้านต่าง ๆ โดยการประชุมสี่ฝ่ายว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างมณฑลยูนนานของจีน ลาว พม่า และไทย ได้จัดขึ้นเป็นครั้งแรกที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 27 - 28 พฤษภาคม 2536

จากการทบทวนวรรณกรรมแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้ความร่วมมือกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ (Economic Quadrangle) สามารถสรุปข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลาง

การศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านได้ว่า แผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้ความร่วมมือกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจมีหลักการและวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นของการเสริมสร้างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการแลกเปลี่ยนทักษะความเชี่ยวชาญและเทคโนโลยี ตลอดจนการร่วมกันรักษาและปกป้องสิ่งแวดล้อมของอนุภูมิภาค

แผนงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS)

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) ได้พิจารณาขอบเขตของความร่วมมือกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจแล้วเห็นว่าควรขยายกรอบพื้นที่ของสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ (Economic Quadrangle) ให้ครอบคลุมถึงประเทศเวียดนามและกัมพูชาด้วย รวม 6 ประเทศ โดยมีชื่อเรียกความร่วมมือตามกรอบใหม่นี้ว่า โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง หรือหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ (Greater Mekong Subregion : GMS)

วัตถุประสงค์ของความร่วมมือตามกรอบหกเหลี่ยมเศรษฐกิจมีดังนี้

1. ส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรมการเกษตร และบริการ เพื่อก่อให้เกิดการจ้างงาน และยกระดับการครองชีพของประชาชนในพื้นที่
2. ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางเทคโนโลยี และการศึกษาระหว่างกัน
3. ให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถ และโอกาสทางเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลก

ADB ได้ดำเนินการจัดให้มีการประชุมคณะผู้แทนของประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ทั้งในระดับรัฐมนตรี ระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส และระดับคณะทำงาน รวมจำนวนการประชุมในทุกระดับระดับ 9 ครั้งด้วยกัน (ตั้งแต่ครั้งที่ 1 กุมภาพันธ์ 2536 - ครั้งที่ 9 มกราคม 2543) ซึ่งมีความคืบหน้าในแต่ละสาขามีดังต่อไปนี้

1. สาขาคมนาคมขนส่ง ซึ่งครอบคลุมทั้ง ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ
2. สาขาพลังงาน ได้แก่ ความร่วมมือในการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำ ก๊าซ และน้ำมัน
3. สาขาการท่องเที่ยว
4. สาขาโทรคมนาคม
5. สาขาสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
6. สาขาการลงทุน
7. สาขาอำนวยความสะดวกทางการค้า
8. สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความคืบหน้าดังนี้

8.1 ความร่วมมือในการส่งเสริมการจ้างงานและฝึกอบรม ซึ่งทางองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization : ILO) และ ADB ได้ดำเนินการศึกษาแล้วเสร็จตั้งแต่เดือนมีนาคม 2541 รวมถึงสนับสนุนให้สถาบันกลุ่มแม่น้ำโขงเป็นศูนย์กลางฝึกอบรมในอนุภูมิภาค

8.2 แผนงานด้าน HIV/ AIDS ของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการจัดหาแหล่งทุนดำเนินงาน

8.3 การเสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการด้านสาธารณสุขและศึกษาชนกลุ่มน้อยในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ADB ได้ให้ความช่วยเหลือในการศึกษาระยะที่ 1 โดยเริ่มศึกษาเมื่อมกราคม 2542 แล้วเสร็จประมาณเดือนสิงหาคม 2543

8.4 การป้องกันควบคุม HIV/ AIDS ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงกำลังอยู่ระหว่างการศึกษาระหว่างการศึกษาระหว่างปีงบประมาณจาก ADB จำนวน 850,000 เหรียญสหรัฐ

8.5 พัฒนาความร่วมมือด้านสังคม โดยเฉพาะกฎระเบียบ/ หลักเกณฑ์ด้านแรงงานและการเคลื่อนย้ายแรงงานภายในอนุภูมิภาค เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในพื้นที่แนวตะวันออก - ตะวันตก รวมทั้งการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่

ล่าสุดโครงการสำคัญที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน คือ ความร่วมมือในการส่งเสริมการจ้างงานและฝึกอบรม โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการด้านสาธารณสุขและการศึกษาของชนกลุ่มน้อยในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Strengthening the Capacity for Addressing Health and Education Needs of Ethnic Minorities) และการลงทุนและป้องกัน HIV/ AIDS ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

จากการทบทวนวรรณกรรมแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้กรอบอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) สามารถสรุปข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านได้ว่า ความร่วมมือตามกรอบหกเหลี่ยมเศรษฐกิจในสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้มีโครงการความร่วมมือในการส่งเสริมการจ้างงานและฝึกอบรม และโครงการพัฒนาความร่วมมือด้านสังคม โดยเฉพาะในเรื่องกฎระเบียบ/ หลักเกณฑ์ด้านแรงงานและการเคลื่อนย้ายแรงงานในอนุภูมิภาค

ความพร้อมของประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์ ในการจัดการศึกษา สำหรับนักศึกษาต่างชาติ

1. ความพร้อมของประเทศออสเตรเลียในการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

จากการทบทวนวรรณกรรมในส่วนของข้อมูลการศึกษาต่อประเทศออสเตรเลีย (www.ceta.co.th) สามารถวิเคราะห์ถึงความพร้อมของประเทศออสเตรเลียในการจัดการศึกษา
ให้นักศึกษาต่างชาติได้ดังนี้

1.1 ประเทศออสเตรเลียมีสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สวยงาม ทำให้เกิดแรงดึงดูดใจสำหรับนักศึกษาต่างชาติในการเดินทางไปศึกษาที่ประเทศออสเตรเลีย

1.2 ประเทศออสเตรเลียมีสถาบันภาษาอังกฤษที่เปิดสอนเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษอยู่ทั่วประเทศมากกว่า 160 แห่ง และเป็นสถาบันที่มีห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย ดำเนินการสอนโดยอาจารย์ที่มีความชำนาญและทรงคุณวุฒิทางด้านภาษาอังกฤษ

1.3 สถาบันการศึกษาในประเทศออสเตรเลียทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ อนุปริญญา อนุปริญญาชั้นสูง ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก เป็นสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสถาบันการศึกษาในประเทศอังกฤษ แคนาดา และอเมริกา

1.4 สถาบันการศึกษาในประเทศออสเตรเลียส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติจากหลากหลายประเทศ

1.5 ประเทศออสเตรเลียมีระบบขนส่งมวลชนที่สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยสำหรับการเดินทางของนักศึกษา

1.6 สถาบันการศึกษาในประเทศออสเตรเลียมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนที่เพียงพอ อาทิ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องเรียนที่ทันสมัย ห้องพักผ่อนของนักศึกษา เป็นต้น

1.7 สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่คอยดูแลและให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาต่างชาติ ทั้งในเรื่องการเรียนและการใช้ชีวิตในขณะที่ศึกษาอยู่ในประเทศออสเตรเลีย

1.8 สถาบันการศึกษาในประเทศออสเตรเลียมีการจัดกิจกรรมนอกสถาบันการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติ อาทิ การทัศนศึกษา การจัดกลุ่มทำกิจกรรมตามความสนใจ ทำให้ช่วงเวลาที่ใช้ชีวิตอยู่ในประเทศออสเตรเลียเต็มไปด้วยความสนุกสนานและประทับใจ

2. ความพร้อมของประเทศนิวซีแลนด์ในการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

จากการทบทวนวรรณกรรมในส่วนของข้อมูลการศึกษาต่อประเทศนิวซีแลนด์ (www.stayandstudyabroad.com) สามารถวิเคราะห์ถึงความพร้อมของประเทศนิวซีแลนด์ในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติได้ดังนี้

2.1 ประเทศนิวซีแลนด์มีลักษณะภูมิประเทศและธรรมชาติที่สวยงาม มีบรรยากาศที่เหมาะสมกับการศึกษา ซึ่งเป็นแรงดึงดูดใจสำหรับนักศึกษาต่างชาติให้การเดินทางมาศึกษาที่ประเทศนิวซีแลนด์

2.2 นิวซีแลนด์เป็นประเทศที่สงบ ปลอดภัย ผู้คนเป็นมิตร

2.3 ค่าครองชีพของประเทศนิวซีแลนด์อยู่ในระดับที่ไม่สูง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาระดับแนวหน้าของโลกเหมือนกัน

2.4 สถาบันการศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์ทั้งในระดับมัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรอนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก มีคุณภาพได้มาตรฐาน

2.5 ประเทศนิวซีแลนด์มีสถาบันสอนภาษาอังกฤษที่เปิดสอนทั้งผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะความรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปใช้ในการประกอบธุรกิจ และเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาถึงกว่า 77 แห่ง และเป็นสถาบันที่ใช้วิธีการสอนที่ทันสมัย ได้คุณภาพและเปิดรับนักศึกษาใหม่ตลอดปี

2.6 สถาบันการศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาหลากหลายเชื้อชาติจากทั่วทุกมุมโลก

2.7 สถาบันการศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์มีสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านการเรียนการสอนที่เพียงพอ และทันสมัย อาทิ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอาหาร เป็นต้น

2.8 ในประเทศนิวซีแลนด์มีรูปแบบของที่พักอาศัยร่วมกับครอบครัวท้องถิ่น ซึ่งทำให้นักศึกษาต่างชาติสามารถพัฒนาภาษา และเรียนรู้ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมใหม่ ๆ

3. ความพร้อมของประเทศสิงคโปร์ในการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

จากการทบทวนวรรณกรรมในส่วนของข้อมูลการศึกษาต่อประเทศสิงคโปร์ (www.styandstudyabroad.com) สามารถวิเคราะห์ถึงความพร้อมของประเทศสิงคโปร์ในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติได้ดังนี้

3.1 ประเทศสิงคโปร์มีชื่อเสียงในเรื่องความปลอดภัย ความสะอาด ประชากรมีมาตรฐานความเป็นอยู่สูง

3.2 ระบบการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา โปลิตีเทคนิค จูเนียร์คอลเลจ และมหาวิทยาลัย มีคุณภาพมาตรฐานเป็นเลิศประเทศหนึ่งของโลก สถาบันการศึกษาทุกแห่งควบคุมโดยกระทรวงศึกษาธิการ

3.3 ประเทศสิงคโปร์มีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าประเทศอื่นที่มีคุณภาพการศึกษาระดับแนวหน้าเหมือนกัน อาทิ ออสเตรเลีย อังกฤษ อเมริกา

3.4 ประเทศสิงคโปร์ใช้ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาจีนกลางในการสื่อสาร ทำให้นักศึกษาต่างชาติที่มาศึกษาที่สิงคโปร์สามารถเรียนรู้ทั้งสองภาษาในเวลาเดียวกัน

3.5 สถาบันการศึกษาในประเทศสิงคโปร์มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการเรียนการสอนที่เพียงพอ

มาตรฐานและตัวชี้วัดสำหรับการประเมินคุณภาพชีวิต

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับคุณภาพภายนอก ระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 8 มาตรฐานและ 28 ตัวชี้วัด

มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต ประกอบด้วยตัวชี้วัด

1.1 ร้อยละของการได้งานภายใน 1 ปี รวมทั้งการประกอบอาชีพอิสระและร้อยละของการเรียนต่อระดับบัณฑิตศึกษา

1.2 ระดับความพึงพอใจของนายจ้าง/ ผู้ประกอบการ/ ผู้ใช้บัณฑิต

1.3 จำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาเอกที่ตีพิมพ์ในวารสารต่อจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกทั้งหมด

1.4 จำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ตีพิมพ์เผยแพร่ต่อจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาโททั้งหมด

มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวชี้วัด

2.1 มีการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการสร้างประสบการณ์จริง

2.2 ความเห็นของนักศึกษาต่อประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์

2.3 จำนวนกิจกรรม/ โครงการของงานกิจกรรมนักศึกษาต่อจำนวนนักศึกษาทั้งหมด

2.4 มีการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวชี้วัด

- 3.1 อาจารย์ประจำทุกระดับต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า
- 3.2 ค่าใช้จ่ายทั้งหมดต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า
- 3.3 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่มีวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า
- 3.4 จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอนต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า
- 3.5 ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในระบบห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า

มาตรฐานที่ 4 มาตรฐานด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ ประกอบด้วยตัวชี้วัด

- 4.1 จำนวนบทความวิจัยที่เผยแพร่และงานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ประจำทุกระดับ
- 4.2 จำนวนงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ต่ออาจารย์ประจำ
- 4.3 จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยจากภายนอกต่ออาจารย์ประจำทุกระดับ
- 4.4 จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยภายในสถาบันต่ออาจารย์ประจำทุกระดับ

มาตรฐานที่ 5 มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ ประกอบด้วยตัวชี้วัด

- 5.1 จำนวนกิจกรรม/ โครงการที่ให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน
- 5.2 จำนวนการเป็นกรรมการวิชาการ/ วิชาชีพ/ กรรมการวิทยานิพนธ์ภายนอกสถาบันต่ออาจารย์ประจำทั้งหมด

มาตรฐานที่ 6 มาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วยตัวชี้วัด

- 6.1 จำนวนกิจกรรมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- 6.2 มีการพัฒนาและสร้างมาตรฐานศิลปวัฒนธรรม

มาตรฐานที่ 7 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ

- 7.1 ร้อยละของเงินเดือนบุคลากรทุกประเภทต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมด (ไม่รวมเงินเดือนบุคลากรในการบริหารจัดการหอพัก โรงพยาบาล ฯลฯ)
- 7.2 ร้อยละของเงินเดือนบุคลากรในการบริหารจัดการต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือจำนวนบุคลากรในการบริหารจัดการ (Non - academic) ต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า (ไม่รวมเงินเดือนบุคลากรในการบริหารจัดการหอพัก โรงพยาบาล ฯลฯ)
- 7.3 ร้อยละของค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการส่วนกลางต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมด (ไม่รวมเงินในการบริหารจัดการหอพัก โรงพยาบาล ฯลฯ)

รายงานฉบับสมบูรณ์ : การศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย
ในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

- 7.4 ค่าเสื่อมราคาต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า
- 7.5 ร้อยละของเงินเหลือจ่ายสุทธิต้องบดำเนินการ
- มาตรฐานที่ 8 มาตรฐานด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน
 - 8.1 มีระบบและกลไกในการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
 - 8.2 ประสิทธิภาพของการประกันคุณภาพภายใน

ตัวอย่างมาตรฐานกลางในระดับชาติ และระดับนานาชาติ

ตัวบ่งชี้	ระดับชาติ	ระดับนานาชาติ
คณาจารย์ประจำเต็มเวลา :		
คุณวุฒิการศึกษา เอก/โท/ตรี อาจารย์ประจำที่สอน ในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ)	30/65/5	
คุณวุฒิการศึกษา เอก/โท/ อาจารย์ประจำที่สอน ในบัณฑิตศึกษา (ร้อยละ)	50/50	
นักศึกษา/ คณาจารย์ ทุกประเภท	10 - 15	17 (Aus.)
คณาจารย์ระดับปริญญาเอก (%)	30	90
นักศึกษา/ พนักงานฝ่ายจัดการและบริการ	7 - 17	23 (Aus.) 30 (Jap.)
คอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาเทียบเท่าเต็มเวลา :		
นักศึกษา/ คอมพิวเตอร์	4 - 11	5 (UK)
ห้องสมุดและศูนย์บริการข้อมูล		
ตำราเรียนและวารสาร (บาท)/ นักศึกษา	600 - 1,100	
การวิจัย		
เงินวิจัยภายนอก (ล้านบาท)/ คณาจารย์ประจำ ทุกประเภท		
เงินวิจัยภายนอก (ล้านบาท)/ คณาจารย์ประจำ ระดับปริญญาเอก	0 - 0.068	
เงินสนับสนุนการวิจัยภายใน (ล้านบาท)/ คณาจารย์ประจำ ทุกประเภท		
จำนวนบทความในวารสารนานาชาติ/ คณาจารย์ประจำ ระดับปริญญาเอก	0 - 0.22	1.5 - 2 (Sing. - Aus)
การจัดการด้านการเงิน		
ค่าเสื่อมราคา/ ค่าใช้จ่ายทั้งหมด (%)	15	
เงินเดือนฯ ทั้งหมด/ ค่าใช้จ่ายทั้งหมด (%)	50	40 - 45 (UK/ US)
เงินเดือนฯ พนักงานฝ่ายจัดการและบริการ/ ค่าใช้จ่ายทั้งหมด (%)		4 - 8 (UK)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนายุทธศาสตร์อุดมศึกษา” ของมูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัยได้มอบหมายให้คณะวิจัยดำเนินการพัฒนายุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย โดยกำหนดให้มีผลงานหลัก 3 เรื่อง คือ 1) การพัฒนาตัวแบบกระบวนการเชิงพหุพลวัต เพื่อใช้ในการสื่อสารทำความเข้าใจและสร้างกระบวนการทัศนร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) กำหนดยุทธศาสตร์อุดมศึกษาสำหรับระบบใหญ่ คือทบวงมหาวิทยาลัย และระบบย่อย คือมหาวิทยาลัย/ กลุ่มมหาวิทยาลัย ในระยะยาว (15 ปี) และระยะปานกลาง (7 - 8 ปี) และ 3) สร้างตัวแบบ กระบวนการและเครื่องมือสำหรับระบบย่อยที่หลากหลาย เพื่อให้มหาวิทยาลัย/ กลุ่มมหาวิทยาลัยสามารถใช้เพื่อเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสมภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ใหญ่ของระบบอุดมศึกษา

คณะวิจัยได้ใช้เวลาตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2545 ถึง มกราคม 2546 ดำเนินการวิจัย 7 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 - 2 สำรวจศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์อุดมศึกษาของประเทศไทยและต่างประเทศ สำรวจสถานภาพยุทธศาสตร์นโยบายและแผนพัฒนาอุดมศึกษาไทย เพื่อจัดทำแผนที่ความคิด สรุปวิเคราะห์ยุทธศาสตร์นโยบายและแผนที่มียู่ ขั้นตอนที่ 3 - 4 พัฒนาตัวแบบและจัดการประชุมผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อวิเคราะห์แรงผลักดันจากระบบต่าง ๆ ที่มีผลสะท้อนต่อระบบอุดมศึกษาไทย โดยประชุมครั้งละ 20 คน 5 ครั้ง รวม 100 คน และจัดการประชุมครั้งละ 40 คน 1 ครั้ง เพื่อวิเคราะห์ภาพอนาคตที่พึงประสงค์และภาพอนาคตที่น่าจะเป็นไปได้ของระบบอุดมศึกษาไทย และสรุปจุดแข็ง - จุดอ่อน โอกาส - การท้าทาย และวิเคราะห์ช่องว่างของระบบอุดมศึกษาไทยโดยคำนึงถึงแรงผลักดันจากห้าระบบ ในขั้นตอนที่ 5 - 7 คณะวิจัยได้ร่างยุทธศาสตร์และจัดการประชุมผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียจำนวน 50 คน 1 ครั้ง และ 100 คน 1 ครั้งตามลำดับ เพื่อนำเสนอร่างยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยต่อที่ประชุมสำหรับร่วมกันระดมความคิดเห็นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ระบบอุดมศึกษาไทยระบบใหญ่ อันได้แก่ ทบวงมหาวิทยาลัย ตลอดจนยุทธศาสตร์ทางเลือกสำหรับระบบย่อย ซึ่งได้แก่มหาวิทยาลัย/ กลุ่มมหาวิทยาลัยที่มีลักษณะร่วมและแตกต่างกัน ในท้ายที่สุดคณะวิจัยได้เสนอยุทธศาสตร์ 9 ประการ จากแนวคิดและหลักการทั้งหมดที่ได้พัฒนาและนำเสนอมาตลอดช่วงของการดำเนินการวิจัย โดยคณะวิจัยได้มีข้อเสนอแนะสำหรับที่ทบวงมหาวิทยาลัยจะดำเนินการขั้นต่อไป

การสำรวจศึกษาด้านความรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์อุดมศึกษาของต่างประเทศเป็นการสำรวจกรณี สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย อังกฤษ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และ UNESCO ซึ่งคณะวิจัยพบว่า ประเด็นที่ประเทศเหล่านี้ให้ความสำคัญคือการแสวงหาแนวทางการจัดการระบบอุดมศึกษาในยุคใหม่ ที่เรียกว่าสังคมความรู้ โดยอาจสรุปการทำทายจากกระแสโลกยุคใหม่ได้ 4 ด้านสำคัญ คือ 1) แรงงานฐานความรู้ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2) ความก้าวหน้าทางด้าน ICT 3) อิทธิพลของระบบตลาด 4) ความสำคัญของปัจเจกบุคคล ทั้งนี้แต่ละประเทศมีประเด็นหลักแตกต่างกัน สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับเรื่องความคุ้มค่าในการดำเนินงานมากที่สุด ที่ออสเตรเลียประเด็นปัญหาคือการขาดเอกภาพและมาตรฐานกลาง อังกฤษต้องการขยายฐานการให้บริการจากเดิมที่อุดมศึกษาปรับใช้คนจำนวนน้อย และต้องการปรับให้ระบบอุดมศึกษาทันสมัยทันต่อเหตุการณ์มากขึ้น ระบบอุดมศึกษาของญี่ปุ่นยังเป็นแบบเอกรูป ส่วนสิงคโปร์ต้องการให้อุดมศึกษาปรับใช้และนำไปสู่สภาพอนาคตของประเทศเป็นสำคัญ สำหรับ UNESCO นั้นให้ความสำคัญทุกประเด็นค่อนข้างเท่าเทียมกัน

จากการสำรวจวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพปัญหายุทธศาสตร์ - นโยบาย - แผนพัฒนาอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบัน พบว่าแผนพัฒนาอุดมศึกษาและแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัยส่วนมากนิยมระบุประเด็นปัญหาประเภท สาเหตุ (ทำไม) ของปัญหาและวิกฤติของอุดมศึกษาไทย ความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโดยการหาทางเลือกใหม่ และมีการระบุประเด็นประเภทสิ่งที่พึงปรารถนา (อะไร) ซึ่งประกอบด้วยวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์/ กลยุทธ์ และมาตรการ ซึ่งมักเป็นการระบุสิ่งที่ต้องการบรรลุหรือดำเนินการ แต่สิ่งที่ยังขาดไป และมีผลต่อการพัฒนายุทธศาสตร์อุดมศึกษา ได้แก่การตอบคำถาม “อะไร” ใน 4 เรื่อง คือ 1) ลักษณะเด่นของสังคมไทย 2) ลักษณะเด่นของสังคมโลกในอนาคตและผลกระทบต่ออุดมศึกษาไทย 3) ระบบอุดมศึกษาในอนาคตที่พึงประสงค์ และ 4) วิกฤติและช่องว่างระหว่างสังคมโลก สังคมไทย และระบบอุดมศึกษาไทย

สิ่งที่ขาดไปมากที่สุดได้แก่การตอบคำถาม “อย่างไร” กล่าวคือ หากระบบอุดมศึกษาไทยมีปัญหามากมายและเรารู้ถึงสาเหตุว่าทำไมจึงมีปัญหาเหล่านั้นแล้ว จะทำอย่างไรจึงจะแก้ปัญหาที่ระบุไว้ได้ การจะตอบคำถาม “อย่างไร” นี้จะต้องคำนึงถึงประเด็นสำคัญ 5 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์ และประเภทของยุทธศาสตร์เพื่อรับการเปลี่ยนแปลง 2) ลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์ 3) การเชื่อมโยงระบบใหญ่กับระบบย่อยเพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์ 4) การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่ากับคุณค่าของบริการการศึกษา และ 5) การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ และการประเมินผลสำเร็จของยุทธศาสตร์

คณะวิจัยยังพบว่า ส่วนสำคัญที่จำเป็นต้องมีการระบุไว้ในยุทธศาสตร์อุดมศึกษา แต่ยังมีได้มีการระบุไว้อย่างชัดเจนได้แก่คำถามเกี่ยวกับ “ใครและที่ไหน” ใน 3 ประเด็นสำคัญคือ 1) ใครคือกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในการกำหนดและดำเนินยุทธศาสตร์ (ส่วนใดของประชาคมมหาวิทยาลัยหรือของสังคม) 2) ส่วนใดในระบบใหญ่ และระบบย่อยที่เป็นหน่วยยุทธศาสตร์ (ทั้งนี้เพราะไม่ใช่ทุกส่วนของระบบใหญ่ หรือระบบย่อยจะเป็นหน่วยยุทธศาสตร์) และ 3) จุดและเครือข่ายทางยุทธศาสตร์อยู่ที่ใด ทั้งนี้คณะวิจัยได้เสนอแผนที่ความคิดไว้เพื่อเป็นกรอบในการจัดทำข้อเสนอยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในส่วนที่ยังขาดหายไป

ในการพัฒนาตัวแบบเพื่อวิเคราะห์แรงผลักดันจาก 5 ระบบที่มีผลสะท้อนต่อระบบอุดมศึกษาไทย และเพื่อวิเคราะห์ภาพอนาคตที่พึงประสงค์และภาพอนาคตที่น่าจะเป็นไปได้ของระบบอุดมศึกษาไทย และสรุปจุดแข็ง - จุดอ่อน โอกาส - การท้าทาย เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างของระบบอุดมศึกษาไทยโดยคำนึงถึงแรงผลักดันห้าระบบนั้น คณะวิจัยพบว่าแรงผลักดัน 5 ระบบที่เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนระบบอุดมศึกษา คือ 1) ระบบเศรษฐกิจ 2) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ระบบโรงเรียน 4) ระบบการเมืองและการบริหารจัดการ และ 5) ระบบสังคมในการสร้างภาพอนาคตอุดมศึกษาไทย คณะวิจัยได้คำนึงถึงบริบท (สภาพแวดล้อม) ที่มีต่อระบบอุดมศึกษาไทยสองบริบทใหญ่ คือ บริบทของโลก และบริบทของสังคมไทย ทั้งสองบริบทใหญ่นี้กำลังมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงสูง

ในการศึกษาวิเคราะห์บริบทของโลกนั้น คณะวิจัยนั้นอาศัยการวิเคราะห์ภาพอนาคตของโลกจนถึงปี ค.ศ. 2020 ของบริษัทเชลล์ (Shell International Limited) ซึ่งให้ความสำคัญกับ “ผู้คนและความเชื่อมโยงต่อกัน” (People and Connections) และสรุปว่ามี 3 พลังหลักที่ขับเคลื่อนโลกอยู่คือ โลกาภิวัตน์ (globalization) การเปิดเสรี (liberalization) และเทคโนโลยี (technology) ภาพอนาคตที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างพลังหลักทั้งสามนี้มี 2 ภาพ คือ โลกของชนชั้นธุรกิจ (Business Class) กับ โลกของผลึกแก้วกระจายแสง (Prism) ภาพอนาคตของโลก 2 แบบนี้ช่วยให้เราสามารถสร้างภาพอนาคตของประเทศต่าง ๆ แต่ละประเทศได้ สำหรับโลกธุรกิจ ลักษณะเด่น คือ 1) ชนชั้นนำเชื่อมโยงกันข้ามชาติ 2) ประชาคมโลกมีการติดต่อสื่อสารกันมากขึ้น 3) สังคมผันผวน 4) ตลาดนำรัฐ และในโลกผลึกแก้วกระจายแสงจะพบลักษณะดังนี้ 1) ค่านิยมของศูนย์กลาง 2) แนววงของความสัมพันธ์ที่ทับซ้อนกัน 3) ความพอเพียง 4) ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้คณะวิจัยให้ความสำคัญกับจุดเชื่อมระหว่างโลกทั้งสองกับสังคมส่วนต่าง ๆ ของประเทศ

ในส่วนของการวิเคราะห์สังคมไทยนั้น คณะวิจัยได้สร้างแบบจำลองสังคมไทย ที่เรียกว่า “สังคม 4 ฐาน” (tetra-furcated society) ประกอบด้วย สังคมแห่งการแข่งขันค้ำกำไร สังคมฐานานุภาพ สังคมแห่งความพอเพียง และสังคมของความด้อยโอกาสยากไร้ สังคม 4 ฐานนี้ ทับซ้อน

คาบเกี่ยวกันอยู่ในประเทศไทย ต่างก็มีภูมิศาสตร์ วิถีชีวิต และคุณค่าเฉพาะของแต่ละสังคมต่างต้องเผชิญกับแรงกดดันที่มาจากทั้งภาพอนาคต 2 โลก

เมื่อนำแบบจำลองสังคม 4 ฐานมาโยงกับภาพอนาคตโลก 2 โลก และการวิเคราะห์ SWOT แล้ว จะได้ตัวแบบที่สามารถนำมาใช้หาภาพอนาคตของระบบอุดมศึกษาไทย ทั้งที่เป็นภาพอนาคตที่มีคม ภาพอนาคตที่เป็นไปได้ และภาพอนาคตที่พึงปรารถนา ประเด็นสำคัญที่คณะวิจัยค้นพบคือ ท่ามกลางแรงขับเคลื่อนของกระแสหลักของโลก 3 กระแส คือ โลกาภิวัตน์ การเปิดเสรีและเทคโนโลยี ที่ส่งผลอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งต่อระบบทั้ง 5 (ระบบเศรษฐกิจ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบโรงเรียน ระบบการเมืองและการบริหารจัดการ และระบบสังคม) ที่เป็นพลังขับเคลื่อนระบบอุดมศึกษานั้น การปรับตัวของระบบอุดมศึกษาไทยที่ผ่านมาต่อพลังต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ระบบอุดมศึกษาไทยกำลังเผชิญกับวิกฤติด้านอัตลักษณ์ครั้งสำคัญ กล่าวคือ แทนที่ระบบอุดมศึกษาไทยจะทำหน้าที่รับใช้ให้บริการด้านการศึกษาเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องแก่สังคมฐานต่าง ๆ ระบบอุดมศึกษาไทยกลับกลายเป็นสังคมในตัวของมันเอง คือได้ก่อรูปกลายเป็นสังคมฐานคุณภาพ แยกตัวออกจากการรับใช้ให้บริการแก่สังคมฐานต่าง ๆ มากขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมสองฐานล่าง โดยมุ่งแสวงหากำไรเลียนแบบสังคมแห่งการแข่งขันและค้ากำไร และอาศัยอำนาจในการประสาทปริญญาและขยายกิ่งก้านสาขาเพื่อขายสินค้าและบริการที่มีลักษณะเป็นสินค้าและบริการเชิงสถานภาพ (status หรือ positional goods and services) โดยไม่มีความสอดคล้องตรงเป้าหรือคุ้มค่า ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาพื้นฐานการเผชิญวิกฤติ และการช่วยยกระดับคุณภาพของสังคมส่วนบน (สังคมแห่งการแข่งขันเพื่อค้ากำไร) หรือของสังคมส่วนล่าง (สังคมแห่งความพอเพียงและสังคมของความค้อยโอกาสยากไร้)

ดังนั้นการเสนอยุทธศาสตร์อุดมศึกษาที่สำคัญ คือ การแปรเปลี่ยนระบบอุดมศึกษาจากการเป็นสังคมในตัวเองรับใช้ตนเอง ให้เป็นส่วนสำคัญในการให้บริการต่อสังคม 3 ฐานทุกฐานตามความเหมาะสม จัดเป็นยุทธศาสตร์แห่งยุทธศาสตร์ (Strategy of Strategies)

คณะวิจัยพิจารณาว่าการบริหารจัดการการให้บริการสังคม เช่นบริการทางการศึกษา แม้จะได้รับอิทธิพลจากแรงกดดันทางการตลาด และจากความพยายามที่จะให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจ แต่แรงกดดันทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ได้สร้างปัญหาที่ต้องอาศัยกลยุทธ์เชิงสังคมและวัฒนธรรมมาลดช่องว่างที่เกิดจากระบบโลกาภิวัตน์ และระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ การบริหารจัดการกลยุทธ์เชิงสังคมจึงเป็นการคิดเชิงกลยุทธ์แบบองค์รวม (holistic strategic thinking) ซึ่งมีข้อพิจารณาหลายด้าน และให้นำหนักความสำคัญแก่คุณค่าทางสังคมวัฒนธรรมมากกว่าหรือเท่า ๆ กับมูลค่าทางธุรกิจหรือเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นยุทธศาสตร์ที่จะต้องนำเอาการจัด - ประนีประนอมระหว่างมูลค่า

ทางธุรกิจกับคุณค่าทางสังคม แรงขับเคลื่อนทางธุรกิจ/ เศรษฐกิจกับแรงขับเคลื่อนทางสังคม และ การบริหารจัดการกลยุทธ์ทั้งสองแบบมาพิจารณาควบคู่กันไป จะมีใช้ยุทธศาสตร์การจัดการเชิงเดียว แต่เป็นยุทธศาสตร์การจัดการเชิงพหุ (multiple strategic management)

ประสบการณ์อุดมศึกษาไทยนำไปสู่ข้อสรุปว่า การสื่อสาร (communication) และการไว้วางใจ (trust) จะต้องเป็นส่วนสำคัญของยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย ยุทธศาสตร์ใหญ่หรือยุทธศาสตร์แห่งยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย ที่คณะวิจัยเสนอ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ Non-zero sum เพราะเป็นยุทธศาสตร์ความร่วมมือ โดยไม่มีฝ่ายใดได้หมดหรือเสียหาย คณะวิจัยจึงได้พัฒนาตัวแบบพหุพลวัต เพื่อใช้ในการแสวงหายุทธศาสตร์ร่วม และชุดของยุทธศาสตร์ย่อยต่าง ๆ โดยพิจารณาจากความจำเป็นในการสื่อสารและการสร้างความไว้วางใจกันตามทฤษฎี Non - zero sum ตามตัวแบบนี้ระบบย่อยและกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มสามารถกำหนดตำแหน่งแห่งที่ตามศักยภาพและสมรรถนะหลักของตนเองได้ โดยในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงกรอบกติกาที่แต่ละส่วนมีความสัมพันธ์เชิงสัมพันธ์กับส่วนใหญ่และส่วนย่อยอื่น ๆ ด้วย นั่นหมายความว่า ตัวแบบพหุพลวัตที่เสนอนี้ไม่ใช่ตัวแบบที่มีลักษณะเป็นกลไก หากแต่มีลักษณะเป็นกระบวนการ มีขั้นตอนและมีการเสนอตัวแบบย่อย ๆ ที่เสริมตัวแบบใหญ่ โดยเปิดโอกาสให้ส่วนย่อยของระบบอุดมศึกษาสามารถประเมินกำลังตนเอง และกำหนดเส้นทางพัฒนาตนเองได้ เนื่องจากตัวแบบพหุพลวัตเป็นแบบเปิดมิใช่แบบปิด ยุทธศาสตร์ประเภทต่าง ๆ ก็เป็นยุทธศาสตร์ทางเลือกที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ สามารถเลือกใช้บางส่วนหรือทั้งหมด หรือจัดลำดับความสำคัญ หรือจะทำพร้อม ๆ กันในความเข้มข้นต่างกัน หรือเลือกทำบางส่วนก่อนหลังได้

ในเวลาเดียวกันคณะวิจัยเห็นว่า อิทธิพลของการจัดการสมัยใหม่กำลังทำให้ระบบการศึกษาทั้งระบบถูกผลักดันให้สร้างมูลค่าเพิ่ม และมีการนำ Balanced Scorecard มาใช้เป็นกรอบการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน กรอบวัดนี้สอดคล้องกับแนวทางที่สำนักงานประมาณกำลังนำมาใช้ในการวัดผลงานให้คุ้มค่ากับการใช้งบประมาณ และมีการเน้นความสำคัญของการมีตัวชี้วัดหลักของผลการปฏิบัติงาน (Key Performance Indicators) สิ่งที่คณะวิจัยให้ความสนใจ คือการประเมินยุทธศาสตร์ที่เน้นการมองภาพรวมทั้งหมดว่ามีความเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์อย่างไร และวิธีการทางการจัดการวิธีใดเหมาะสมกับระบบการศึกษามากน้อยเพียงใด

คณะวิจัยเห็นว่า Balanced Scorecard เป็นแนวคิดที่เหมาะสมกับการนำมาใช้สำหรับองค์กรทางการศึกษา เพราะเป็นแนวคิดที่ช่วยการบริหารจัดการให้สามารถกำกับกับปฏิบัติงานให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ได้ โดยช่วยสื่อให้ทุก ๆ คนในองค์กรได้เห็นภาพรวม และเชื่อมโยงภารกิจของตนเองกับวัตถุประสงค์ของงานแต่ละระดับได้ และเป็นแนวคิดที่ปรับเปลี่ยนแนวทางการกำกับควบคุมทางเศรษฐกิจ ไปเป็นการกำกับควบคุมทางยุทธศาสตร์ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ

การทำ Balanced Scorecard ไม่ได้เน้นไปที่การกำกับควบคุมด้านการลงทุนที่เป็นด้านการเงินเท่านั้น เพราะการจัดการสมัยใหม่เน้นการจัดการทรัพยากรในลักษณะอื่น ๆ นอกเหนือไปจากการจัดการด้านการเงินการงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรที่เป็นสถาบันความรู้ เช่น มหาวิทยาลัย ยิ่งต้องการพิจารณาปัจจัยหลายด้านร่วมกัน อย่างไรก็ตามคณะวิจัยมีข้อพิจารณาด้วยว่าการใช้ Balanced Scorecard นั้นจะต้องใช้ให้ถูกต้องกับลักษณะขององค์กร

คณะวิจัยจึงปรับ Balanced Scorecard เพื่อใช้ในบริบทอุดมศึกษาไทย โดยโยงเข้ากับยุทธศาสตร์เป็น Strategy Scorecard ให้มีการคำนึงถึงความแตกต่างในสาระสำคัญขององค์กรประเภทที่เป็นธุรกิจค้ากำไรกับองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรและองค์กรของรัฐ และใช้แนวคิดที่ปรับแล้วในการวางยุทธศาสตร์อุดมศึกษา เพราะระบบอุดมศึกษาเป็นกิจการที่มีลักษณะผสมผสานกันระหว่างข้อพิจารณาด้านการเงินการงบประมาณกับข้อพิจารณาด้านอื่นที่มีใช้ด้านการเงิน และการอุดมศึกษาก็มีใช้กิจการที่ต้องการหาผลกำไรสูงสุด และเนื่องจากแนวคิดนี้สอดคล้องกับตัวแบบพหุพลวัต ซึ่งมีข้อพิจารณาหรือมุมมองหลัก ๆ หลายด้าน ทำให้คณะวิจัยสามารถปรับปรุงคำถามหลัก 4 ด้านที่จะเป็นประโยชน์ต่อภารกิจอุดมศึกษา ได้แก่ 1) ผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) ในระบบอุดมศึกษามีใครบ้าง และมีความคาดหวังที่จะเห็นระบบอุดมศึกษาของไทยเป็นอย่างไร ซึ่งสามารถหาคำตอบได้จากตัวแบบสังคม 4 ฐาน 2) หากจะประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่วางไว้ ควรจัดน้ำหนักระหว่างความหวังและความต้องการของรัฐ กับความคาดหวังและความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียในระบบอุดมศึกษาอย่างไร 3) หากจะทำให้ตัวแทนอำนาจรัฐและผู้มีส่วนได้เสียพอใจ ส่วนใดของกระบวนการจัดการภายในระบบอุดมศึกษาจะต้องมีความเป็นเลิศทางวิชา และส่วนใดจะมีความจำเป็นในการรับใช้สังคมแต่ละฐาน 4) หากจะประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ จะมียุทธศาสตร์อย่างไรจึงจะรักษาระดับความสามารถทางการเรียนรู้ และการเติบโตก้าวหน้าของระบบอุดมศึกษาทั้งระบบและส่วนย่อยของระบบอุดมศึกษาไว้ได้

ในช่วงท้ายคณะวิจัยได้ร่างยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุม สำหรับร่วมกันระดมความคิดเห็นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ระบบอุดมศึกษาไทยระบบใหญ่ อันได้แก่ทบวงมหาวิทยาลัย ตลอดจนยุทธศาสตร์ทางเลือกสำหรับระบบย่อย ซึ่งได้แก่มหาวิทยาลัย/ กลุ่มมหาวิทยาลัย ที่มีลักษณะร่วมและแตกต่างกัน ทั้งนี้ด้วยหลักการและแนวทางทั้งหมดคณะวิจัยได้ใช้แบบจำลองในการวิจัยที่เป็นการนำปัจจัยทั้งหลายมารวมกันในการวิเคราะห์ (combinatorial analysis) โดยถืออุดมศึกษาเป็นตัวกลางที่จะถูกระทบ

ยุทธศาสตร์ที่คณะวิจัยเสนอจึงมีลักษณะเป็นองค์สาม คือ เป็นไตรลักษณ์ภาค ที่ มิติที่ 1 คือ การวางแผน 2 แบบ ได้แก่ การวางแผนที่มุ่งเน้นจุดสำคัญเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นพิเศษ เพื่อจัดการกับปัญหาเป็นการเฉพาะ ในระยะสั้น (Focused planning) การวางแผนภายใต้สถานการณ์ที่มีพลวัต

สูง ตอบสนองต่อสภาพอนาคตหลายภาพ หลายทิศทางและต้องอาศัยพลังขับเคลื่อนสูง (Robust planning) มิติที่ 2 คือ ยุทธศาสตร์ 3 ประเภท (1. ป้องกันฟื้นฟู 2. เชื่อมโยง 3. คานงัด) และมิติที่ 3 คือ ยุทธศาสตร์ 5 ลักษณะ (1. ตอบโต้กับแนวโน้มที่เห็นชัดทำนายได้ 2. จัดการกับความเสี่ยงในอนาคต 3. ยืดหยุ่นเข้าไว้ 4. ใช้โอกาสที่มีอยู่ในอนาคตให้เป็นประโยชน์ 5. พัฒนาและมุ่งสู่วิสัยทัศน์)

เนื่องจากภารกิจของคณะวิจัย ได้แก่ การเสนอตัวแบบเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับเป้าหมายระดับสูง คณะวิจัยจึงได้พัฒนาตัวแบบที่เอื้ออำนวยให้มหาวิทยาลัยและสถาบันภายใต้กำกับของรัฐสามารถกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับเป้าหมายระดับรองของตนเอง และมีอิสระในการดำเนินกิจการภายในอย่างคล่องตัวได้ การกำกับจึงเป็นการกำกับเชิงยุทธศาสตร์ มิใช่ควบคุมแบบเดิมที่เน้นการควบคุมทางการเงิน และการมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการภายใน ตัวแบบซึ่งคณะผู้วิจัยปรับมาจาก Balanced Scorecard จึงกำหนดภารกิจ (mission) คือ “รับใช้สังคม สร้างองค์ความรู้” วิสัยทัศน์ (vision) คือ “เป็นสมองของสังคม” หลักการของยุทธศาสตร์ไตรลักษณ์ภาคคือ “ดุลยภาพระหว่างมูลค่ากับคุณค่า” เมื่อมูลค่ามีลักษณะทางธุรกิจและเศรษฐกิจในขณะที่คุณค่ามีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม

บนพื้นฐานของความเห็นว่า ยุทธศาสตร์ คือการแก้ปัญหาที่ซ้ำซากค้างคามานาน ซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยแผนงานประจำอันเป็นกิจวัตร และจากแนวทางและหลักการทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย คณะวิจัยมีข้อเสนอยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยที่ทบวงมหาวิทยาลัยจะเป็นเจ้าภาพในการผลักดัน 9 ประการ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเองและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เป็นยุทธศาสตร์ป้องกันและฟื้นฟูสำหรับสังคมแห่งความพอเพียงและสังคมด้อยโอกาส โดยใช้การวางแผนแบบมุ่งเน้นจุดสำคัญ มีความเร่งด่วนและควรดำเนินการทันที

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเปลี่ยนค่านิยมจากการเน้นคุณวุฒิเพื่อสถานภาพ สู่อุทิศเน้นคุณภาพเพื่อการผลิต - บริการ เป็นยุทธศาสตร์ป้องกันฟื้นฟู เชื่อมโยง และคานงัด สำหรับการเปลี่ยนแปลงสังคมฐานานุภาพ โดยใช้การวางแผนแบบต้องใช้พลังขับเคลื่อนสูงเพราะมีพลวัตสูง เป็นภารกิจที่ต้องทำในระยะยาว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การกำหนดหลักสูตร - กระบวนการเรียนรู้ การประเมินโดยให้กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วม เป็นยุทธศาสตร์ป้องกันและฟื้นฟูสำหรับสังคมแห่งความพอเพียงและสังคมด้อยโอกาส ยุทธศาสตร์นี้ใช้การวางแผนแบบมุ่งเน้นจุดสำคัญและควรดำเนินการทันที

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างสหสาขาวิชา และยูนิเวอร์ซิตีที่มีความเข้มข้น เป็นยุทธศาสตร์ป้องกันฟื้นฟู และเชื่อมโยง สำหรับการเปลี่ยนแปลงสังคมฐานานุภาพ เป็นการวางแผนแบบมุ่งเน้นจุดสำคัญ และใช้เวลาดำเนินการระยะสั้น

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสื่อสารสนเทศทางการศึกษา เป็นยุทธศาสตร์คานงัด สำหรับสังคมทุกระดับ ใช้การวางแผนแบบมุ่งเน้นจุดสำคัญในระยะสั้น

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การมีมาตรฐานต่างระดับและการมีดุลยภาพระหว่างมูลค่ากับคุณค่า เป็นยุทธศาสตร์ป้องกันฟื้นฟู และเชื่อมโยงสำหรับสังคมทุกระดับ ใช้การวางแผนแบบต้องใช้เวลาใช้พลังขับเคลื่อนสูงเพราะมีพลวัตสูง สามารถทำได้ในระยะสั้น

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การผนึกกำลังและการมียุทธศาสตร์ร่วมในการจัดการความร่วมมือกับต่างประเทศ เป็นยุทธศาสตร์ป้องกันฟื้นฟู เชื่อมโยงและคานงัด สำหรับสังคมแห่งการแข่งขัน เป็นการวางแผนแบบต้องใช้เวลาใช้พลังขับเคลื่อนสูงเพราะมีพลวัตสูง สามารถทำได้ทันที

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของปัญญาและความสามารถพิเศษ เป็นยุทธศาสตร์คานงัดสำหรับสังคมแห่งการแข่งขัน โดยใช้การวางแผนแบบมุ่งเน้นจุดสำคัญควรทำอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 9 การส่งเสริมและเชื่อมโยงเครือข่ายทางปัญญาของชาติ เพื่อสร้างฐานและงานวิจัยที่เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน เป็นยุทธศาสตร์คานงัด สำหรับสังคมแห่งการแข่งขัน โดยใช้การวางแผนแบบต้องใช้เวลาใช้พลังขับเคลื่อนสูงเพราะมีพลวัตสูง เป็นภารกิจระยะกลางและระยะยาว

ยุทธศาสตร์ทั้ง 9 ข้างต้นนี้เป็นข้อเสนอตัวอย่างซึ่งทางทบวงมหาวิทยาลัยอาจปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม

การประเมินผลสำเร็จของยุทธศาสตร์ ระดับทบวง ระดับมหาวิทยาลัยสามารถร่วมกันประเมินได้โดยใช้ตัวชี้วัดความสำเร็จ 7 ประการ คือ 1) ความสอดคล้องกับสภาพสังคมสามฐาน 2) การเพิ่มโอกาสที่จะได้รับบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เหมาะสมของสังคมแต่ละฐาน 3) คุณภาพและมาตรฐานในระดับที่เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมแต่ละฐาน 4) ความเป็นสหวิทยาการ 5) การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อสังคมแต่ละฐานให้เข้าถึงได้ 6) การมีธรรมาภิบาล พัฒนาการ มีวัฒนธรรมการวิจารณ์การเรียนรู้ ไม่ถูกครอบงำโดยอำนาจทางการเมือง 7) การตอบรับกับกลไกการตลาดกับแรงผลักดันทางสังคมตามความเหมาะสมของลักษณะเฉพาะของสังคมแต่ละฐาน ซึ่งการทำตัวชี้วัดหลักสามารถกระจายถ่วงน้ำหนักระหว่าง 7 ข้อได้

ท้ายที่สุดคณะวิจัยได้มีข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการขั้นต่อไปคือ ทบวงมหาวิทยาลัยควรนำยุทธศาสตร์ทั้ง 9 ไปเทียบเคียงกับแผนแม่บท และจัดกลุ่ม (clusters) ของ แผนงานและกิจกรรมที่มีอยู่โดยทบวงมหาวิทยาลัยของแผนงานและกิจกรรมตามยุทธศาสตร์ทั้ง 9 ยุทธศาสตร์ และควบคู่กันนี้ ทบวงมหาวิทยาลัยควรนำการจัดการเสนองบประมาณ และการจัด องค์กรมาพิจารณาร่วมกับยุทธศาสตร์ทั้ง 9 เพื่อวางรากฐานทำให้การจัดการของทบวงมหาวิทยาลัย เป็นการจัดการขององค์กรที่กำกับโดยยุทธศาสตร์ นอกจากนี้ทบวงมหาวิทยาลัยควรนำตัวแบบ และกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์อันเป็นผลจากงานวิจัยนี้ไปขยายผล โดยการจัดการประชุม ปฏิบัติการ ทั้งภายในและภายนอกทบวงมหาวิทยาลัย ทั้งนี้มหาวิทยาลัยบางแห่งอาจนำตัวแบบ และกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์นี้ไปใช้ต่อไป

ผลการวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์เชิงรุกด้านความร่วมมือกับต่างประเทศของ กระทรวงศึกษาธิการ” ของสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

การศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์เชิงรุกด้านความร่วมมือกับต่างประเทศของ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยตามกรอบความร่วมมือพหุภาคี/ ทวิภาคี ปี พ.ศ. 2548 - 2549 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ ของกระทรวงศึกษาธิการทั้งในกรอบพหุภาคีและทวิภาคีสำหรับปี พ.ศ. 2548 - 2549 และกำหนด ยุทธศาสตร์เชิงรุกด้านความร่วมมือกับต่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของประเทศไทยทั้งในกรอบความร่วมมือพหุภาคีและทวิภาคี สำหรับปี พ.ศ. 2548 - 2549

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศด้าน การศึกษาเชิงรุก พร้อมกับจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านความร่วมมือกับต่างประเทศสำหรับ ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับต่างประเทศให้สามารถตอบสนองนโยบาย ด้านต่างประเทศของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศด้าน การศึกษา พบว่า

1. นโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการศึกษาของประเทศไทยยังขาดความเป็น เอกภาพ หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินกิจกรรม/ โครงการในลักษณะเชิงรับมากกว่าเชิงรุก การดำเนินงาน ตามนโยบายดังกล่าวยังไม่มีความต่อเนื่อง และขาดการติดตามประเมินผลที่เป็นระบบ

2. การปฏิบัติงานด้านต่างประเทศของหลาย ๆ หน่วยงานยังขาดการประสานงานใน ลักษณะเครือข่ายที่เข้มแข็ง การทำงานส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ ส่งผลให้เกิดการ ทำงานที่ซ้ำซ้อน ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารระหว่างกัน

3. ผู้ปฏิบัติงานด้านต่างประเทศยังไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ ทั้งในเรื่องการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษและทักษะนานาชาติ ซึ่งการที่จะพัฒนาด้านความร่วมมือกับต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของผู้ปฏิบัติงานด้านต่างประเทศ ตลอดจนบุคลากรการศึกษา ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษาด้วย

จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและกรอบความร่วมมือกับต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากแบบสอบถาม และข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่รับผิดชอบงานด้านต่างประเทศของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของการดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ข้อมูลส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกันในเรื่องการกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกด้านความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการศึกษา ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมได้นั้น กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกโดยให้ความสำคัญกับประเด็นสำคัญ 3 ประการดังนี้ คือ

1. การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
2. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
3. การสนับสนุนการเป็นหุ้นส่วนและการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศและการที่จะกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกฯ กระทรวงศึกษาธิการจำเป็นต้องคำนึงถึงความพร้อมทั้งในแง่ นโยบาย งบประมาณ และการพัฒนากำลังคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านต่างประเทศและบุคลากรในสถาบันการศึกษา

ในส่วนของการพิจารณากำหนดยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ประการ ผลการวิจัย พบว่า หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เห็นด้วยกับร่างยุทธศาสตร์ที่คณะผู้วิจัยนำเสนอ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน จะต้องพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของศักยภาพและความพร้อมของประเทศ ศึกษาจุดอ่อน - จุดแข็งและข้อจำกัดในการที่จะดำเนินการตามยุทธศาสตร์ แก้ไขกฎระเบียบที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการทำงาน ขณะเดียวกันจะต้องศึกษาความต้องการของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ภาครัฐควรเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในลักษณะหุ้นส่วนให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยให้มีศักยภาพทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยสร้างมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้ จะต้องร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในและต่างประเทศในการ

ผลิตภัณฑ์คนเพื่อตอบสนองตลาดเฉพาะ (Niche Market) และอุตสาหกรรมเฉพาะ (Niche Industry) จัดหลักสูตรนานาชาติที่ประเทศไทยมีความเป็นเลิศและเป็นที่น่าสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ ส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันทางวิชาการระดับนานาชาติ

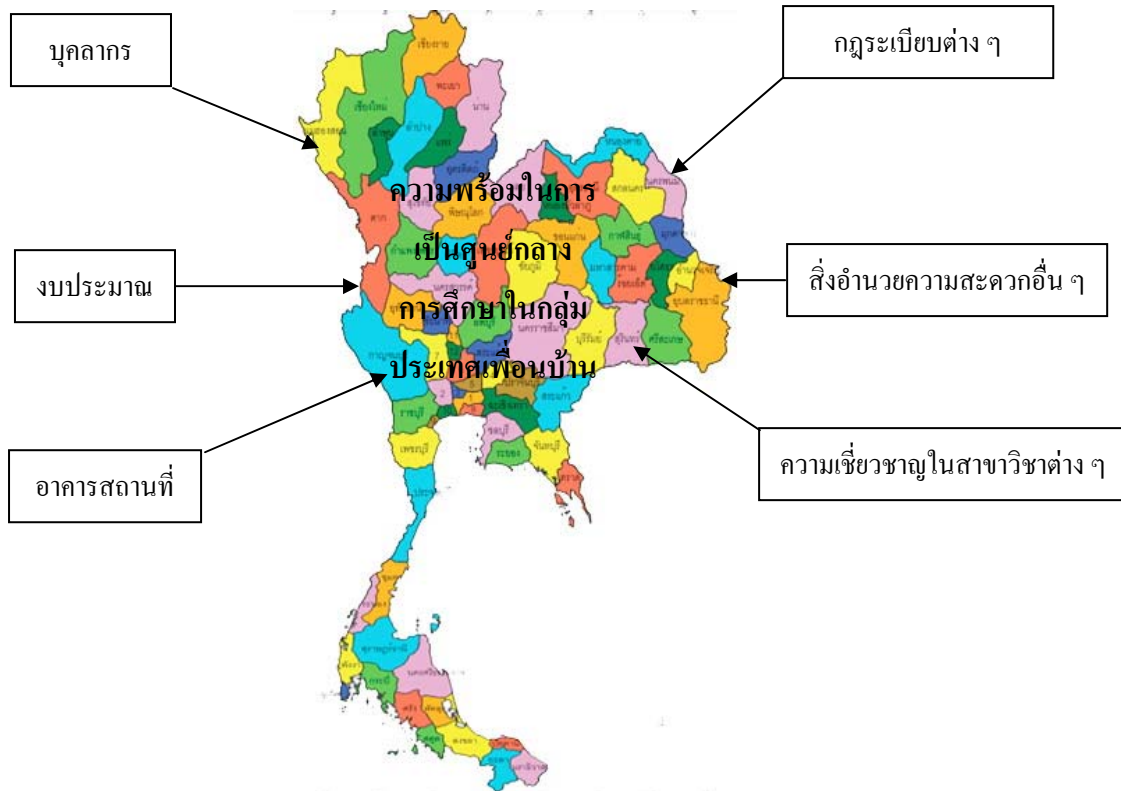
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสนับสนุนการเป็นหุ้นส่วนและการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศ โดยส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาในประเทศไทยสามารถแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาในต่างประเทศได้โดยตรงพร้อมกับกำหนดสัดส่วนการเป็นหุ้นส่วนที่เหมาะสม

โดยรวมแล้ว ผลการศึกษาวิจัยได้ยืนยันปัญหาการดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศ ด้านการศึกษาที่เป็นอยู่ว่า เป็นไปในลักษณะเชิงรับมากกว่าเชิงรุก นอกจากนี้การขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสานงานระหว่างหน่วยงานเป็นอุปสรรคอีกประการหนึ่งที่ทำให้การดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศเกิดความซับซ้อน ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการเสนอแนวทางแก้ไขให้ เป็นไปในลักษณะที่ส่งเสริมการประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการทำงานเชิงบูรณาการ ทั้งนี้ บุคลากรจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้เกิดศักยภาพในการทำงานอยู่เสมอ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นทำให้เห็นได้ว่า การที่สถาบันการศึกษาของไทยจะเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านได้นั้น สถาบันการศึกษาของไทยต้องมีการเตรียมความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวสามารถนำมา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังนี้

รายงานฉบับสมบูรณ์ : การศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย
ในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้วิธีศึกษาทั้งวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) และวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนของการสร้างแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จะใช้วิธีการแบบเชิงคุณภาพในการสร้างเครื่องมือ โดยใช้ข้อมูลจากการทบทวนและวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับข้อมูลจากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ผู้บริหาร และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัด โครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษาให้แก่กลุ่มบุคลากรของประเทศเพื่อนบ้านประกอบด้วย

- ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยบูรพา
- ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยมหิดล
- ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา
- ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เมื่อได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ผู้บริหาร และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัด โครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษาให้แก่บุคลากรของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านแล้ว จะนำข้อมูลดังกล่าวมากำหนดเป็นประเด็นคำถามของแบบสอบถาม

ขั้นตอนของการพัฒนาตัวชี้วัดเบื้องต้น

การพัฒนาตัวชี้วัดเบื้องต้นในเรื่องความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน จะนำข้อมูลจากการวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ในเรื่องเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาในแต่ละระดับ ร่วมกับข้อมูลจากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ผู้บริหาร บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และนักเรียน นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาใช้บริการด้านการศึกษาจากสถาบันการศึกษาของไทย โดยตัวชี้วัดเบื้องต้นดังกล่าว ประกอบด้วยตัวชี้วัดในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ และด้านความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งตัวชี้วัดทั้งหมดนี้จะสามารถบรรยายลักษณะความพร้อมของสถาบันการศึกษาในแต่ละด้านได้ในเบื้องต้น

ขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้นำเครื่องมือแบบสอบถามที่ได้พัฒนาขึ้นในขั้นตอนที่ 1 ไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดโครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษา ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาในครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรวิจัย

กลุ่มประชากรในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย 1) สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ 2) วิทยาลัยชุมชนทั่วประเทศ 3) สถาบันอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง 4) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (ศูนย์ภาค) 5) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (ศูนย์จังหวัด) ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง และ 6) สถาบันการศึกษาเอกชนนอกระบบ (ตามมาตรา 15(2)) เฉพาะประเภทสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง

2. กลุ่มตัวอย่าง

ในการเลือกตัวอย่างของสถาบันการศึกษาขึ้นมาศึกษา จากทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน วิทยาลัยชุมชน สถาบันอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (ศูนย์ภาค) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (ศูนย์จังหวัด) และสถาบันการศึกษาเอกชนนอกระบบ (ตามมาตรา 15(2)) จะเลือกตัวอย่างผู้บริหารสถาบันการศึกษาขึ้นมาศึกษาแห่งละ 1 คน และเลือกบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษาของ

รายงานฉบับสมบูรณ์ : การศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย
ในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

สถาบันการศึกษาขึ้นมาศึกษาแต่ละ 1 คน โดยวิธีการในการเลือกตัวอย่างขึ้นมาศึกษาใช้วิธีการ
สุ่มตัวอย่างด้วยแบบเจาะจง (purposive sampling) สำหรับรายละเอียดข้อมูลของจำนวน
สถาบันการศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีดังต่อไปนี้

ประเภทของสถาบันการศึกษา	จำนวน (แห่ง)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)		
		ผู้บริหาร	บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	รวม
1. สถาบันอุดมศึกษารัฐบาลทั่วประเทศ	149	74	74	148
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั่วประเทศ	71			
2. วิทยาลัยชุมชนทั่วประเทศ	18	67	67	134
โรงเรียนอาชีวศึกษารัฐบาลในจังหวัดชายแดน ที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง	63			
โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดชายแดน ที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง	52			
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (ศูนย์ภาค)	5			
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (ศูนย์จังหวัด) ในจังหวัดชายแดนที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง	12			
สถาบันการศึกษาเอกชนนอกระบบ (ตามมาตรา 15(2)) เฉพาะประเภทสถาบัน การศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดน ที่มีด่านตรวจคนเข้าเมือง	211			
รวม	581			

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากที่ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามได้ครบตามจำนวนที่กำหนด
ไว้แล้ว จะได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยจากตัวชี้วัดเบื้องต้น
ที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามด้วยวิธีการใช้คำร้อยละ และการแจก
แจงความถี่ของข้อมูลตัวชี้วัด และการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ด้วยวิธีการ
แจกแจงความถี่ของปัญหา

ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้จะนำเสนอในรูปแบบของรายงานการวิจัย

ผลงานที่ได้รับจากการดำเนินการ

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดลำดับในการนำเสนอผลการศึกษาไว้ดังนี้

- การพัฒนาตัวชี้วัดเบื้องต้นในเรื่องความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
 - การวิเคราะห์ความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
 - การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
- ผลการศึกษาในแต่ละส่วนจะได้นำเสนอโดยลำดับดังนี้

การพัฒนาตัวชี้วัดเบื้องต้นในเรื่องความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ผลการศึกษาในส่วนนี้จะเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ผู้บริหาร และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดโครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษาให้แก่กลุ่มบุคลากรของประเทศเพื่อนบ้าน ร่วมกับข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งผลการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

- จุดเริ่มต้นและพัฒนาการในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษาในประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่า การจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติในประเทศไทยมีจุดเริ่มต้นมาเป็นระยะเวลาช้านาน โดยส่วนใหญ่เริ่มขึ้นในสถาบันการศึกษาที่อยู่ใกล้กับชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน นักเรียนนักศึกษาต่างชาติที่สามารถฟังและพูดภาษาไทยได้และต้องการมาเรียนในประเทศไทย จะเดินทางเข้ามาเพื่อศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ใกล้กับแนวชายแดน

ทั้งแบบเข้าไปเยือนกลับและแบบที่เข้ามาพักอาศัยอยู่กับญาติพี่น้องในฝั่งไทย

การจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติในระดับอุดมศึกษานั้นได้เริ่มขึ้นอย่างจริงจังในสถาบันการศึกษาเอกชนที่มีการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ โดยสถาบันการศึกษาเหล่านี้มีการประชาสัมพันธ์เพื่อรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนอย่างเป็นทางการผ่านทางเครือข่ายขององค์การทางศาสนา ต่อมาการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติได้เริ่มขยายเข้าสู่สถาบันการศึกษาของรัฐ โดยเริ่มจากการดำเนินนโยบายทางการทูตที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ และพัฒนาประเทศเพื่อนบ้าน

การจัดการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการจัดการเรียนการสอน โดยให้นักศึกษาต่างชาติเรียนร่วมกับนักศึกษาไทย โดยแบ่งประเภทของการจัดการเรียนการสอนออกได้เป็น 4 รูปแบบดังนี้

1.1 การจัดการเรียนการสอนแบบนานาชาติด้วยหลักสูตรภาษาไทย

การจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทย สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่จะจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาไทย เนื่องจากนักศึกษาส่วนหนึ่งสามารถสื่อสารด้วยภาษาไทย (นักศึกษาลาว) และอีกส่วนหนึ่งไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษในระดับที่จะใช้เพื่อการเรียนการสอนได้ ประกอบกับอาจารย์ชาวไทยส่วนหนึ่งก็มีปัญหาในเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสอนเช่นกัน โดยหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการศึกษาจะเป็นหลักสูตรที่ใช้สำหรับสอนนักศึกษาไทยอยู่แล้ว

ในการจัดการเรียนการสอนนี้ นักศึกษาจะต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านภาษาไทยในเบื้องต้นก่อน โดยแต่ละสถาบันจะมีวิธีการจัดการในเรื่องการปูพื้นฐานภาษาไทยให้แก่นักศึกษาแตกต่างกันออกไป อาทิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้จัดอาจารย์ไปสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยของประเทศเวียดนาม เพื่อให้นักศึกษาเวียดนามที่ต้องการเรียนต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยได้มีโอกาสเรียนภาษาไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาจากประเทศจีน ทำการสอบวัดระดับความรู้ภาษาไทยก่อน หากสอบไม่ผ่านจะจัดให้เรียนภาษาไทยก่อนเป็นระยะเวลา 1 ปี ก่อนการศึกษาตามหลักสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร สอนปรับพื้นฐานภาษาไทยให้แก่ศึกษาพม่าเป็นระยะเวลา 3 เดือน จากนั้นจะจัดการสอนภาษาไทยในทุกภาคเรียน ภาคเรียนละ 1 รายวิชา แบบไม่มีหน่วยกิต และจัดอาจารย์ที่ปรึกษาด้านภาษาไทยให้กับนักศึกษา ทำหน้าที่ควบคู่ไปกับอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าแต่ละสถาบันการศึกษามีวิธีการปรับพื้นฐานภาษาไทยที่แตกต่างกันตามความสามารถ และทรัพยากรทางการบริหารของแต่ละสถาบัน นอกจากนี้ในการดำเนินการสำหรับนักศึกษาของแต่ละประเทศก็มีความแตกต่างกัน ในกรณีของนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาของประเทศจีน และประเทศเวียดนาม สถาบันการศึกษาของไทยมีข้อตกลงทางวิชาการร่วมกับสถาบันการศึกษาของสองประเทศนี้อยู่หลายแห่ง ทำให้ง่ายต่อการส่งอาจารย์ไปสอนภาษาไทยที่สองประเทศนี้ แต่ในกรณีของประเทศพม่า ยังไม่พบว่า มีสถาบันการศึกษาแห่งไหนของไทยไปทำข้อตกลงทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาของพม่า ทำให้ไม่สามารถใช้วิธีการเดียวกับประเทศจีนและเวียดนามได้ จึงต้องให้นักศึกษาพม่าเข้ามาเรียนภาษาไทยในประเทศไทย แต่ในกรณีของนักศึกษาลาวจะไม่มีปัญหาในการฟังและการพูดภาษาไทย มีเพียงปัญหาในด้านการอ่านและการเขียน ทำให้การปรับพื้นฐานภาษาไทยทำได้ไม่ยาก เนื่องจากภาษาไทยและภาษาลาวอยู่ในตระกูลภาษาเดียวกัน

สำหรับหลักสูตรที่ใช้ภาษาไทยในการจัดการเรียนการสอนการปรับพื้นฐานภาษาไทยให้กับนักศึกษาต่างชาติถือเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น เพราะหากนักศึกษาต่างชาติไม่สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้ จะทำให้การเรียนการสอนในหลักสูตรไม่ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ภาษาไทยยังมีความสำคัญต่อการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติในสังคมไทยอีกด้วย

1.2 การจัดการเรียนการสอนแบบนานาชาติด้วยหลักสูตรภาษาอังกฤษหรือหลักสูตรภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

การจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทย จะมีสถาบันการศึกษาอีกส่วนหนึ่งที่จัดการเรียนการสอนด้วยภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ อาทิ ภาษาอาหรับ การจัดการศึกษาในรูปแบบนี้จะมีเฉพาะในสถาบันการศึกษาที่มีความพร้อม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสถาบันการศึกษาในส่วนกลาง ส่วนสถาบันการศึกษาในต่างจังหวัดจะมีเฉพาะบางแห่ง อาทิ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา จังหวัดปัตตานี

ในการจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาอังกฤษ จะได้รับความสนใจจากนักศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนด้วยภาษาไทย เนื่องจากพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษของนักศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ไม่ค่อยดี สำหรับนักศึกษาที่ให้ความสนใจเข้าเรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษนั้น ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาจากประเทศจีน อินเดีย และในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ฯลฯ

นักศึกษาต่างชาติส่วนหนึ่งที่เข้าเรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษจะมีปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน เนื่องจากพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษของนักศึกษามีความแตกต่างกันมาก ทำให้ต้องมีการปรับพื้นฐานทางภาษาอังกฤษให้เพียงพอก่อนเข้าเรียน โดยสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่จะจัดให้มีการสอบวัดระดับความรู้ภาษาอังกฤษ หรือให้นำผลการทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษจากสถาบันที่ได้รับการยอมรับมาอ้างอิง หากสอบไม่ผ่านจะจัดให้เรียนภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมทั้งในช่วงก่อนและระหว่างการศึกษาดังกล่าว

นอกจากการเตรียมความพร้อมในส่วนของนักศึกษาแล้ว สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรภาษาอังกฤษยังได้มีการพัฒนาในส่วนของอาจารย์ผู้สอน เดิมจะให้แต่อาจารย์ไทยที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศเป็นผู้สอน ในระยะหลังสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้นำเอาอาจารย์ต่างชาติทั้งจากประเทศในแถบตะวันตก และประเทศในแถบเอเชียมาสอน เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนและฝึกใช้ภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติ

1.3 การจัดการเรียนการสอนโดยพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นเอกลักษณ์ตามความต้องการของนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน

การพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นเอกลักษณ์ตรงตามความต้องการของนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านนั้น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและท้าทายต่อการจัดการศึกษาเป็นอันมาก ปัจจุบันสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ยังมีไม่มากนัก นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านจะให้ความสนใจเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาของไทยค่อนข้างน้อย เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มองว่าไม่สามารถนำเอาวิชาความรู้กลับไปใช้ประโยชน์ในประเทศของตนได้ หรือเป็นหลักสูตรที่สามารถหาเรียนได้ในประเทศอื่น ๆ ทำให้นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านไปเรียนที่ประเทศอื่นแทนที่จะเป็นประเทศไทย ซึ่งสถาบันการศึกษาของไทยหลายแห่งได้เริ่มตระหนักในปัญหาดังกล่าวนี้ โดยบางสถาบันได้ทำการพัฒนาหลักสูตรเดิมให้เป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษ และบางสถาบันได้มีการจัดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมุ่งศึกษาการพัฒนาประเทศในเชิงเปรียบเทียบ หรือการจัดหลักสูตรโดยการนำเอาหลักปรัชญาทางศาสนาเข้ามาแทรกในเนื้อหาหลักสูตร อาทิ

1.3.1 มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรกฎหมายอิสลามและหลักสูตรเกี่ยวกับหลักการทางศาสนา

1.3.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ได้จัดหลักสูตรวิจัยพัฒนาท้องถิ่น สาขาคอมพิวเตอร์ เพื่อศึกษาพื้นที่ของประเทศที่อยู่ตามแนวเทือกเขาพนมดงรัก ประกอบด้วย ประเทศไทย กัมพูชา และลาว ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวนี้ได้รับความสนใจจากนักศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านเป็นอย่างมาก

1.4 การจัดการเรียนการสอนโดยเสริมกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

นอกจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้ว สถาบันการศึกษาของไทยยังได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตร เพื่อให้นักศึกษาต่างชาติสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมไทย ซึ่งจะเป็นการช่วยลดความเครียด ลดการคิดถึงบ้าน และมุ่งปลูกฝังประเพณีวัฒนธรรมที่ดีของไทย ให้กับนักศึกษาต่างชาติ อาทิ

1.4.1 มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มีการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดให้กับนักศึกษาต่างชาติที่สนใจ

1.4.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีการจัดการแข่งขันกีฬาสี่นานาชาติระหว่าง นักศึกษาต่างชาติจากประเทศต่าง ๆ

1.4.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีการนำนักศึกษาต่างชาติเข้ามาช่วยเหลือ กิจกรรมทางด้านประเพณีและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย เพื่อให้นักศึกษาต่างชาติได้เรียนรู้ รูปแบบและกิจกรรมต่าง ๆ ในประเพณีของไทย

2. ช่องทางการเข้ามาศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติในสถาบันการศึกษาของไทยของ นักศึกษาต่างชาติ

การเข้ามาศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติในสถาบันการศึกษาของไทย มีช่องทางการ เข้ามาในหลายช่องทาง โดยช่องทางหลักมี 3 ช่องทางดังนี้

2.1 ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาหรือหน่วยราชการ

การทำข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันการศึกษาของไทยและ สถาบันการศึกษาในต่างประเทศได้มีการดำเนินการมานานแล้ว สถาบันการศึกษาของไทยและกลุ่ม ประเทศเพื่อนบ้านมีการแสวงหาความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง โดยมีการทำข้อตกลงเพื่อ แลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาระหว่างกัน ซึ่งการแลกเปลี่ยนส่วนใหญ่จะเป็นการส่งอาจารย์ ของไทยไปสอนในประเทศเพื่อนบ้าน และรับนักศึกษาของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านมาศึกษาต่อใน ประเทศไทย โดยประเทศเพื่อนบ้านมีอาจารย์จากประเทศไทยเดินทางไปสอนส่วนใหญ่เป็น ประเทศจีนและเวียดนาม และนักศึกษาต่างชาติที่เดินทางเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยส่วนหนึ่งจะ เป็นลูกศิษย์ที่เรียนภาษาไทยกับอาจารย์เหล่านี้ ซึ่งเมื่อจบการศึกษาจะเดินทางเข้ามาศึกษาต่อ ในระดับที่สูงขึ้น โดยอาศัยข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการในการรับนักศึกษาระหว่างสถาบัน เข้าศึกษาต่อ ทั้งนี้ส่วนใหญ่สถาบันการศึกษาของไทยจะเข้าไปดำเนินการรับสมัคร และคัดเลือก นักศึกษาจากในประเทศเพื่อนบ้านด้วยตนเอง โดยนักศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะได้รับทุนจาก สถาบันการศึกษาของไทย ซึ่งทุนที่ได้มีในหลายลักษณะ เช่น การยกเว้นค่าเล่าเรียน การยกเว้น

ค่าที่พัก การได้รับทุนค่าอาหาร หรือการได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำงานกับสถาบันการศึกษาในช่วง
ระหว่างเรียน และหักค่าใช้จ่ายในการศึกษาจากเงินเดือนที่นักศึกษาได้รับ

2.2 ทุนจากรัฐบาลไทย หรือหน่วยงานอื่น ๆ

นักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทยด้วยช่องทางนี้
มีมากเป็นลำดับสอง ส่วนใหญ่เป็นการประสานงานระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล หรือหน่วยงาน
อื่น ๆ ของไทย อาทิ หน่วยงานที่ดูแลทุนของสมเด็จพระเทพฯ, หอการค้าจังหวัดฯ เป็นต้น
กับสถาบันการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน การเข้ามาของนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านด้วย
ช่องทางนี้ รัฐบาลไทยได้ดำเนินนโยบายเพื่อเจริญความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศเพื่อนบ้าน
ด้วยการให้ทุนการศึกษา แต่ในส่วนของประเทศเพื่อนบ้านที่ได้รับทุนจะเป็นฝ่ายคัดเลือกนักศึกษาที่
เหมาะสมจะได้รับทุน และอาจมีการกำหนดสาขาวิชาที่จะให้ศึกษาอีกด้วย โดยรัฐบาลไทยจะ
รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเกือบทั้งหมด นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาต่อในช่องทางนี้มีทั้งที่เข้ามาศึกษาใน
หลักสูตรปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก และหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น

2.3 ทุนส่วนตัว

นักศึกษาในกลุ่มที่ครอบครัวมีฐานะดีพอสมควร มีกำลังทรัพย์ที่จะส่งบุตรหลานไป
ศึกษาต่อในประเทศที่มีมาตรฐานด้านการศึกษาสูงกว่าในประเทศของตน หรือต้องการที่จะเปิดโลก
ทัศน์ให้แก่บุตรหลาน แต่ไม่มีกำลังทรัพย์มากจนถึงขั้นที่จะส่งบุตรหลานไปเรียนต่อในประเทศ
แถบตะวันตกได้ ส่วนหนึ่งจะส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย โดยนักศึกษากลุ่มนี้
ส่วนหนึ่งจะทราบข้อมูลการศึกษาต่อในประเทศไทยจากการประชาสัมพันธ์ของสถาบันการศึกษา
หรือที่ทางกระทรวงศึกษาธิการของไทยได้จัดขึ้น ในรูปแบบของการจัดนิทรรศการทางการศึกษา
เพื่อแนะนำสถาบันการศึกษาของไทยและหลักสูตรต่าง ๆ ของสถาบันการศึกษา ซึ่งที่ผ่านมามีการ
จัดนิทรรศการที่ประเทศจีน แต่ส่วนใหญ่ที่นักศึกษาที่ตัดสินใจเข้ามาศึกษาต่อจะมาจากการแนะนำ
โดยนักศึกษาที่ได้เข้ามาศึกษาในประเทศไทยแล้วจะมีการชักชวนญาติพี่น้องของตนให้เข้ามาศึกษา
ต่อกับกัน นอกจากนี้ในส่วน of สถาบันการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านที่มีข้อตกลงความร่วมมือ
ทางวิชาการร่วมกันยังมีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์เพื่อแนะนำให้นักศึกษาจากประเทศ
เพื่อนบ้านเดินทางเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย

3. การประชาสัมพันธ์เพื่อรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย

การประชาสัมพันธ์เพื่อรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยนั้น
สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีวิธีการประชาสัมพันธ์เพื่อรับนักศึกษาแตกต่างกันไป สามารถสรุปได้
5 วิธี ดังนี้

3.1 การประชาสัมพันธ์โดยผ่านทางสถาบันการศึกษาที่มีข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างกัน ในข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการนอกจากจะมีการแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาระหว่างกันแล้ว สถาบันการศึกษาต่างชาตียังได้มีการส่งบุคลากร และนักศึกษาในส่วนที่นอกเหนือจากโครงการแลกเปลี่ยนเข้ามาศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาที่มีความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกัน รวมทั้งยังช่วยประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเข้ามาศึกษาในประเทศไทย ซึ่งการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบดังกล่าวนี้เป็นวิธีการที่สถาบันการศึกษาของไทยนิยมใช้กันมากที่สุด เนื่องจากเป็นวิธีการที่ประหยัด และได้ผลประโยชน์หลายประการนอกเหนือไปจากการรับสมัครนักศึกษาต่างชาติ

3.2 การประชาสัมพันธ์โดยผ่านหน่วยงานราชการของประเทศเพื่อนบ้าน หรือกระทรวงการต่างประเทศของไทย ส่วนใหญ่การประชาสัมพันธ์ผ่านทางช่องทางดังกล่าวนี้ สถาบันการศึกษาของไทยจะต้องจัดการศึกษาตามความต้องการของประเทศเพื่อนบ้านที่ติดต่อ โดยอาจเป็นการให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานในประเทศเพื่อนบ้าน แต่บางครั้งทางประเทศเพื่อนบ้านอาจร้องขอมายังสถาบันการศึกษาโดยตรง หรืออาจร้องขอผ่านทางกระทรวงการต่างประเทศของไทยเพื่อให้จัดความช่วยเหลือทางวิชาการให้ ซึ่งวิธีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบดังกล่าวนี้เป็นวิธีการที่สามารถประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาให้เป็นที่รู้จักได้เป็นอย่างดี แต่จะมีนักศึกษาเข้ามาศึกษาต่อด้วยช่องทางนี้ไม่มากนัก เพราะการเข้ามาโดยช่องทางนี้ส่วนใหญ่จะต้องมีการสนับสนุนงบประมาณหรือทุนการศึกษาประกอบด้วย

3.3 การออกเดินสายประชาสัมพันธ์ (Road Show) วิธีการดังกล่าวนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการเคยจัดให้สถาบันการศึกษาออกเดินสายประชาสัมพันธ์ร่วมกันในประเทศจีน แต่สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมเห็นว่าวิธีการนี้ไม่ค่อยได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากขาดจุดเน้น ขาดจุดขาย ต่างคนต่างไป การประชาสัมพันธ์ไม่ได้ออกไปในภาพของประเทศไทย ทำให้เหมือนกับสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งไปแย่งนักศึกษากันเอง การเดินสายประชาสัมพันธ์ที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจัดเองจะได้ผลดีกว่า เพราะมีการนำเสนอข้อมูลที่ชัดเจน แต่เป็นวิธีการที่มีต้นทุนสูง

3.4 การประชาสัมพันธ์ผ่านทางช่องทางการเยี่ยมชม แลกเปลี่ยน การศึกษาดูงาน หรืออาศัยเวทีวิชาการ ในการเผยแพร่ชื่อเสียงของสถาบัน และเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ถึงหลักสูตรและคุณภาพของหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอน

3.5 การประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อต่าง ๆ อาทิ เว็บไซต์ สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบนี้มีการจัดทำในทุกสถาบัน แต่ไม่ค่อยได้ผลมากนัก หากนักศึกษา

ไม่เคยรู้จักชื่อของสถาบันมาก่อน นักศึกษาจะไม่เข้าไปศึกษารายละเอียดของสถาบันการศึกษาแห่งนั้น นอกจากนี้การกระจายสื่อเวปไซด์ และสื่อสิ่งพิมพ์ในต่างประเทศจะต้องมีค่าใช้จ่ายที่สูงพอสมควร

4. การเตรียมความพร้อมของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างชาติ

จากผลการศึกษาข้อมูลจากผู้บริหารสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาต่างชาติ ในเรื่องการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างชาติ พบว่าการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษาของไทยนั้น จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งผู้บริหารสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกัน สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

4.1. การเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา

ในด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา และการใช้ชีวิตประจำวันของนักศึกษา โดยผู้บริหารสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลว่า ในด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา สถาบันการศึกษาของไทยจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมดังนี้

4.1.1 หอพักนักศึกษาต่างชาติ หรือ International House โดยต้องให้ความสำคัญกับจำนวน และความเพียงพอของหอพักนักศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้ให้เหตุผลว่า นักศึกษาต่างชาติเมื่อมาอยู่ใหม่จะยังปรับตัวเข้ากับสังคมวัฒนธรรมไทยไม่ได้ จำเป็นต้องให้อยู่ในหอพักที่มีการดูแลนักศึกษาต่างชาติโดยเฉพาะ เมื่อนักศึกษามีความพร้อมทางด้านภาษา หรือมีความเข้าใจวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดีแล้ว จึงสามารถให้พักอยู่นอกมหาวิทยาลัยได้ ซึ่งการพักในหอพักนักศึกษาต่างชาติของมหาวิทยาลัยจะเป็นผลดีกับตัวนักศึกษาเองที่จะได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้การจัดให้นักศึกษาต่างชาติพักอาศัยในหอพักของมหาวิทยาลัยนั้น จะจัดให้พักเป็นการเฉพาะ หรือพักรวมกับนักศึกษาไทยก็ได้ โดยหากจัดให้พักรวมกับนักศึกษาไทยจะเป็นการช่วยให้นักศึกษาต่างชาติมีพัฒนาการทางภาษาไทย และความเข้าใจในวัฒนธรรมไทยได้เร็วขึ้น และการที่นักศึกษาต่างชาติได้พักอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัย จะทำให้ผู้ปกครองของนักศึกษามีความอุ่นใจในการส่งบุตรหลานมาศึกษาในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไปนี้

“สิ่งที่ต้องการคือ หอพักมหาวิทยาลัยที่เป็น International House เพราะเมื่อก่อนนี้เราเอาเด็กไปฝากไว้กับหอพักเอกชน ทางหอพักเอกชนไม่ค่อยอยากให้เราพัก เพราะเด็กพวกนี้วัฒนธรรมไม่เหมือนกัน เวลาทำผิด หรือเสียงดัง เจ้าของหอพักไปคุยก็คุยไม่รู้เรื่อง ส่วนมากจะบอกว่าไม่ให้เข้าพักเพราะหอพักเต็ม แต่ในบางช่วงที่หอพักไม่มีคนพัก เขาก็ยอมให้นักศึกษาต่างชาติ

เข้าพักได้บ้างเหมือนกัน” (รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2550)

“ทางมหาวิทยาลัย ๗ มีบ้านอยู่ 2 หลัง เดิมเป็นบ้านพักรับรองมหาวิทยาลัยได้นำบ้าน 2 หลังนี้มาทำเป็นบ้านพักสวัสดิการให้นักศึกษาต่างชาติ โดยให้นักศึกษาเขมรพัก 1 หลัง นักศึกษาลาวพัก 1 หลัง” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

“เรื่องหอพักทางมหาวิทยาลัยดูแลนักศึกษาต่างชาติไม่ต่างกับนักศึกษาไทย โดยให้นักศึกษาต่างชาติอยู่ร่วมกับนักศึกษาไทย ช่วงแรก ๆ จะให้อยู่ด้วยกัน 2 - 3 คน ในหอพักเดียวกันกับนักศึกษาไทยและมีพี่เลี้ยงคอยดูแล” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2551)

“หอพักอินเตอร์สำหรับนักศึกษาต่างชาตินั้น ทางมหาวิทยาลัยต้องการให้มีหอพักอินเตอร์ที่เป็นมาตรฐานมานานแล้ว มีห้องพักที่เป็นสัดส่วน มีความเป็นเอกเทศ ไม่ใช่ห้องเดี่ยวอยู่กัน 3 - 4 คน เพราะเราต้องการให้หอพักสำหรับนักศึกษาต่างชาติมีเฉพาะนักศึกษาต่างชาติเป็นส่วนใหญ่” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2551)

4.1.2 ห้องสมุด ห้องสมุดเป็นแหล่งทรัพยากรเพื่อการศึกษาค้นคว้าที่สำคัญของนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย เนื่องจากที่ผ่านมานักศึกษาต่างชาติจะมีเอกสารและตำราสำหรับการศึกษาค้นคว้าค่อนข้างจำกัด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันการศึกษาของไทยจะต้องมีการเตรียมความพร้อมของห้องสมุด และทรัพยากรสำหรับการศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดไว้ให้นักศึกษาต่างชาติ ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้

“ในส่วนของเอกสาร ตำราภาษาอาหรับ เมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา จะเป็นห้องสมุดที่มีเอกสาร ตำราที่เป็นภาษาอาหรับมากที่สุด เนื่องจากเราเป็นมหาวิทยาลัยอิสลาม และหลักสูตรที่เปิดอยู่ในปัจจุบัน จะใช้ภาษาอาหรับในการอ้างอิง ทั้งหลักสูตรในระดับปริญญาตรี และหลักสูตรระดับปริญญาโท สำหรับหลักสูตรที่ใช้ภาษาอังกฤษทางมหาวิทยาลัยยังต้องลงทุนอีกมาก เนื่องจากตำราทางด้านไอทีเคลื่อนตัวเร็วมาก เทคโนโลยีใหม่ ๆ ค่อนข้างพัฒนารวดเร็ว เพราะฉะนั้นงบประมาณที่จะต้องลงทุนเกี่ยวกับห้องสมุดสำหรับตำราภาษาอังกฤษยังต้องใช้งบประมาณอีกค่อนข้างมาก” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2551)

4.2 การเตรียมความพร้อมด้านทุนการศึกษา

ในการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาตินั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันการศึกษาของไทยจะต้องจัดหางบประมาณเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติซึ่งเพิ่มเติมมาจากการจัดการศึกษาตามปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

งบประมาณในด้านทุนการศึกษา เนื่องจากประเทศเพื่อนบ้านของไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาทั้งหมด และยังมีระดับการพัฒนาที่ล่าช้ากว่าประเทศไทย ยกเว้นในกรณีของประเทศมาเลเซีย ทำให้รายได้ต่อหัวประชากรของประเทศเพื่อนบ้านมีอัตราที่ต่ำกว่าประเทศไทยมาก ดังนั้นการจัดสรรทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง

ในประเทศเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ปัญหานี้เพิ่มสูงขึ้นของจำนวนประชากร กำลังเป็นปัญหาที่สำคัญ ในขณะที่เดียวกันจำนวนสถาบันการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านที่จะรองรับความต้องการทางด้านการศึกษายังมีไม่เพียงพอ และในส่วนของประเทศไทยนั้น ได้มีพัฒนาการในการจัดการศึกษาจนเป็นที่ยอมรับของประเทศในแถบภูมิภาคนี้ ทำให้ความต้องการที่จะเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยของนักศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้ส่วนใหญ่จะติดปัญหาในด้านค่าใช้จ่ายไม่สามารถเดินทางเข้ามาศึกษาต่อได้ ดังนั้นหากสถาบันการศึกษาของไทยต้องการให้นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านเดินทางเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางสถาบันการศึกษาจะต้องจัดเตรียมทุนการศึกษาไว้ให้แก่นักศึกษาในกลุ่มนี้ นอกจากนี้ในปัจจุบันยังมีประเทศอื่น ๆ ที่ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านของไทย ได้มีการจัดทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านซึ่งประเทศเหล่านี้ถือเป็นคู่แข่งที่สำคัญ เพราะแม้ว่ามาตรฐานทางการศึกษาของไทยจะสูงกว่าประเทศคู่แข่ง แต่หากนักศึกษาได้รับการจัดสรรทุนการศึกษาจากประเทศเหล่านั้น นักศึกษาที่มีข้อจำกัดในเรื่องทุนทรัพย์เหล่านี้ ย่อมตัดสินใจไปศึกษาต่อในประเทศที่ตนเสียค่าใช้จ่ายน้อยแต่มาตรฐานทางการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้

“ทุกมหาวิทยาลัยมีโครงการที่มีงบประมาณสำหรับจ้างนักศึกษา และทางมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ได้ให้งบประมาณนี้แก่นักศึกษาต่างชาติ เพื่อให้ นักศึกษาต่างชาติมีค่ากินอยู่”
(รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2550)

“นักศึกษาต่างชาติจะมีสัญญากับมหาวิทยาลัย 2 ปี ซึ่งทางมหาวิทยาลัยจะให้ทุนทั้ง 2 ปี แต่การให้ทุนไม่ได้ให้เป็นเงิน และนักศึกษาต่างชาติที่รับทุนต้องทำงานให้ทางมหาวิทยาลัยเสมือนเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย โดยจะได้รับสวัสดิการบ้านพัก และทางมหาวิทยาลัยจะหักเงินเดือนของนักศึกษาเพื่อนำมาจ่ายเป็นค่าเล่าเรียน” (อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

“มหาวิทยาลัยมีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาทุนไทย-พม่า แต่ในทางปฏิบัติจะเป็นฝ่ายของนักศึกษาพม่าที่มาเรียนในระดับปริญญาตรีมากกว่า โครงการดังกล่าวเป็นโครงการเชื่อมโยงสังคมและวัฒนธรรมไทย - พม่า ภายใต้เขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดตาก โดยเป็น

โครงการระยะ 4 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2549 - 2552 ซึ่งทางมหาวิทยาลัยได้จัดทำโครงการย่อยทางด้านการศึกษาเสนอไป เพื่อขอรับการสนับสนุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาพม่าจำนวน 40 คน ซึ่งในปัจจุบันทางมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรได้รับนักศึกษาพม่าที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ามาศึกษาต่อจำนวน 16 คน ภายใต้การจัดสรรทุนของกระทรวงการต่างประเทศของไทย” (อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2551)

“ประเทศมาเลเซียได้มีการจัดสรรทุนให้แก่นักศึกษาเขมรเป็นจำนวนมาก ยกตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยอูตระ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่อยู่ทางตอนเหนือของมาเลเซียใกล้กับชายแดนไทย มีการจัดทุนให้แก่นักศึกษาเขมรถึงปีละ 120 คน เพื่อให้ศึกษาอยู่ในประเทศมาเลเซีย 1 ปี สำหรับหลักสูตรปริญญาโทสำหรับผู้บริหาร ซึ่งเป็นหลักสูตรปริญญาทางด้านรัฐศาสตร์ และทางด้านบริหารรัฐกิจ เมื่อนักศึกษาเขมรเหล่านี้สำเร็จการศึกษาแล้วกลับไปยังประเทศของตน จะไปเป็นผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศ ซึ่งเวลาผ่านไป 3 - 4 ปี มหาวิทยาลัยแห่งนี้จะมีศิษย์เก่า 400 - 500 คน ที่เป็นผู้บริหารระดับสูงในเขมร ถือว่าเป็นกลยุทธ์ที่ทางมาเลเซียได้รับผลประโยชน์อย่างมาก แต่ประเทศไทยยังไม่ค่อยให้ความสนใจในนโยบายด้านนี้” (รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา, สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2551)

4.3 การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร

บุคลากรทางการศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการจัดการศึกษา และเป็นตัวชี้วัดคุณภาพทางการศึกษาที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งในการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างชาตินั้นจำเป็นต้องมีปัจจัยที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทั้งในส่วนของอาจารย์ผู้สอน และบุคลากรฝ่ายสนับสนุน ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากที่สุด โดยการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษาแบ่งออกได้ดังนี้

4.3.1 การเตรียมความพร้อมด้านอาจารย์ผู้สอน จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลว่า แม้ว่าประเทศไทยจะได้รับการยอมรับจากประเทศเพื่อนบ้านในเรื่องคุณภาพของบุคลากรทางสายวิชาการแต่เมื่อเทียบกับนานาประเทศที่มีการจัดการศึกษาในหลักสูตรนานาชาติแล้ว ถือว่าประเทศไทยยังต้องมีการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรทางสายวิชาการอีกมาก โดยในการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างชาตินั้นจำเป็นต้องเตรียมพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาไว้รองรับ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ผู้สอนให้เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการระดับนานาชาติ เพราะจะเป็นการสร้างชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของนักศึกษาต่างชาติ และสามารถดึงดูดให้นักศึกษาต่างชาติเกิดความสนใจที่จะเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น โดยการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้จะต้องมีการพัฒนาทั้งทางด้านวิชาการ ด้านการวิจัย และด้านภาษาต่างประเทศควบคู่กันไป โดยเฉพาะในเรื่องการสอนด้วยภาษาอังกฤษ

นั่นจะพบว่าในประเทศไทยมีอาจารย์ผู้สอนที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้วยภาษาอังกฤษน้อย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมหรือมีการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาการต่าง ๆ และสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ความชำนาญของตนเป็นภาษาต่างประเทศได้ ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ปัจจุบันทางมหาวิทยาลัยมีการเตรียมพร้อมไปแล้วระดับหนึ่ง เช่น ในการคัดเลือกอาจารย์ผู้สอนนั้น สมัยก่อนจะพิจารณาแค่สามารถทำการสอนภาษาไทยได้ก็จะรับ แต่ปัจจุบันจะใช้การสัมภาษณ์เป็นภาษาอังกฤษ คณะแนนสอบภาษาอังกฤษ หรือดูผลคะแนน TOFLE จากนั้นจะให้ทดลองสอนเป็นภาษาอังกฤษ ส่วนการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ ปัจจุบันต้องมีการทดสอบภาษาอังกฤษเช่นกัน และในการทำคำสั่งหรือประกาศต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยจะต้องมีสองภาษา ซึ่งตอนนี้การจัดการเรียนการสอนได้เริ่มเป็น Bilingual แล้ว นับว่าเป็นเรื่องที่ยากมากเหมือนกัน” (คณะบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2550)

“ความพร้อมที่เราจำเป็นต้องพัฒนาเพิ่มเติมคือความพร้อมของบุคลากรในภาคการสอน ในการจัดทำหลักสูตรนานาชาติขึ้นมา สิ่งที่ยากลำบากที่สุดคือการหาอาจารย์ที่จะมาทำการสอนวิชาพื้นฐาน สมมติว่าทางมหาวิทยาลัยจะสอนวิชาคณิตศาสตร์ในหลักสูตรภาษาอังกฤษหรือวิชาทางด้านไอทีที่ใช้ภาษาอังกฤษ การจะหาอาจารย์ไทยหรืออาจารย์ต่างชาติที่จบคณิตศาสตร์หรือจบทางด้านไอทีที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ยาก และอาจารย์ที่ต้องสอนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิชาพื้นฐานทั่วไปด้วยภาษาอังกฤษนั้นมีมากถึง 30 - 40 หน่วยกิต ทำให้การหาอาจารย์ผู้สอนสำหรับรายวิชาพื้นฐานนี้ยากลำบากมากกว่าการหาอาจารย์ที่สอนในวิชาเอก ซึ่งการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในช่วงที่ทางมหาวิทยาลัยกำลังพัฒนาบุคลากรในสายการสอนให้มีความพร้อมมากขึ้นในวิชาทางด้านไอที มหาวิทยาลัยได้เชิญอาจารย์จากบังกละดอร์ ประเทศอินเดีย ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านไอที ให้มาทำการสอนในรายวิชาทางด้านนี้ ส่วนในรายวิชาทางด้านภาษาอังกฤษมหาวิทยาลัยก็ใช้วิธีเดียวกัน ซึ่งงบประมาณจำนวนมหาศาลนี้ทางมหาวิทยาลัยได้ทุ่มลงไปให้กับการแสวงหาอาจารย์ที่มีความพร้อมสูงในการถ่ายทอดความรู้ให้นักศึกษา” (คณะบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2551)

“คุณภาพของอาจารย์ผู้สอนที่เห็นชัดเจนคือในเรื่องของภาษา เพราะว่าการจะใช้ภาษาอังกฤษในการสอนหลักสูตรนานาชาติได้นั้น ภาษาอังกฤษต้องแตกฉาน ต้องสอนในลักษณะที่รู้เรื่อง สามารถนำเสนอในลักษณะที่นักศึกษาสามารถเข้าใจได้ โดยจะต้องมีการเตรียมการสอนให้ดี และต้องเข้าใจกลุ่มนักศึกษาที่มาเรียนด้วยว่ามีความหลากหลาย ซึ่งเป็นเรื่องของจิตวิทยา นอกจากนี้ยังมีเรื่องของกรนำเสนอหรือเทคนิคการสอนต่าง ๆ ซึ่งประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเรื่องที่

จะเตรียมความพร้อมของอาจารย์ผู้สอนสำหรับการที่จะจัดการศึกษา” (รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา, สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2551)

4.3.2 การเตรียมความพร้อมด้านอาจารย์ผู้สอนภาษาไทย จากการศึกษาพบว่าผู้บริหารของสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติด้วยภาษาไทยได้ให้ข้อมูลว่า ทางสถาบันการศึกษาจะต้องมีการเตรียมบุคลากรที่มีความสามารถในการสอนภาษาไทยให้แก่นักศึกษาต่างชาติ เพื่อให้นักศึกษาต่างชาติได้เรียนรู้ภาษาไทยและสามารถเรียนรู้ร่วมกับนักศึกษาไทยได้ โดยทางสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องมีการผลิตอาจารย์ภาษาไทยที่มีความสามารถทางด้านภาษาไทยและสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ดี โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ แต่ควรรวมถึงภาษาของนักศึกษาต่างชาติที่มาศึกษาต่อ เช่น ภาษาจีน ภาษาเวียดนาม ภาษาเขมร ภาษาพม่า เป็นต้น ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ทางมหาวิทยาลัยจะต้องเตรียมความพร้อมของสถาบันภาษา เพราะจะต้องรับคนที่จบปริญญาตรี ปริญญาโททางด้านภาษาไทยเข้ามาฝึกฝนให้สามารถสอนภาษาไทยให้แก่นักศึกษาได้ พอสอนได้อย่างน้อยหนึ่งหรือสองปี มหาวิทยาลัยก็จะส่งคนเหล่านี้ไปอยู่ในประเทศจีนอย่างน้อยหนึ่งปีหรือหนึ่งเทอม แล้วจึงกลับมาปฏิบัติงานต่อ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างอาจารย์ที่จะสอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาต่างชาติให้ได้ก่อน” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2550)

4.3.3 การเตรียมความพร้อมด้านความเข้าใจประเทศเพื่อนบ้านของผู้บริหารและคณาจารย์ จากการศึกษาพบว่า มีสถาบันการศึกษาเพียงไม่กี่แห่งที่ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมด้านการสร้างความเข้าใจในประเทศเพื่อนบ้านให้แก่ผู้บริหารและคณาจารย์ และสถาบันการศึกษาบางแห่งก็ประสบปัญหาในด้านความเข้าใจและทัศนคติของผู้บริหารและคณาจารย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ เช่น เรื่องของการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาต่างชาติ แทนที่จะให้ทุนแก่นักศึกษาไทย รวมทั้งความไม่เข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม เป็นต้น ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ผู้บริหารทุกคนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายจะต้องเข้าอบรมหลักสูตร ๆ หนึ่งที่เรียกว่า หลักสูตรความเข้าใจประเทศเพื่อนบ้าน หลักสูตรความเข้าใจประเทศเพื่อนบ้านจะมีการศึกษาเรื่องราวของประเทศเพื่อนบ้านประมาณ 5 วัน จากนั้นจะเดินทางไปศึกษาดูงานในประเทศเหล่านั้น ที่ผ่านมาจากมหาวิทยาลัยได้จัดไปแล้ว 2 ประเทศ ประเทศแรกคือ จีน ประเทศที่สอง คือลาว ปีนี้จะเป็นปีที่สาม ซึ่งทางมหาวิทยาลัยกำลังพิจารณาว่าจะไปประเทศไหน โดยกำลังตัดสินใจอยู่ระหว่างพม่า เวียดนาม และเขมร ในหลักสูตรความเข้าใจประเทศเพื่อนบ้านนี้

ผู้บริหารทุกคนจะต้องมีความเข้าใจประเทศทุกประเทศที่อยู่โดยรอบประเทศไทย ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ถือเป็นการเตรียมความพร้อมในส่วนของผู้บริหาร” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2550)

“การจะจัดการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติได้จะต้องมีการสร้างความเข้าใจกับประชาคมข้างใน ตั้งแต่ครูบาอาจารย์ไปจนถึงนักศึกษา ต้องทำให้ทุกคนทราบว่านี่เป็นผลดีทางมหาวิทยาลัยมีการสร้างความเข้าใจกับประชาชนว่าประเทศพม่ากับเรามีความเท่าเทียมกันแล้วก็บอกให้รู้ว่าทุนที่ให้เป็นทุนของรัฐบาลไทย และจะว่าไปประเทศเพื่อนบ้านมี 2 อย่างคือไม่เป็นมิตรก็เป็นศัตรู แต่การเป็นมิตรกันน่าจะดีกว่า ซึ่งวิธีการทำให้ประเทศเพื่อนบ้านเป็นมิตรได้ อย่างหนึ่งคือ การให้เพื่อนบ้านมารู้จักเรา” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2551)

“มีปฐมนิเทศน์อาจารย์ผู้สอน มีการสร้างความเข้าใจแก่อาจารย์ผู้สอนในลักษณะว่า นักศึกษากลุ่มนี้คือใคร มาจากไหน มาอย่างไร มีจุดประสงค์อะไร ควรจัดการเรียนการสอนอย่างไร นักศึกษากลุ่มนี้อาจจะอ่อนภาษาไทย เพราะฉะนั้นเวลาเรียนหรือทำกิจกรรมใด ๆ จะต้องดูแลเขาอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เขาสามารถปรับตัวในด้านการใช้ภาษาได้ โดยเฉพาะในด้านการฟัง” (ผู้อำนวยการศูนย์อุดมศึกษาแม่สอด มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2551)

“ปัญหาในปีแรกที่เราเปิดรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาก็คือ ปัญหาอาจารย์ส่วนหนึ่งไม่เข้าใจว่าทำไมต้องเอาทุนไปช่วยนักศึกษาต่างชาติ เพราะบ้านเมืองเรายังมีคนยากจนอยู่อีกมาก เคยมีปัญหาดังนั้นก็มีผู้แทนอาจารย์ในสภาออกมาเรียกร้อง และมีการต่อต้านการรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนจากอาจารย์ประมาณ 10 กว่าท่าน” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

4.3.4 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรสายสนับสนุน จากการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถาบันการศึกษาได้ให้ข้อมูลว่า ในปัจจุบันเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมด้านภาษาพอที่จะให้บริการแก่นักศึกษาต่างชาติ อย่างไรก็ตามในหลาย ๆ สถาบันได้มีการแก้ไขปัญหาโดยการจัดฝึกอบรมภาษาต่างประเทศให้แก่บุคลากรกลุ่มนี้ ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ต้องมีสร้างบรรยากาศที่เป็นนานาชาติให้มากขึ้น บุคลากรทั้งหมดต้องสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ แบบฟอร์มต่าง ๆ ก็ต้องเป็นภาษาอังกฤษเพื่อความสะดวก” (คณบดีคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสัสชัย, สัมภาษณ์, 26 กันยายน 2550)

“การเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ต้องผ่านการทดสอบภาษาอังกฤษด้วย เพราะการจัดทำประกาศต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยจะต้องมีสองภาษา” (ณบศิณณะ ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2550)

4.4 การเตรียมความพร้อมด้านหลักสูตรการสอน และมาตรฐานการศึกษา

ในการเตรียมความพร้อมของหลักสูตรการสอน และมาตรฐานการศึกษานั้น ผู้บริหารสถาบันการศึกษาได้ให้ข้อมูล ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ในการเตรียมความพร้อมของหลักสูตร มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศเพื่อนบ้าน เพราะหากไม่มีการจัดทำหลักสูตรในลักษณะดังกล่าวนี้ นักศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านจะตัดสินใจไปเรียนประเทศอื่นที่หลักสูตรมีความน่าสนใจ หรือสอดคล้องกับความต้องการของประเทศตนเองมากกว่า ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ในการคัดเลือกนักศึกษามาเรียนต่อของทางประเทศพม่า จะเน้นการพัฒนาบุคลากรทางสายเกษตร สายวิทยาศาสตร์ จากจำนวนนักศึกษาที่ทางประเทศพม่าได้คัดเลือกมา 16 คน ส่วนหนึ่งจะเป็นข้าราชการที่ยังมีอายุค่อนข้างน้อย สังกัดกระทรวงการเกษตร ทางพม่าจะกำหนดให้เรียนอยู่ 2 สาขา คือ สาขาเกษตร ซึ่งในปัจจุบันทางมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ไม่มีนักศึกษาไทยที่เรียนทางด้านเกษตรเลย เนื่องจากเด็กรุ่นใหม่ ไม่ค่อยนิยมเรียนทางด้านนี้ โดยอาจมองว่าเป็นสาขาวิชาที่เรียนลำบาก แต่ทางการของพม่าได้กำหนดมาแล้วว่า นักศึกษาของเขาจะต้องเรียนทางด้านสาขาเกษตร เพราะว่าประเทศของเขายังมีทรัพยากรด้านนี้อีกมาก แล้วก็ต้องการเทคโนโลยีการทางด้านเกษตรไปใช้ ทางมหาวิทยาลัยจึงทำการสอนในสาขาเกษตรให้แก่ นักศึกษาพม่า จำนวน 8 คน และอีกสาขาวิชาหนึ่งคือ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร จำนวน 8 คน” (อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2551)

การเตรียมความพร้อมในด้านมาตรฐานการศึกษานั้นเป็นเรื่องที่ผู้บริหารสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ได้กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมในด้านนี้มากนัก เนื่องจากส่วนหนึ่งเห็นว่าทางสถาบันได้ผ่านการตรวจสอบรับรองตามมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) และผู้บริหารอีกส่วนหนึ่งยังมีทัศนคติในด้านลบต่อมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา การกำหนดมาตรฐานในการจัดการศึกษาแบบนานาชาติ หรือมาตรฐานในการจัดการศึกษาให้แก่ นักศึกษาต่างชาติ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดมาตรฐานทางการศึกษาของไทยให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ยึดถือปฏิบัติ ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ในการจัดการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติต้องคำนึงถึงมาตรฐานก่อนและมาตรฐานจะต้องเป็นแบบนานาชาติจริง ๆ เพราะถ้ามาตรฐานไม่เป็นแบบนานาชาติ ย่อมไม่สามารถดึงดูดนักศึกษาต่างชาติให้สนใจมาเรียน” (ผู้อำนวยการวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2550)

4.5 การเตรียมความพร้อมด้านการปรับพื้นฐาน

การเตรียมความพร้อมในด้านนี้มีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาต่างชาติด้วยหลักสูตรภาษาไทย ซึ่งแต่ละสถาบันจะมีวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาต่างชาติที่แตกต่างกัน และยังไม่มีความมาตรฐานที่แน่นอนว่าต้องมีการจัดหลักสูตรอย่างไรจึงจะเหมาะสม แต่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า สถาบันการศึกษาต่าง ๆ มีความจำเป็นที่จะต้องจัดหลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาไทยให้กับนักศึกษาต่างชาติเพื่อประโยชน์ทั้งในด้านการสื่อสารในชั้นเรียน และเพื่อประโยชน์ในการปรับตัวเข้ากับสังคมไทย โดยเป็นที่น่าสังเกตว่า สถาบันการศึกษาบางแห่งจะมีการทดสอบภาษาไทยของนักศึกษาต่างชาติก่อนที่จะเข้าศึกษาในหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนด้วยภาษาไทย แต่สถาบันการศึกษาบางแห่งอาจไม่มีการทดสอบเลย อย่างไรก็ตามแต่ละสถาบันจะมีมาตรฐานระดับความรู้ภาษาไทยของตน แต่ยังไม่มีความมาตรฐานที่ใช้ร่วมกันทั้งประเทศ ต่างกับประเทศที่มีการพัฒนาทางการศึกษาแล้วจะมีการทดสอบเพื่อวัดระดับความสามารถทางภาษาที่ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น การทดสอบโทเฟิล ไอเอลส์ หรือการทดสอบเพื่อวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ทางมหาวิทยาลัยได้มีการจัดการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาพม่า เพราะนักศึกษาบางคนยังอ่านภาษาไทยไม่ออก หรือบางคนยังสะกดไม่ได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าธรรมชาติของภาษาไม่เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการออกเสียงหรือการสะกด และยังการอ่านเป็นประโยคด้วยแล้วจะต้องมีการปรับเปลี่ยนเป็นอย่างมาก เพราะไวยากรณ์ต่าง ๆ ของไทยและพม่านั้นไม่เหมือนกันเลย ซึ่งตามศักยภาพแล้วทางมหาวิทยาลัยสามารถเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาพม่าได้ดีกว่านี้ ปัจจุบันที่ใช้เวลา 3 เดือนในช่วงภาคฤดูร้อนเป็นระยะเวลาที่น้อยเกินไป ควรให้เวลานักศึกษาปรับตัวเฉพาะเรื่องภาษาอย่างเดียวน่าจะประมาณ 1 ปี ซึ่งจะให้นักศึกษามีความเข้าใจในภาษาไทยได้ดีขึ้น” (หัวหน้าศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2551)

“นักศึกษาเวียดนามจะเสียเวลาระยะหนึ่ง เพื่อมาเรียนภาษาไทยที่ประเทศไทย จากนั้นจึงเข้าเรียนปี 1 ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม หรือไม่ก็มาเรียนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งทางมหาวิทยาลัยก็เปิดรับ โดยเริ่มมีนักศึกษาเข้ามาเรียนที่นี้มากขึ้น และเนื่องจากนักศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่ใช้เวลาเรียนภาษาไทยเกือบหนึ่งปี ทำให้มีทักษะการ

ใช้ภาษาไทยในระดับที่สามารถเรียนร่วมกับนักศึกษาไทยได้ ซึ่งขณะนี้ทางมหาวิทยาลัยมีนักศึกษาเวียดนามกระจายไปเรียนในสาขาวิชาต่าง ๆ ร่วมกับนักศึกษาไทยและปัจจุบันทางมหาวิทยาลัยได้เปิดศูนย์การสอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาต่างชาติอีกด้วย” (อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2551)

“ทางมหาวิทยาลัยจะสอนภาษาไทยให้แก่นักศึกษาตลอดปีการศึกษา เพื่อในปีถัดไปนักศึกษาจะได้เรียนร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ โดยทางมหาวิทยาลัยจะจัดให้ทางศูนย์ภาษาช่วยเตรียมความพร้อมด้านภาษาไทยให้นักศึกษาต่างชาติเป็นเวลา 1 ปี หลังจากนั้นถ้าผ่านการสอบประเมินจึงจะได้เข้าไปเรียน ถ้าไม่ผ่านจะต้องเรียนภาษาไทยต่อไปอีก” (รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2550)

“ทางมหาวิทยาลัยของเราไม่มีการทดสอบภาษาไทยของนักศึกษาก่อนเข้าเรียน เพราะเรามีการจัดวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่นักศึกษาต้องลงทะเบียนเรียนโดยไม่นับหน่วยกิตซึ่งเป็นการเรียนภาษาไทยเพื่อใช้สำหรับการจัดทำวิทยานิพนธ์ ส่วนภาษาอังกฤษก็เป็นวิชาบังคับของการศึกษาในระดับบัณฑิตวิทยาลัยอยู่แล้ว” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

4.6 การเตรียมความพร้อมด้านการดูแลนักศึกษาต่างชาติ

การเตรียมความพร้อมด้านการดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของนักศึกษาต่างชาตินั้นจากการศึกษาพบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีความพร้อมในด้านนี้เป็นอย่างมากในแต่ละสถาบันมีการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้นักศึกษาต่างชาติสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมไทยได้อย่างรวดเร็ว มีการจัดอาจารย์ที่ปรึกษา พี่เลี้ยง หรือเพื่อนนักศึกษาชาวไทยให้เข้าไปช่วยดูแลและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด มีการจัดทัศนศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติ มีการดูแลชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนถึงในเรื่องอาหารการกิน ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ในเรื่องการเรียนรู้อันเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมไทย ทางมหาวิทยาลัยได้พยายามสนับสนุนให้นักศึกษาต่างชาติเรียนรู้วัฒนธรรมไทยและชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในระหว่างการศึกษา โดยได้มีการได้เปิดหลักสูตรสอนภาษาไทยให้ นอกจากนี้ยังอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ อาทิ ในวันเสาร์ - อาทิตย์ทางมหาวิทยาลัยจะจัดให้นักศึกษาจากอเมริกาไปทัศนศึกษาในต่างจังหวัด เช่น จังหวัดกาญจนบุรี หรือจังหวัดเชียงใหม่ หรือเมื่อนักศึกษาต้องการไปท่องเที่ยวในสถานที่อื่น ๆ ทางมหาวิทยาลัยก็จะอำนวยความสะดวกให้” (รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, สัมภาษณ์, 20 กันยายน 2550)

“ทางมหาวิทยาลัยเตรียมระบบกลุ่มพี่เลี้ยง ระบบ peer group เพื่อดูแลนักศึกษาต่างชาติ นอกจากนี้อาจารย์ที่ปรึกษาจะพบกับนักศึกษาต่างชาติค่อนข้างบ่อย และเมื่อมี

กิจกรรมต่าง ๆ ของทางมหาวิทยาลัยก็จะให้นักศึกษาต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ในช่วงที่มีการจัดงานที่บ้านอธิการบดี หรือช่วงที่ท่านทูตจีนเดินทางมาเยี่ยมชมมหาวิทยาลัย ได้มีการนำนักศึกษาต่างชาติไปทำการต้อนรับ” (ฉบับตีพิมพ์ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2550)

“มีการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาดูแลในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ เรื่องการปรับตัว และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังจัดให้นักศึกษาไทยช่วยกันดูแล โดยให้นักศึกษาต่างชาติพักอยู่ในหอพักของทางมหาวิทยาลัย ซึ่งมีการจัดการดูแลนักศึกษาต่างชาติได้เป็นอย่างดี” (ผู้อำนวยการศูนย์อุดมศึกษาแม่สอด มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2551)

5. การตัดสินใจเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยของนักศึกษาต่างชาติ

ในสภาวะปัจจุบันนี้ถือได้ว่าการศึกษาเป็นแหล่งสร้างรายได้เข้าประเทศของในหลาย ๆ ประเทศ นอกจากนี้ในบางประเทศได้ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในกรณีของประเทศเพื่อนบ้านนั้นเนื่องจากจำนวนผู้ที่ต้องการศึกษาต่อ หรือต้องการเพิ่มพูนความรู้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยที่สถาบันการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านมีข้อจำกัดไม่สามารถรองรับความต้องการทางการศึกษาของคนในประเทศได้ ทำให้คนกลุ่มนี้ต้องออกมาหาที่เรียนในต่างประเทศ ซึ่งมีทางเลือกที่หลากหลาย เนื่องจากประเทศต่าง ๆ มีการแข่งขันกันในการประชาสัมพันธ์ การแข่งขันในด้านมาตรฐานทางการศึกษา และการให้ทุนการศึกษา เป็นต้น โดยประเทศที่มีศักยภาพในการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างชาตินั้น ไม่ได้มีเพียงแต่ประเทศไทย แต่ยังมีประเทศอื่นที่มีมาตรฐานทางการศึกษาเทียบเท่าหรือสูงกว่าประเทศไทย ที่เป็นทางเลือกให้แก่ศึกษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้านอีกหลายประเทศ อย่างไรก็ตาม ยังมีนักศึกษากลุ่มหนึ่งที่ได้ตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในประเทศไทย ซึ่งนักศึกษากลุ่มนี้มีเหตุผลในการตัดสินใจมาเรียนต่อที่ประเทศไทยที่น่าสนใจ จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารสถาบันศึกษาที่ได้จัดการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างชาติกลุ่มนี้ ได้ให้ข้อมูลของสาเหตุที่นักศึกษาต่างชาติเลือกมาศึกษาต่อในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

5.1 ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายถูกกว่าประเทศอื่น ๆ

ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่มีอัตราค่าครองชีพไม่สูงนักเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่มีระดับการพัฒนากใกล้เคียงกันหรือสูงกว่าไม่มาก อาทิ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นต้น ทำให้นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีทุนทรัพย์ไม่มาก และไม่สามารถเดินทางไปศึกษาในประเทศแถบตะวันตกได้ จะเลือกมาศึกษาต่อประเทศไทยเนื่องจากเป็นตัวเลือกที่สมเหตุสมผลในเรื่องของราคาค่าใช้จ่ายและคุณภาพทางการศึกษาที่ได้รับ ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“เหตุผลแรกที่นักศึกษาต่างชาติใช้ในการตัดสินใจเลือกประเทศที่จะเดินทางไปศึกษาต่อคือเรื่องค่าใช้จ่าย ตัวอย่างเช่น นักศึกษาจากประเทศลาว ถึงแม้จะเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงมีตำแหน่งเทียบเท่ากับศึกษาธิการจังหวัดของไทย แต่เนื่องจากมีรายได้ไม่มากนัก เพราะฉะนั้นหากเดินทางไปศึกษาที่ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ออสเตรเลีย หรือนิวซีแลนด์ จะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง แต่หากเลือกมาศึกษาในประเทศไทย เช่น ที่สุรินทร์ อุบลราชธานี หรือมหาสารคาม จะเสียค่าใช้จ่ายถูกกว่า” (หัวหน้าศูนย์วิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

“เหตุผลที่นักศึกษาเลือกเดินทางมาศึกษาต่อที่ประเทศไทยเป็นเพราะเรื่องค่าใช้จ่าย โดยค่าใช้จ่ายน่าจะเป็นสองเท่าหากนักศึกษาเลือกที่จะไปศึกษาต่อในประเทศอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายในการบริโภค ค่าเช่าบ้าน ค่าหน่วยกิต ซึ่งแพงกว่าประเทศไทยมาก เช่น หากไปศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในประเทศมาเลเซีย ถ้าเป็นนักศึกษามาเลเซียค่าหน่วยกิตจะเสียในอัตราปกติ หากเป็นนักศึกษาต่างประเทศที่เป็นคนเอเชียค่าเทอมจะสูงขึ้นมาอีกระดับ แต่ถ้าเป็นนักศึกษาต่างชาติที่ไม่ใช่คนเอเชียค่าเทอมจะสูงขึ้นอีกตามสัดส่วน แต่ทางมหาวิทยาลัยของเราไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาไทยหรือนักศึกษาต่างชาติจะใช้อัตราเดียวกันทั้งสิ้น เพียงแต่แบ่งแยกหลักสูตรปกติกับหลักสูตรนานาชาติเท่านั้น” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2551)

“ค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายในประเทศไทยถูกกว่าประเทศอื่น ๆ ในปัจจุบันนักศึกษาเวียดนามตัดสินใจมาเรียนที่ประเทศไทยเนื่องจากส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง แต่ถ้าเขาร่ำรวยมากกว่านี้ อาจจะเปลี่ยนไปศึกษาต่อที่ประเทศอื่น” (รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา, สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2551)

5.2 การยอมรับในคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษา

ระบบการศึกษาของไทยเป็นที่ยอมรับของประเทศในภูมิภาคเดียวกันว่า มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนาน ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านส่วนใหญ่เพิ่งจะมีการพัฒนาในด้านการศึกษาดังนั้นระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบันจึงมีความหลากหลายและเป็นที่ยอมรับของประเทศเพื่อนบ้าน ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“อันดับหนึ่งต้องเป็นเรื่องคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษา ซึ่งผู้ปกครองตลอดจนสถาบันการศึกษาที่มีโครงการความร่วมมือระหว่างกันเห็นว่า ประเทศไทย สถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัยของไทยมีการจัดการศึกษาที่เป็นระบบมีมาตรฐานเช่นเดียวกับสากล คำว่าระบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือระดับมหาวิทยาลัยของไทย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านก็必将มีความแตกต่างกัน กล่าวคือมหาวิทยาลัยของไทยมีการจัดการศึกษาที่ค่อนข้างได้รับการยอมรับในระดับสากล ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากประเทศไทยสามารถไปศึกษาต่อ

ที่ยุโรป ไม่ว่าจะเป็นอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน หรือแม้แต่อเมริกา แคนาดา เพราะประเทศเหล่านี้ให้การยอมรับมาตรฐานการศึกษาของไทยว่าอยู่ในระดับเดียวกัน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำกับดูแลการจัดการศึกษาให้มีในระดับมาตรฐานความเป็นสากล ซึ่งแตกต่างกับประเทศเพื่อนบ้านของเราบางประเทศ ถึงแม้ว่าจะมีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่เรียกว่าสถาบันอุดมศึกษา แต่ยังคงขาดในส่วนของคุณเป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, สัมภาษณ์, 24 กันยายน 2550)

“จากการวิเคราะห์ที่กล่าวได้ว่า ประเทศเวียดนามให้การยอมรับในด้านการศึกษาของประเทศไทยไปไกลกว่าประเทศของตน ทั้งในเรื่องของการจัดการศึกษา เรื่องของมาตรฐานการศึกษา และเรื่องของการวิชาการ เพราะฉะนั้นนักศึกษาเวียดนามส่วนใหญ่จะยอมรับมาตรฐานการศึกษาของประเทศเรา” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2551)

“ปัจจัยที่นักศึกษาใช้ในการตัดสินใจเลือกที่จะเรียนก็คือ โปรแกรมการจัดการเรียนการสอน ความพร้อมของสถาบัน รวมไปถึงความเข้าใจที่มีต่อนักศึกษาต่างชาติ ซึ่งทางสถาบันต้องให้รูปแบบที่หลากหลายในการ ดูแลและใส่ใจเป็นพิเศษ” (คณบดีคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสต์ซัมซิง, สัมภาษณ์, 26 กันยายน 2550)

“เหตุผลที่นักศึกษาใช้ตัดสินใจลำดับแรกคือความสามารถทางวิชาการของมหาวิทยาลัยซึ่งมหาวิทยาลัยของเราสามารถสอนภาษาให้เขาได้ สามารถฝึกฝนนักศึกษาพูด อ่าน เขียนและภาษาไทยได้” (รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2550)

5.3 การมีข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบัน

ข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการเป็นสาเหตุหนึ่งอีกที่ผู้บริหารสถาบันการศึกษาได้ให้ข้อมูลว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาต่างชาติตัดสินใจมาศึกษาต่อในประเทศไทย เนื่องจากข้อตกลงทางวิชาการนั้นส่วนใหญ่ครอบคลุมความร่วมมือในเรื่องของการแลกเปลี่ยนอาจารย์ และนักศึกษา ทำให้การเดินทางเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยของนักศึกษาเป็นเรื่องที่สามารถทำได้ง่าย เช่น การรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อของสถาบันการศึกษาที่มีความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกันจะมีความเป็นไปได้สูง และยังมีกรให้ความช่วยเหลือในเรื่องของทุนการศึกษา และการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านทราบถึงข้อมูลของสถานศึกษาในประเทศไทย เป็นต้น ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ทางมหาวิทยาลัยได้รับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษา จากการที่มีการทำข้อตกลงทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันได้ลงนามไว้หลายร้อยแห่ง ผลจากการทำ

ข้อตกลงดังกล่าวทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนนักเรียนระหว่างกัน” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, สัมภาษณ์, 20 กันยายน 2550)

“การที่นักศึกษาต่างชาติส่วนหนึ่งเข้ามาศึกษาต่อที่นี่ เป็นเพราะข้อตกลงทางวิชาการที่ทางมหาวิทยาลัยได้ไปลงนามความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ โดยมีข้อตกลงแลกเปลี่ยนนักเรียนระหว่างกัน” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

5.4 การเดินทางเข้ามาศึกษาในประเทศไทยมีความสะดวกสบาย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านได้เกือบทุกประเทศ และยังสามารถพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้านได้ครบทุกประเทศ นอกจากนี้ในเส้นทางการขนส่งทางอากาศมีความสะดวกสบาย เนื่องจากการเดินทางระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มีระยะทางที่ใกล้ ทำให้สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง จึงทำให้นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านเลือกที่จะมาศึกษาต่อในประเทศไทยเนื่องจากความสะดวกสบายในการเดินทาง ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“การตัดสินใจของนักศึกษาต่อที่เลือกมาศึกษาในประเทศไทย เหตุผลหนึ่งเนื่องจากระยะทางที่ใกล้ นักศึกษาที่มาเรียนที่นี่ส่วนมากมาจากญวน และจากสิบสองปันนา ซึ่งระยะทางใกล้กับที่นี่มาก ภูมิศาสตร์นับว่ามีความสำคัญ ประเด็นนี้อาจนำไปสู่การกล่าวถึงในเรื่องการเป็นศูนย์กลางของ GMS ซึ่งจังหวัดเชียงรายหากวัดโดยแผนที่ทางภูมิศาสตร์ จังหวัดเชียงรายจะอยู่บริเวณศูนย์กลางของประเทศลาว พม่า เขมร และเวียดนาม ซึ่งถือเป็นข้อได้เปรียบอย่างมาก” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2550)

“เหตุผลอย่างหนึ่งที่นักศึกษาเลือกมาศึกษาต่อในประเทศไทยคือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางและระยะเวลาในการเดินทางเพียงไม่กี่ชั่วโมง มีความสะดวกสบายเพราะมีรถยนต์โดยสารวิ่งประจำ ค่าครองชีพถูก ค่าหน่วยกิตถูก และเดินทางสะดวก” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2551)

“เหตุผลสำคัญประการหนึ่งจากการคุยกับผู้ปกครองของนักศึกษาคือ สถาบันอยู่ไม่ไกลจากบ้านมากนัก การคมนาคมไปมาหาสู่กันค่อนข้างสะดวกและประหยัด อาจไม่ต้องสิ้นเปลืองโดยการเดินทางด้วยเครื่องบิน อย่างเช่นจากประเทศเวียดนามสามารถนั่งรถยนต์มาได้ใช้เวลาครึ่งวันก็สามารถมาเยี่ยมลูกได้ หรือเมื่อปิดเทอมนักศึกษาก็สามารถกลับบ้านได้สะดวก” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, สัมภาษณ์, 24 กันยายน 2550)

5.5 จำนวนสถาบันการศึกษาในประเทศเพื่อนบ้านมีไม่เพียงพอ

จากการที่ประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และรวดเร็ว ทำให้อัตราการขยายตัวของประชากรเพิ่มขึ้นมากเกินกว่าที่สถาบันการศึกษาในประเทศจะรองรับความต้องการทางการศึกษาทั้งหมดได้นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านส่วนหนึ่งจึงมีความจำเป็นต้องเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่จะเลือกไปศึกษาต่อในประเทศที่มีมาตรฐานทางการศึกษาเป็นที่ยอมรับ และมีค่าใช้จ่ายที่ทางครอบครัวสามารถรับได้ ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“คนจีนแถบตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น เชียงไฮ้ เซินเจิ้น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ สมัยท่านเติ้ง เสี่ยวผิง ทำให้ในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมาคนกลุ่มนี้จะมีฐานะทางเศรษฐกิจดี ซึ่งคนกลุ่มที่มีฐานะเศรษฐกิจดีนี้จะสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยในประเทศจีนได้ก่อน ซึ่งการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของจีนจะมีผู้เข้าสอบเป็นจำนวนมาก ในขณะที่จำนวนที่นั่งที่เปิดรับมีจำกัด เพราะฉะนั้นคนที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยภายในประเทศไม่ได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลูกคนเดียวที่เสมือนเป็นเป็นราชาของบ้าน ก็จะต้องออกไปเรียนในต่างประเทศ ถ้าครอบครัวมีฐานะดีก็จะไปออสเตรเลีย หรือนิวซีแลนด์ ประเทศไทยจะเป็นทางเลือกอันดับรอง ๆ ถ้ามาเรียนต่อในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเลือกมาเรียนที่มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ส่วนใหญ่พื้นที่ที่อยู่ในตอนลึกของประเทศจีน เป็นพื้นที่ที่ดูแลโดยรัฐบาลท้องถิ่น และเพิ่งได้รับการพัฒนาได้ไม่เกินสามหรือห้าปี ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณนี้มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีนัก ซึ่งถ้าสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ และต้องออกไปเรียนต่อต่างประเทศคนกลุ่มนี้จะต้องเลือกเรียนประเทศที่ใกล้ที่สุด ค่าใช้จ่ายต่ำที่สุด นั่นคือเหตุผลว่าทำไมนักศึกษาคนกลุ่มนี้จึงมาเรียนที่นี่ เพราะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในปัจจุบัน และค่าใช้จ่ายในประเทศไทยก็ถูกกว่าประเทศจีนมาก” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2550)

“การเรียนต่อในประเทศจีนเป็นเรื่องยากมากเหมือนกับการสอบจอหงวนพอนักศึกษาไม่ได้เรียนต่อที่โน่น เขาก็จะมาเรียนที่ประเทศไทย” (รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2550)

5.6 การแนะนำของนักศึกษาต่างชาติที่เคยเข้ามาศึกษาในประเทศไทย

ในการที่นักศึกษาต่างชาติจะเลือกมาศึกษาต่อในประเทศไทยนั้น นักศึกษาจะต้องได้รับข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างเพียงพอ เช่น การได้รับข้อมูลจากสถาบันการศึกษาในประเทศของตน ข้อมูลจากทางเว็บไซต์ หรือข้อมูลสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ แต่แหล่งข้อมูลสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การได้รับข้อมูลจากบุคคลที่ตนเองรู้จักและเคยมีประสบการณ์ในการเดินทางมา

ศึกษาต่อที่ประเทศไทยมาก่อน ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลใกล้ตัวนักศึกษา และนักศึกษาจะมีความไว้วางใจมากที่สุด ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“เหตุผลประการหนึ่งที่เราเห็นได้ชัดเจนคือ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะรุ่นพี่หรือเพื่อนที่เคยมาศึกษา หรือเคยมาทำงานในประเทศไทย ซึ่งคอยให้คำแนะนำ หรือนักศึกษาจีนหลายคน อาจจะเคยเดินทางมาเยี่ยมญาติ หรือเคยเดินทางมาเที่ยวในเมืองไทย ในช่วงสั้น ๆ แล้วเกิดความประทับใจ เมื่อถึงเวลาต้องเลือกสถานที่ศึกษาจึงตัดสินใจเลือกประเทศไทย” (รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา, สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2551)

“เหตุผลอีกประการหนึ่งที่นักศึกษาเลือกมาศึกษาต่อในประเทศไทย คือมีนักศึกษารุ่นก่อน ๆ ที่ได้มาเรียนอยู่ที่นี่แล้ว รุ่นพี่เหล่านี้จะเล่าให้รุ่นน้องฟังว่ามาอยู่ที่สุรินทร์แล้วเป็นอย่างไร ที่นี่ไม่ได้มีมาตรฐานการเรียนการสอนแตกต่างไปจากที่อื่น ข้อพิสูจน์คือนักศึกษารู้สึกพอใจที่จะเดินทางมาที่นี่ ในช่วงที่ทางมหาวิทยาลัยจัดงานสัมมนาวิชาการมักจะเชิญศิษย์เก่าเหล่านี้มาร่วมงานด้วย ซึ่งเดินทางได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เพราะวาระทางค่อนข้างใกล้ สามารถเดินทางมาได้ภายในวันเดียว และค่าใช้จ่ายในการเดินทางก็ไม่สูงมาก” (หัวหน้าศูนย์วิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

“ในกรณีของนักศึกษาต่างชาติที่มาเรียน พบว่านักศึกษาจากประเทศจีนที่เดินทางมาเรียนชุดแรกจะสามารถทำให้รุ่นน้อง ๆ รู้สึกว่า เรียนที่นี่ไม่ได้เป็นเหมือนคนจากที่อื่นที่มาเรียนศาสนา คือไม่ได้เป็นกลุ่มที่คิดแบบรุนแรง ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ได้เรียนแบบไปวัน ๆ นักศึกษาจากประเทศจีนชุดแรก นอกจากจะเป็นคนที่ใฝ่รู้ ยังสามารถทำให้รุ่นน้อง ๆ ที่มาเรียนรู้สึกว่ายากแล้วตนเองสามารถกลับไปทำงานทำได้” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2551)

5.7 การได้รับทุนการศึกษา

เนื่องจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านของไทยส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งรายได้ต่อหัวของประชากรค่อนข้างต่ำ ดังนั้นการที่นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านจะเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยได้นั้น การสนับสนุนในเรื่องของทุนการศึกษา หรือการช่วยเหลือด้วยการลดค่าใช้จ่ายทางการศึกษาให้จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ นอกจากนี้การได้รับทุนการศึกษาจากรัฐบาลของประเทศตนเอง เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ให้นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“เหตุผลที่นักศึกษากลุ่มนี้เลือกเดินทางมาศึกษาที่เมืองไทย เพราะเป็นทุนรัฐบาลไทย จัดหาไปให้ ดังนั้นจึงก็ต้องมาเรียนที่นี่ เพราะเป็นเงื่อนไขของการรับทุน ทำให้ไม่สามารถเลือกเรียนที่อื่นได้” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2551)

“เหตุผลประการหนึ่งของนักศึกษาคือการที่มาเรียนโดยได้รับทุนการศึกษา ซึ่งถือเป็นเหตุผลสำคัญที่นักศึกษาใช้ในการตัดสินใจ” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

5.8 ความต้องการในการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อนำไปใช้ในการทำงาน

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความสำคัญทั้งในระดับภูมิภาคอาเซียน และในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เป็นประเทศที่มีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับดี มีการติดต่อค้าขาย และการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านเป็นจำนวนมาก รวมไปถึงในเรื่องของการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประเทศเพื่อนบ้านต่างก็ให้ความสำคัญกับการติดต่อในด้านต่าง ๆ กับประเทศไทย ทำให้ภาษาไทยกลายเป็นภาษาที่มีความสำคัญ และนักศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านต้องการศึกษาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ปัจจุบันการเรียนภาษาไทยถือเป็นจุดขายที่ทำให้นักศึกษาส่วนหนึ่งตัดสินใจเลือกมาศึกษาต่อในประเทศไทย จริง ๆ นักศึกษามาที่นี่เพราะต้องการมาเรียนภาษาไทย ปัจจุบันอื่นถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงไปเพราะฉะนั้นการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่มีจุดขายตรงที่มีการสอนภาษาไทยทำให้เป็นที่สนใจของนักศึกษาต่างชาติเนื่องจากในปัจจุบันภาษาไทยเป็นภาษาที่มีความจำเป็น ในประเทศจีนมีนักศึกษาให้ความสนใจเรียนภาษาไทยเป็นจำนวนมาก ที่เกาหลีทางมหาวิทยาลัยได้ทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยทางภาษาที่ใหญ่ที่สุดในประเทศเกาหลี ภาษาจีนก็เช่นกัน ทางมหาวิทยาลัยได้ทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในประเทศจีนที่เป็นผู้ผลิตผู้พูดภาษาต่างประเทศสำหรับกระทรวงการต่างประเทศของจีน”(รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2550)

“นักศึกษากลุ่มนี้คิดว่าได้ประโยชน์จากการเรียนภาษาไทย เหมือนคนไทยไปเรียนทางประเทศตะวันตก ซึ่งจะเรียนสาขาใดมาก็ตาม แต่สิ่งที่ได้มาแน่ ๆ ก็คือภาษาอังกฤษ เช่นเดียวกับนักศึกษาเวียดนามที่มาเรียนที่นี่ จะมาเรียนสาขาใดก็ตาม จะเรียนท่องเที่ยว เรียนภาษาอังกฤษ เรียนเกษตร หรือเรียนบริหารธุรกิจก็ตาม ที่จะได้แน่นอนคือภาษาไทย ซึ่งนักศึกษากลุ่มนี้คงจะคาดว่า ในอนาคตคนไทยน่าจะเดินทางไปเที่ยวประเทศเวียดนามเป็นจำนวนมาก เพราะฉะนั้นพวกเขาจะได้ประโยชน์จากการเรียนรู้ภาษาไทย และเท่าที่ทราบจาก คนเวียดนาม ข้าราชการเวียดนามที่สามารถพูดภาษาไทยได้จะก้าวหน้าเร็ว เช่น ข้าราชการ ตำรวจ คนที่เป็นหัวหน้าตำรวจมีโอกาสที่จะอยู่กับนักท่องเที่ยว ดังนั้น หากรู้ภาษาไทยย่อมสามารถดูแลนักท่องเที่ยวได้ดีกว่า ทำให้ตำรวจที่รู้ภาษาไทยมีโอกาสก้าวหน้า นอกจากนี้การที่คนไทยเข้าไปท่องเที่ยวหรือเข้าไปลงทุนที่

ประเทศเวียดนามเป็นจำนวนมาก ทำให้ภาษาไทยกลายเป็นภาษาที่มีอิทธิพลหรือมีความสำคัญมาก
ในประเทศเวียดนาม” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2551)

“การเปิดสอนภาษาไทยให้กับบุคลากรของประเทศพม่า ปรากฏว่ามีการตอบรับดีมาก
นอกจากการเรียนในระดับพื้นฐานแล้ว ยังมีผู้สนใจต้องการเรียนในระดับที่สูงขึ้นไป คนที่เคยมา
เรียนแล้วในระดับพื้นฐานก็ต้องการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นไป” (หัวหน้าศูนย์พม่าศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2551)

5.9 ความสวยงามของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศความเป็นไทย

การท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งสร้างรายได้ที่สำคัญของประเทศไทย นักท่องเที่ยวที่
เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองไทยส่วนใหญ่จะเกิดความประทับใจในสภาพภูมิประเทศ แหล่งที่
ท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม บรรยากาศ และนิสัยใจคอของคนไทยที่มีความโอบอ้อมอารี มีน้ำใจ
สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองไทยอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน
ก็เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักศึกษาต่างชาติให้เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยด้วยเช่นกัน ดังข้อมูลจากผู้ให้
ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมีความสวยงาม และบรรยากาศก็ดี อธิบายไม่ตรี
นิสัยใจคอของคนไทย ทำให้นักศึกษาต่างชาติมีความสบายใจที่จะอยู่ในสังคมไทย มากกว่าอยู่ใน
สังคมของประเทศอื่น” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม
2550)

“จังหวัดเชียงใหม่ได้เปรียบเรื่องบรรยากาศของเมือง เมื่อนักศึกษามาอยู่ที่นี่ ก็มีที่ที่เขี้ยว
มีที่ซ้อปิ้ง เพราะฉะนั้นในประเด็นนี้ทำให้จังหวัดเชียงใหม่มีความได้เปรียบเป็นอย่างมาก”
(รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2550)

“อยู่เมืองไทยนักศึกษามีความสบายใจ คือเท่าที่สอบถามพบว่านักศึกษารู้สึกไม่เครียด
ไม่ค่อยกังวล และสามารถปรับตัวได้ง่าย” (รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา,
สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2551)

5.10 เกณฑ์มาตรฐานในการรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อของประเทศไทยไม่สูงมาก

ในการรับนักศึกษาเข้าศึกษาของประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะกำหนดเกณฑ์ของระดับ
คะแนนภาษาอังกฤษเอาไว้ค่อนข้างสูง เนื่องจากในประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่จะจัดการเรียนการสอน
ด้วยภาษาอังกฤษ เช่น ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เป็นต้น ซึ่งนักศึกษา
ในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านส่วนหนึ่งมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษไม่ถึงระดับมาตรฐานของประเทศ
เหล่านี้ ทำให้ประเทศไทยซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนทั้งในหลักสูตรภาษาอังกฤษและหลักสูตร

ภาษาไทย เป็นทางเลือกที่นักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านให้ความสนใจ ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ในเรื่องมาตรฐานการศึกษานั้น เกณฑ์การรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ล้วนต้องการจะให้ป็นมาตรฐานทั้งนั้น แต่ในส่วนของทางมหาวิทยาลัยไม่ได้เอาเกณฑ์เหล่านั้นมาตัดสินว่าจะรับหรือไม่รับนักศึกษา ทางมหาวิทยาลัยมีความตั้งใจว่าจะช่วยให้ประเทศเพื่อนบ้านพัฒนามาตรฐานการศึกษาของประเทศให้สูงขึ้น ซึ่งนักศึกษาต่างชาติจะต้องยอมรับมาตรฐานที่เป็นของคนไทย และเป็นมาตรฐานที่โดยทั่วไปยอมรับได้ เพราะฉะนั้นการรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนจึงรับในมาตรฐานเดียวกันกับนักศึกษาไทยไม่ได้แตกต่างกัน ซึ่งจะเห็นว่าเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยในสิงคโปร์ หรือในออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ย่อมเป็นเกณฑ์มาตรฐานของประเทศนั้น ๆ ซึ่งอาจดูแล้วสูงเกินไป สำหรับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เพราะฉะนั้นหากนักศึกษากลุ่มนี้มีความคิดที่จะมาเรียนที่เมืองไทย มาเรียนที่สุรินทร์ อุบลราชธานี หรือมหาวิทยาลัยบูรพา ทางประเทศไทยไม่เคยคิดที่จะกีดกันนักศึกษากลุ่มนี้ออกไป ประเทศไทยต้องการจะรับนักศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านเข้ามา เพราะฉะนั้นเรื่องเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ เหล่านั้นถือเป็นเรื่องรองลงไป” (หัวหน้าศูนย์วิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

6. นโยบายและยุทธศาสตร์ของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างชาติ

จากการศึกษาพบว่า สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีนโยบายและยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติที่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถาบันศึกษาแต่ละแห่งได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็นกลุ่มดังนี้

6.1 นโยบายและยุทธศาสตร์การสร้างคามเข้มแข็งและความหลากหลายในด้านภาษาต่างประเทศ

ในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตาม การสื่อสารในห้องเรียน ถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างชาติ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาต่างประเทศให้แก่คณาจารย์และนักศึกษา ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ในส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีนั้น แน่แน่นอนว่านักศึกษาเกาหลีจะไม่เรียนภาษาไทย แต่นักศึกษาเวียดนามเรียนภาษาไทยจึงมาเรียนที่นี่ ชาวเวียดนามต้องการเรียนภาษาไทยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งภาษาไทยนั้นเป็นภาษาที่เล็กมาก เพราะฉะนั้นนักศึกษาต่างชาติส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนจะต้องการเรียนภาษาอังกฤษ ดังนั้นกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ของ

มหาวิทยาลัยจะเน้นไปที่การสร้างความแข็งแกร่งในด้านของภาษาอังกฤษ” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2551)

“ในส่วนเรื่องของคุณภาพ เป้าหมายของมหาวิทยาลัยพยายามให้นักศึกษาที่เรียนในหลักสูตรนานาชาติ ในทุกรายวิชาไม่ว่าจะเป็นวิชาเอกและวิชาพื้นฐานทั่วไปให้มีการเรียนการสอนด้วยภาษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แต่บางครั้งทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้มีการผ่อนผันให้กับทุกมหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรนานาชาติ ในช่วงหนึ่งถึงสองปีแรกของรายวิชาวิชาพื้นฐานทั่วไปที่ในหลักสูตรกำหนดให้สอนด้วยภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่น ๆ อาจารย์ผู้สอนสามารถที่จะสอนด้วยภาษาไทยได้ถ้าหากนักศึกษาสามารถเข้าใจ แต่มาตรการในระยะยาวจะต้องทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนด้วยโดยภาษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2551)

6.2 นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยภาษาไทยให้แก่
นักศึกษาต่างชาติ

ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาตินั้น นอกจากจะมีสถาบันการศึกษาที่ใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนแล้วในสถาบันการศึกษาก็มีการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติด้วยภาษาไทย ซึ่งการจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาไทยจะทำให้นักศึกษาต่างชาติมีความรู้ความเข้าใจทั้งทางด้านภาษา และวัฒนธรรมของไทยมากขึ้น เป็นการสร้างความผูกพันและการยอมรับประเทศไทยในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านขึ้น โดยสถาบันการศึกษาที่ใช้
นโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ จะมุ่งสร้างอาจารย์ที่มีความสามารถในการสอนภาษาไทยให้แก่
นักศึกษาต่างชาติ ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาสากลโดยใช้ภาษาอังกฤษ กับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาไทยนั้น สำหรับในทัศนะของผู้บริหารมหาวิทยาลัย จะขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและหลักการของแต่ละสถาบันการศึกษามากกว่า ในกรณีของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป้าหมายและความต้องการของนักศึกษากลุ่มเป้าหมายที่มาเรียน จะเป็นนักศึกษาที่ต้องการเรียนเป็นภาษาไทย ถ้านักศึกษาที่ต้องการเรียนให้เป็นสากลก็จะเข้าสู่ความหมายที่เรียกว่า นานาชาติ หลักสูตรนานาชาติปัจจุบันมีเพียง 1 - 2 หลักสูตร ในขณะนี้ยังไม่ได้รับการพัฒนาไปมากนัก เพราะฉะนั้นทางมหาวิทยาลัยจึงให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนด้วยภาษาไทย โดยจะมีสถาบันภาษา และมีครูอาจารย์ที่จะให้การสอนด้วยภาษาไทยแก่นักศึกษาต่างชาติ ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้เป็นแนวทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, สัมภาษณ์, 24 กันยายน 2550)

6.3 นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน

การสร้างองค์ความรู้จากงานวิจัยถือเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้ประเทศเพื่อนบ้านมีความเข้าใจในความคิด และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ซึ่งหากประเทศไทยมีงานวิจัยเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านเผยแพร่ออกไปเป็นจำนวนมาก จะเป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างการยอมรับในระบบการศึกษาของไทยให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“วิธีการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์คือ เร่งผลิตผลงานวิจัยจากทุกพื้นที่ของประเทศเพื่อนบ้านให้ได้มากที่สุด เพราะฉะนั้นจึงขอฝากไปถึงรัฐบาลว่า ขณะนี้ญี่ปุ่นหรือประเทศอื่น ๆ ก็ตาม หากนักวิจัยต้องการเดินทางไปวิจัยในต่างประเทศ รัฐบาลของเขายกให้การสนับสนุนทันที แต่ประเทศไทยไม่เคยคิดถึงจุดนี้ สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์หากมีนักศึกษาต้องการเดินทางไปวิจัยในต่างประเทศมหาวิทยาลัยจะให้การสนับสนุน โดยให้เงินทุนแก่นักศึกษารายละ 10,000 - 20,000 บาท และจัดให้อยู่กับเครือข่ายของมหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้นรัฐบาลควรหาวิธีการ ที่ทำอย่างไรอุดมศึกษาไทยจึงจะสามารถเร่งกระจายนักวิจัยไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อวิจัยให้รู้พื้นที่จริง ๆ จากนั้นก็นำงานวิจัยทั้งหมดมาจัดทำเป็นแผนพัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงของประเทศ ดีกว่าให้นักศึกษาต่างชาติมาเรียนแล้วประเทศไทยไม่ได้รับประโยชน์อะไร” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 8 พฤษภาคม 2551)

6.4 นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

การพัฒนาหลักสูตรของสถาบันการศึกษาให้มีความหลากหลายมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ และความต้องการของนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน ถือเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันการศึกษาไทย ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ในเรื่องของหลักสูตร ควรพัฒนาให้มีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องหลักที่ทางมหาวิทยาลัยได้พยายามพัฒนาหลักสูตรให้หลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่นักศึกษาต่างชาติ และเพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของประเทศเพื่อนบ้าน กล่าวคือในอนาคตมหาวิทยาลัยคงไม่สามารถจัดการศึกษาแบบไม่มีค่าใช้จ่ายให้แก่นักศึกษาต่างชาติได้ เพราะงบประมาณที่ทางมหาวิทยาลัยได้รับไม่ต่างจากเดิม ถึงแม้งบประมาณที่ได้รับจะไม่น้อยกว่าเดิมแต่ก็ไม่ได้เพิ่มขึ้นมากนัก ซึ่งทางมหาวิทยาลัยมีภาระในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาไทยซึ่งก็ต้องจ่ายค่าหน่วยกิต ดังนั้นนักศึกษาต่างชาติควรจะมีส่วนที่สามารถดูแลตัวเองได้ หมายความว่าไม่เรียนด้วยการรับทุน แต่มาในลักษณะของการเรียนด้วยทุนส่วนตัว โดยที่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง หากเป็นเช่นนี้

จะทำให้มหาวิทยาลัยสามารถเลี้ยงตัวเองได้” (หัวหน้าศูนย์วิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

“ทางมหาวิทยาลัยพยายามจัดให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนในแบบนานาชาติ เพิ่มมากขึ้น วิธีการคือถ้าหลักสูตรใดที่คิดว่าในอนาคตการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาต่างชาติ จะทำให้นักศึกษาสามารถหางานทำได้ง่ายขึ้น หรือมีโอกาสที่นักศึกษาจะเดินทางไปต่างประเทศแล้วสามารถหางานทำได้ดีกว่า มหาวิทยาลัยจะปรับหลักสูตรเหล่านั้นให้เป็นหลักสูตรนานาชาติ โดยทำตามขั้นตอนตามระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และในส่วนของจำนวนหลักสูตรอาจมีเพิ่มขึ้นตามช่วงเวลาที่ได้ทำการประเมินเป็นระยะ ๆ” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2551)

6.5 นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ผู้สอน

ในด้านการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ผู้สอนนั้น สถาบันการศึกษาที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางการศึกษาให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านได้นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางสถาบันการศึกษาจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ อาทิ การเพิ่มจำนวนอาจารย์สอนระดับปริญญาเอก การพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ เป็นต้น ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ในเรื่องการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์เป็นมหาวิทยาลัยใหม่ ซึ่งมหาวิทยาลัยในกลุ่มนี้จะดีกว่ามหาวิทยาลัยที่เกิดมานานแล้วในทุกด้าน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์จึงพยายามที่จะพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้น เช่น เพิ่มจำนวนอาจารย์ในระดับปริญญาเอกให้มากขึ้น การพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์” (หัวหน้าศูนย์วิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 8 พฤษภาคม 2551)

7. การเตรียมความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่ นักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

การผลการศึกษาในเรื่องการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในส่วนที่เป็นข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ผู้บริหาร และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัด โครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปข้อมูลในเรื่องของการเตรียมความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย ในการจัดการศึกษาให้แก่ศึกษาในแต่ละประเทศดังนี้

7.1 การเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาจากประเทศ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สถาบันการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาจากประเทศ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษาใน
ประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) การทำข้อตกลงทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศเพื่อขอความ
ช่วยเหลือด้านอาจารย์ผู้สอน และสถานที่ศึกษาของศึกษาและบุคลากร
- 2) การจัดตั้งสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานขึ้นมารับผิดชอบในการเตรียมความ
พร้อมด้านภาษาไทยให้แก่นักศึกษาต่างชาติ
- 3) การจัดเตรียมห้องพักสำหรับนักศึกษาต่างชาติภายในหอพักของมหาวิทยาลัย
- 4) การเตรียมความพร้อมในเรื่องมาตรฐานทางการศึกษา
- 5) การพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ

7.2 การเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาจากประเทศ
สหภาพพม่า

สถาบันการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาจากประเทศ
สหภาพพม่า ได้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) การจัดเตรียมทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติ
- 2) การเตรียมพร้อมด้านภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้แก่นักศึกษาต่างชาติ
- 3) การเตรียมความพร้อมในเรื่องช่องทางการติดต่อประสานงานกับรัฐบาลพม่า
- 4) การจัดเตรียมห้องพักสำหรับนักศึกษาต่างชาติภายในหอพักของมหาวิทยาลัย
- 5) การสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรและนักศึกษาของไทยในเรื่องการจัด
การศึกษาให้แก่นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน

6) การเตรียมอาจารย์ที่ปรึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติ ทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาด้าน
วิชาเอก อาจารย์ที่ปรึกษาด้านภาษาไทย และอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป

7.3 การเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาจากประเทศ
ราชอาณาจักรกัมพูชา

สถาบันการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาจากประเทศ
ราชอาณาจักรกัมพูชา ได้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) การสร้างความเชี่ยวชาญทางด้านการวิจัยวัฒนธรรม

2) การพัฒนาหลักสูตรเฉพาะสำหรับท้องถิ่น อาทิ หลักสูตรวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น (พนมดงรักศึกษา)

3) การทำข้อตกลงทางวิชาการกับทางมหาวิทยาลัยในต่างประเทศเพื่อความร่วมมือทางด้านการวิจัย และการจัดการศึกษา

4) การจัดเตรียมที่พักสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

5) การจัดเตรียมทุนการศึกษา / งานพิเศษ สำหรับนักศึกษาต่างชาติ

6) การเตรียมความพร้อมของอาจารย์ผู้สอน ทั้งในการพัฒนาในด้านการศึกษาระดับปริญญาเอก และการสอนด้วยภาษาอังกฤษ

7.4 การเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษาให้นักศึกษาจากประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

สถาบันการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาให้นักศึกษาจากประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

1) การทำข้อตกลงทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศเพื่อขอความช่วยเหลือด้านอาจารย์ผู้สอน และสถานที่ศึกษาดูงานของศึกษาและบุคลากร

2) การจัดตั้งศูนย์ภาษาขึ้นมารับผิดชอบในการเตรียมความพร้อมในด้านภาษาไทยให้นักศึกษาต่างชาติ ทั้งที่ประเทศไทยและในประเทศเวียดนาม

3) การเตรียมความพร้อมในการสร้างความรู้ความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของไทยให้นักศึกษาต่างชาติ

4) การจัดเตรียมห้องพักสำหรับนักศึกษาต่างชาติภายในหอพักของมหาวิทยาลัย

5) การเตรียมความพร้อมในเรื่องมาตรฐานทางการศึกษา

6) การพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ

7.5 การเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษาให้นักศึกษาจากประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

สถาบันการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาให้นักศึกษาจากประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ได้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

1) การเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักศึกษาต่างชาติ (ภาษาอังกฤษ, ภาษาอาหรับ และภาษาไทย)

2) การพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ

- 3) การเตรียมความพร้อมของบุคลากรผู้สนใจในรายวิชาพื้นฐานในการถ่ายทอด
ด้วยภาษาอังกฤษ
- 4) การสร้างบรรยากาศความเป็นนานาชาติภายในสถาบันการศึกษา
- 5) การเตรียมหอพักสำหรับนักศึกษาต่างชาติ
- 6) การเตรียมความพร้อมห้องสมุดในเรื่องตำรา วารสาร และเทคโนโลยีสำหรับการ
การค้นคว้า

8. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis) ของระบบการศึกษาไทยในการ พัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

จากผลการศึกษาในส่วนที่ได้นำเสนอมาทั้งหมดนี้ สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนด
การศึกษาของไทย ในการพัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งผล
การวิเคราะห์พบว่า ระบบการศึกษาของไทยยังมีปัจจัยภายในในส่วนที่เป็นจุดอ่อนมากกว่าจุดแข็ง
แต่มีปัจจัยภายนอกในส่วนที่เป็นโอกาสเท่ากับอุปสรรค ซึ่งในการพัฒนาประเทศไทยให้เป็
ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านได้นั้น จะต้องนำเอาผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน
โอกาส และอุปสรรคของระบบการศึกษาไทย ไปใช้ประโยชน์ในการวางกลยุทธ์เพื่อพัฒนาประเทศ
ไทยให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านต่อไป ซึ่งผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน
โอกาส และอุปสรรคของระบบการศึกษาไทยมีรายละเอียดดังนี้

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ol style="list-style-type: none"> 1. ค่าใช้จ่ายในด้านการศึกษาของประเทศไทย ประหยัดกว่าประเทศอื่น ๆ 2. สถาบันการศึกษาของไทยมีข้อตกลงทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านหลายแห่ง 3. การคมนาคมระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมีความสะดวกสบาย 4. ท่าเลที่ตั้งของประเทศไทย มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ 5. อาจารย์ในแต่ละสถาบันการศึกษามีการดูแลเอาใจใส่นักศึกษาเป็นอย่างดี มีความเป็นกันเองกับลูกศิษย์ ช่วยให้การเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น 6. หลักเกณฑ์ในการรับนักศึกษาต่างชาติ เข้าศึกษาต่อในบางเรื่อง สามารถผ่อนปรนได้ เช่น เรื่องความพร้อมทางด้านภาษา 7. สังคมไทยเป็นสังคมเปิดที่ยอมรับความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม 8. การปรับตัวของนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านให้เข้ากับสังคมไทย สามารถทำได้ง่าย 9. ความสวยงามของสภาพภูมิประเทศ แหล่งท่องเที่ยว และประเพณีวัฒนธรรมของไทย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น 2. โครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา อาทิ อาคารเรียน ห้องสมุด หอพัก ยังมีไม่เพียงพอ 3. ระเบียบราชการและขั้นตอนในการติดต่อกับหน่วยงานราชการ ไม่เอื้ออำนวยสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ 4. นโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ยังไม่มีความชัดเจน ไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจัง 5. การดำเนินงานจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ยังขาดความเป็นเอกภาพ 6. สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมด้านบุคลากรทั้งในแง่ของปริมาณ และคุณภาพ 7. หลักสูตรของสถาบันการศึกษาของไทย ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในประเทศเพื่อนบ้าน 8. อุปสรรคในด้านการสื่อสารด้วยภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ กับนักศึกษาต่างชาติ ในชั้นเรียน 9. งบประมาณในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษามีจำกัด 10. ขาดการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร เพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

รายงานฉบับสมบูรณ์ : การศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย
ในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

จุดแข็ง	จุดอ่อน
	11. ขาดมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาไทยให้แก่นักศึกษาต่างชาติ 12. ความไม่เข้าใจและทัศนคติในแง่ลบของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อนักศึกษาต่างชาติและประเทศเพื่อนบ้าน
โอกาส	อุปสรรค
1. ประเทศไทยได้รับการยอมรับในแง่ของคุณภาพทางการศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน 2. มีความต้องการในการเรียนภาษาไทยจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน 3. สถาบันการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านไม่เพียงพอรองรับความต้องการในการศึกษาต่อของนักศึกษาในประเทศ	1. ประเทศเพื่อนบ้านส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีทุนทรัพย์ในการศึกษาต่อในต่างประเทศ 2. นักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมในการสื่อสารด้วยภาษาไทย 3. หน่วยงานทางด้านการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศปฏิบัติงานล่าช้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ผู้บริหาร และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดโครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษาให้แก่กลุ่มบุคลากรของประเทศเพื่อนบ้าน ร่วมกับข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นตัวชี้วัดเบื้องต้นในเรื่องความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านได้ดังนี้

1. ตัวชี้วัดในด้านบุคลากร
 - ตัวชี้วัดในด้านบุคลากรประกอบไปด้วยตัวชี้วัดย่อยดังต่อไปนี้
 - 1.1 ความสามารถในการถ่ายทอดด้วยภาษาอังกฤษของอาจารย์ผู้สอน (หลักสูตรนานาชาติ)
 - 1.2 คุณภาพในด้านวิชาการระดับนานาชาติของอาจารย์ผู้สอน
 - 1.3 ความสามารถในการสอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาต่างชาติของอาจารย์ผู้สอน (หลักสูตรภาษาไทย)
 - 1.4 ความพร้อมทางด้านภาษาของบุคลากรฝ่ายสนับสนุน
 - 1.5 ความเข้าใจที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้านของผู้บริหารและคณาจารย์

2. ตัวชี้วัดในด้านงบประมาณ
ตัวชี้วัดในด้านงบประมาณประกอบไปด้วยตัวชี้วัดย่อยดังต่อไปนี้
 - 2.1 สถาบันการศึกษามีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นจากงบประมาณที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปกติ
 - 2.2 สถาบันการศึกษามีงบประมาณสำหรับจัดสรรเป็นทุนการศึกษาให้นักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
3. ตัวชี้วัดด้านอาคารสถานที่
ตัวชี้วัดในด้านอาคารสถานที่ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดย่อยดังต่อไปนี้
 - 3.1 การมีห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย
 - 3.2 การมีห้องสมุดที่มีทรัพยากรสำหรับการศึกษาค้นคว้าทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอย่างเพียงพอ
 - 3.3 การมีหอพักสำหรับนักศึกษาต่างชาติของมหาวิทยาลัย
 - 3.4 ภายในสถาบันการศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมไว้อย่างสวยงาม
4. ตัวชี้วัดด้านกฎระเบียบต่าง ๆ
ตัวชี้วัดในด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดย่อยดังต่อไปนี้
 - 4.1 สถาบันการศึกษามีข้อตกลงทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
 - 4.2 หลักเกณฑ์ในการรับนักศึกษาต่างชาติเข้าศึกษาต่อในบางเรื่องสามารถผ่อนปรนได้
5. ตัวชี้วัดด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ
 - 5.1 สถาบันการศึกษามีการอำนวยความสะดวกในเรื่องการเดินทางเข้าประเทศให้แก่ นักศึกษาต่างชาติ
 - 5.2 สถาบันการศึกษามีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาต่างชาติ
 - 5.3 สถาบันการศึกษามีการจัดคอมพิวเตอร์เพื่อการค้นคว้าของนักศึกษาไว้อย่างเพียงพอ
 - 5.4 การเดินทางภายในสถาบันการศึกษาและระหว่างสถาบันการศึกษาชุมชนภายนอกมีระบบการขนส่งที่สะดวกสบาย และปลอดภัย
6. ตัวชี้วัดด้านหลักสูตรการเรียนการสอน
 - 6.1 การมีหลักสูตรการเรียนการสอนให้เลือกหลากหลายสาขาวิชา
 - 6.2 มีการจัดการเรียนการสอนทั้งหลักสูตรภาษาไทยและหลักสูตรภาษาต่างประเทศ
 - 6.3 มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศเพื่อนบ้าน

ผลการวิเคราะห์ความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

1. ความพร้อมของสถาบันการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยของรัฐบาลและเอกชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถาบันการศึกษา

1.1 ความเกี่ยวข้องในวิสัยทัศน์ของสถาบันการศึกษากับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของความเกี่ยวข้องในวิสัยทัศน์ของสถาบันการศึกษากับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

วิสัยทัศน์	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน	13	17.57
ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน	61	82.43
รวม	74	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีวิสัยทัศน์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 82.43

1.2 นโยบายของสถาบันการศึกษาในด้านการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนโยบายของสถาบันการศึกษาในด้านการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

นโยบาย	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน	39	52.70
ไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน	35	47.30
รวม	74	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 52.70

1.3 นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของนโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษา

นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
1. นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติจากทุกประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งนักศึกษาต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด	12	25.53
2. นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติจากมหาวิทยาลัยที่มีความร่วมมือทางวิชาการ	8	17.02
3. นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนในหลักสูตรภาษาไทย โดยนักศึกษาต้องผ่านการสอบวัดความรู้ทักษะภาษาไทย	7	14.89

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของนโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษา (ต่อ)

นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
4. นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติเข้าศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ	5	10.63
5. นโยบายการเปิดรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนโดยการจัดทุนการศึกษาให้	4	8.51
6. นโยบายการรับพระภิกษุ สามเณร จากประเทศในเอเชียเข้าศึกษาในหลักสูตรของมหาวิทยาลัย	4	8.51
7. นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติตามความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.)	2	4.26
8. นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติที่ผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการของทางมหาวิทยาลัย	1	2.13
9. นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติจากมหาวิทยาลัยในต่างประเทศที่มีการจัดการศึกษาร่วมกัน	1	2.13
10. นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติจากกลุ่มผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนชุมชนและองค์กร โดยผ่านการคัดเลือกจากหน่วยงานต้นสังกัด	1	2.13
11. นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติเข้าศึกษาในทุกโปรแกรมตามความประสงค์ของนักศึกษา	1	2.13
12. นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติในส่วนที่เป็นนักศึกษาโควต้า และนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาด้วยทุนส่วนตัว	1	2.13
รวม	47	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีนโยบายเปิดรับนักศึกษาต่างชาติจากทุกประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งนักศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ทางมหาวิทยาลัยกำหนด มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 25.53 รองลงมาเป็กลุ่มสถาบันการศึกษา

ที่มีนโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติจากมหาวิทยาลัยที่มีความร่วมมือทางวิชาการ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 17.02

1.4 โครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษากับต่างประเทศของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของโครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษากับต่างประเทศ
ของสถาบันการศึกษา

โครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษากับต่างประเทศ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
1. โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษากับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ	21	33.87
2. โครงการความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ	14	22.58
3. โครงการศึกษาดูงานด้านการศึกษาในต่างประเทศ	9	14.52
4. โครงการฝึกอบรมทางด้านวิชาการให้กับบุคลากรจากประเทศเพื่อนบ้าน	4	6.45
5. โครงการความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ	3	4.84
6. โครงการความร่วมมือทางด้านกรวิจัยกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ	3	4.84
7. โครงการมอบทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ	3	4.84
8. โครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาในภูมิภาคแม่น้ำโขง	2	3.23
9. โครงการรับนักศึกษาต่างชาติเข้าฝึกงานทางด้านเทคนิค	1	1.61
10. โครงการจัดการประชุมวิชาการในระดับนานาชาติ	1	1.61
11. โครงการรับสมัครนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาศึกษา	1	1.61
รวม	62	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ได้ดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษากับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 33.87 รองลงคือโครงการความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 22.58

1.5 จำนวนอาจารย์ที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือปฏิบัติงานร่วมกับชาวต่างชาติ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือปฏิบัติงานร่วมกับชาวต่างชาติ

จำนวนอาจารย์ (คน)	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
1 – 5 คน	18	40.00
6 – 10 คน	9	20.00
11 – 15 คน	4	8.89
16 – 20 คน	8	17.78
21 – 50 คน	3	6.67
51 – 100 คน	1	2.22
มากกว่า 100 คนขึ้นไป	2	4.44
รวม	45	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีอาจารย์ที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศ หรือเคยร่วมปฏิบัติงานกับชาวต่างชาติระหว่าง 1 - 5 คน มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา มีอาจารย์ที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือร่วมปฏิบัติงานกับชาวต่างชาติ 6 - 10 คน มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 20.00

1.6 ลักษณะงาน/ กิจกรรมของอาจารย์ในต่างประเทศหรือการร่วมกับชาวต่างชาติ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของลักษณะงาน/ กิจกรรมของอาจารย์ในต่างประเทศหรือการร่วมกับชาวต่างชาติ

ลักษณะงาน/กิจกรรม	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
งานสอน	12	22.64
งานวิจัย	11	20.75
เข้ารับการฝึกอบรม	7	13.21
งานกิจการนิสิต	6	11.32
งานวิทยากร	6	11.32
งานที่ปรึกษา	5	9.43
งานหลักสูตร	3	5.66
เข้าร่วมการสัมมนา	3	5.66
รวม	53	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า อาจารย์ของสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีลักษณะงานหรือกิจกรรมในต่างประเทศ หรือร่วมกับชาวต่างชาติ ในเรื่องของการสอน มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 22.64 รองลงมา คือด้านงานวิจัย มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 20.75 และด้านการเข้ารับการฝึกอบรม มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 13.21

1.7 จำนวนบุคลากรทางการศึกษาที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือปฏิบัติงานร่วมกับชาวต่างชาติ

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือปฏิบัติงานร่วมกับชาวต่างชาติ

จำนวนบุคลากรทางการศึกษา (คน)	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
1 – 5 คน	5	31.25
6 – 10 คน	3	18.75
11 – 15 คน	2	12.50
16 – 20 คน	2	12.50
21 – 50 คน	3	18.75
มากกว่า 50 คนขึ้นไป	1	6.25
รวม	16	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบุคลากรทางการศึกษาที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือเคยปฏิบัติงานร่วมกับชาวต่างชาติ ระหว่าง 1 - 5 คน รองลงมา มีบุคลากรทางการศึกษาที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือร่วมปฏิบัติงานกับชาวต่างชาติ ระหว่าง 6 - 10 คน และระหว่าง 21 - 50 คน มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 18.75 เท่ากัน

1.8 ลักษณะงาน/ กิจกรรมของบุคลากรทางการศึกษาต่างประเทศหรือการร่วมกับ
ชาวต่างชาติ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของลักษณะงาน/ กิจกรรมของบุคลากรทางการศึกษาในต่างประเทศ
หรือการร่วมกับชาวต่างชาติ

ลักษณะงาน/ กิจกรรม	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
งานบริการวิชาการ	8	30.77
งานวิทยากร	6	23.07
งานวิจัย	4	15.28
เข้าร่วมการสัมมนา	3	11.54
งานสอน	3	11.54
เข้ารับการศึกษาอบรม	2	7.69
รวม	26	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่า บุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่
มีลักษณะงานหรือกิจกรรมในต่างประเทศ หรือการร่วมกับชาวต่างชาติ ในเรื่องของงานบริการ
วิชาการ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 30.77 รองลงมา คือด้านงานวิทยากร มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 23.07
และด้านงานวิจัย มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 15.38

1.9 การเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษานักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของการเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษานักศึกษาต่างชาติ

การเข้ามาศึกษาของนักศึกษาต่างชาติ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มีนักศึกษาต่างชาติกำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน	43	58.11
เคยมีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษา	4	5.41
ไม่เคยมีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษา	27	36.49
รวม	74	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีนักศึกษาต่างชาติกำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 58.11 รองลงมาไม่เคยมีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษา มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 36.49

1.10 ภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

ภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	23	46.00
ภาษาไทย	8	16.00
ภาษาอังกฤษ	6	12.00
ภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ, ภาษาฝรั่งเศส และภาษาจีน	3	6.00
ภาษาอังกฤษและภาษาจีน	2	4.00
ภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ, ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น	2	4.00
ภาษาไทยและภาษาจีน	1	2.00
ภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ และภาษาญี่ปุ่น	1	2.00
ภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ, ภาษามาลเลย์ และภาษาอาหรับ	1	2.00
ภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ, ภาษาเขมรและฮินดู	1	2.00
ภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน	1	2.00
ภาษาอังกฤษ และภาษาบาลีและสันสกฤต	1	2.00
รวม	50	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการจัดจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมาใช้เฉพาะภาษาไทยในการจัดการเรียนการสอน มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 16.00

ตอนที่ 2 ข้อมูลความสามารถของสถาบันการศึกษาในการรองรับการจัดการศึกษา
ให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

2.1 สาขาวิชา/ หลักสูตรที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมสูงในการจัด
การศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 11 สาขาวิชา/ หลักสูตรที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษา
ให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

สาขาวิชา/ หลักสูตร	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	เหตุผล
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ	19	- เพราะมีนักศึกษาต่างชาติสนใจเข้าศึกษา - มีความพร้อมด้านอาจารย์และสถานที่
สาขาวิชาภาษาไทย	13	- มีความพร้อมด้านอาจารย์และสถานที่ - นักศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านสามารถ ใช้ความรู้ในการประกอบอาชีพและพัฒนา ประเทศของตนได้
สาขาวิชาบริหารธุรกิจ	11	- เป็นสาขาวิชาที่เปิดสอนมานานและมี คณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญ - นักศึกษาต่างชาติสามารถใช้ความรู้ในการ ประกอบอาชีพและพัฒนาประเทศของตนได้
สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์	8	- มีความพร้อมด้านคณาจารย์และครุภัณฑ์
สาขาวิชาอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว	7	- มีคณาจารย์ที่สามารถบรรยายเป็นภาษาอังกฤษ ได้ - มีความพร้อมด้านวัสดุครุภัณฑ์และ สภาพแวดล้อม
สาขาวิชา พระพุทธศาสนา	7	- เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญทางด้าน พระพุทธศาสนา
สาขาวิชาการบัญชี	5	- มีบุคลากรที่มีศักยภาพสูง - หลักสูตรมีความทันสมัย

รายงานฉบับสมบูรณ์ : การศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย
ในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 11 สาขาวิชา/ หลักสูตรที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษา
ให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน (ต่อ)

สาขาวิชา/ หลักสูตร	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	เหตุผล
1. สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์	5	- อาจารย์มีความชำนาญในการสอนนักศึกษาต่างชาติ - มีความพร้อมด้านอาจารย์และสถานที่
2. สาขาวิชาเกษตรศาสตร์	4	- มีความพร้อมด้านบุคลากรและห้องปฏิบัติการ
3. สาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ	3	- เป็นสาขาวิชาที่น่าสนใจและมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ - มีความพร้อมและได้รับการยอมรับ
4. สาขาวิชาพัฒนาชุมชน	2	- มีความพร้อมด้านบุคลากรและสถานที่
5. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์	2	- มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ
6. สาขาวิชาเทคโนโลยีการอาหาร	2	- บุคลากรมีประสบการณ์ในการสอนนักศึกษาต่างชาติในช่วงที่ไปศึกษาต่อ
7. สาขาวิชาภาษามลายู	2	- สามารถป้อนตลาดแรงงานในภาคธุรกิจและการท่องเที่ยว - บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
8. สาขาการจัดการธุรกิจ	2	- มีบุคลากรเพียงพอ
9. สาขาวิชาประมง	2	- มีความพร้อมและได้รับการยอมรับ
10. สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา	2	- สถาบันมีความพร้อม
11. สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์	1	- ตลาดแรงงานขาดแคลนบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชานี้
12. สาขาวิชาภาษาอาหรับ	1	- สามารถป้อนตลาดแรงงานในภาคธุรกิจและการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาหรับ

ตารางที่ 11 สาขาวิชา/ หลักสูตรที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษา
ให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน (ต่อ)

สาขาวิชา/ หลักสูตร	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	เหตุผล
13. สาขาวิชาอศุลกากร ดิน (หลักการอิสลาม)	1	- สนองความต้องการขององค์กรและความ จำเป็นพื้นฐานของสังคมมุสลิมในประเทศ ไทย และในภูมิภาคเอเชีย
14. สาขาวิชา นิติศาสตร์	1	- บุคลากรมีความพร้อม
15. สาขาวิชา วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	1	- เป็นสาขาวิชาที่เป็นที่น่าสนใจ - มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ
16. สาขาวิชาการค้า ระหว่างประเทศ	1	- บุคลากรพร้อมและมีสถานฝึกอบรม
17. สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น	1	- มีบุคลากรที่มีความพร้อม - มีหลักสูตรและสื่อการเรียนที่ทันสมัย
18. สาขาวิชาการ จัดการเทคโนโลยี	1	- บุคลากรพร้อมและมีสถานฝึกอบรม
19. สาขาวิชา ยุทธศาสตร์การพัฒนา ภูมิภาค (ปริญญาเอก)	1	- บุคลากรมีความพร้อม
20. สาขาวิชาวิจัยและ พัฒนาท้องถิ่น (ปริญญาโท)	1	- บุคลากรมีความพร้อม
21. สาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	1	- มีคณาจารย์และทรัพยากรต่าง ๆ พร้อม
22. สาขาวิชาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	1	- คณาจารย์มีความเชี่ยวชาญ

รายงานฉบับสมบูรณ์ : การศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย
ในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 11 สาขาวิชา/ หลักสูตรที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษา
ให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน (ต่อ)

สาขาวิชา/ หลักสูตร	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	เหตุผล
23. สาขาวิชา สังคมศาสตร์เพื่อการ พัฒนา	1	- คณาจารย์มีความเชี่ยวชาญด้านท้องถิ่น
24. สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา	1	- มีบุคลากรด้านการสอนที่มีวุฒิตามเกณฑ์ มาตรฐานอุดมศึกษา และมีความรู้ ความสามารถตามสาขา
25. สาขาวิชา เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์	1	- มีบุคลากรและห้องปฏิบัติการพร้อม
26. สาขาวิชาการ ประกอบธุรกิจและการ จัดการ	1	- ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา เมื่อวันที่ 1 มิ.ย.45
27. สาขาวิชาระบบ สารสนเทศ คอมพิวเตอร์	1	- ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา เมื่อวันที่ 1 มิ.ย.46
28. สาขาวิชาจิตวิทยา และการศึกษา	1	- ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา เมื่อวันที่ 1 มิ.ย.46
29. สาขาวิชาภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร	1	- มีนักศึกษาสนใจศึกษาเป็นจำนวนมาก
30. สาขาวิชาบริหาร การศึกษา (ปริญญาโท)	1	- มีผู้บริหารระดับประเทศจากประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกำลัง ศึกษาอยู่
31. สาขาวิชาอิสลาม ศึกษา	1	- บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียน การสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 11 สาขาวิชา/ หลักสูตรที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษา
ให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน (ต่อ)

สาขาวิชา/ หลักสูตร	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	เหตุผล
32. สาขาวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศ	1	- จัดการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539
33. สาขาวิชา วิทยาศาสตร์การเกษตร	1	- บุคลากรมีประสบการณ์ในการทำงานวิจัย ร่วมกับนักวิจัยชาวต่างชาติ
34. สาขาวิชาธรณี ศาสตร์	1	- บุคลากรสำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศที่ใช้ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก
35. สาขาวิชาชีววิทยา เชิงอนุรักษ์	1	- บุคลากรมีประสบการณ์ในการทำวิจัยร่วมกับ นักศึกษาและนักวิจัยชาวต่างชาติ
36. สาขาวิชา วิทยาศาสตร์	1	- มีอาจารย์สำเร็จการศึกษาปริญญาเอกประมาณ ร้อยละ 80
37. สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์	1	- เนื้อหาของรายวิชาคอมพิวเตอร์ส่วนมากสอน เป็นภาษาอังกฤษอยู่แล้ว จึงง่ายต่อการจัด หลักสูตรเป็นภาษาอังกฤษ
38. สาขาวิชาเกษตร เขตร้อน (Tropical Agriculture)	1	- มีความพร้อมและได้รับการยอมรับ
39. สาขาวิชาวนศาสตร์	1	- มีความพร้อมและได้รับการยอมรับ
40. สาขาวิชาการผลิตสัตว์	1	- มีบุคลากรพอเพียง
41. สาขาวิชาการผลิตพืช	1	- มีบุคลากรพอเพียง
42. สาขาวิชาการ บริหารสาธารณสุขมูล ฐานมหาดำเนินชีวิต	1	- สถาบันเปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรนี้มา เป็นระยะเวลา 22 ปี
43. สาขาวิชา Vespasian Phawana	1	- มีครูอาจารย์ทางด้านวิปัสสนาพร้อมจะ ให้ความรู้ได้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

รายงานฉบับสมบูรณ์ : การศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย
ในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 11 สาขาวิชา/ หลักสูตรที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษา
ให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน (ต่อ)

สาขาวิชา/ หลักสูตร	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	เหตุผล
44. สาขาวิชาภาษาบาลี	1	- เป็นมหาวิทยาลัยด้านพุทธศาสนาเถรวาทที่ใช้ภาษาบาลีเป็นหลัก
45. สาขาวิชาปรัชญา	1	- มีคณาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกในสาขานี้เพียงพอ
46. สาขาวิชา สื่อสารมวลชน	1	- มีความร่วมมือกับ Adam Mickiewica University ประเทศโปแลนด์
47. สาขาวิชาธุรกิจ นานาชาติ	1	- สถาบันมีความพร้อม
48. สาขาวิชา สถาปัตยกรรมศาสตร์	1	- มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย Indiana และ Purdue University (IUPUI) ประเทศสหรัฐอเมริกา
49. สาขาวิชารัฐศาสตร์	1	- มีความต้องการการพัฒนาในส่วนงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงการแก้ไขปัญหากระบวนการรัฐในเขตภูมิภาค
50. สาขาวิชา สังคมศาสตร์	1	- สถาบันมีความพร้อม
51. สาขาวิชา มนุษยศาสตร์	1	- สถาบันมีความพร้อม
52. สาขาวิชาวิชา มหาดานศึกษา	1	- สามารถร่วมกับมหาวิทยาลัยในเกาหลี ญี่ปุ่น และไต้หวัน จัดการเรียนการสอนหรือเป็นสถาบันสมทบได้
53. สาขาวิชาการ จัดการครัวและ ภัตตาคาร	1	- เป็นหลักสูตรนานาชาติ จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 11 สาขาวิชา/ หลักสูตรที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษา
ให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน (ต่อ)

สาขาวิชา/ หลักสูตร	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	เหตุผล
54. สาขาวิชาการ ปกครอง	1	- มีบุคลากรที่สำเร็จทางการเมืองการปกครอง
55. สาขาวิชาสังคม วิทยา	1	- มีบุคลากรที่สำเร็จทางการเมืองการปกครอง
56. สาขาวิชา เทคโนโลยีการจัดการ	1	- มีหลักสูตรที่เข้มข้นและเทคโนโลยีที่ทันสมัย
57. สาขาวิชา ศิลปศาสตร์	1	- บุคลากรมีความพร้อม
58. สาขาวิชา ศิลปกรรมศาสตร์	1	- มีบุคลากรที่มีความพร้อมสูง และสาขา ศิลปกรรมเป็นสาขาที่สามารถสื่อสารโดยใช้ ภาพเขียนได้ง่าย
59. สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ทางทะเล	1	- เพราะมีบุคลากรที่มีความพร้อมในการสอน เป็นภาษาอังกฤษ - บุคลากรมีประสบการณ์ด้านการวิจัยหลายปี
60. สาขาวิชาผลิต กรรม การเกษตร	1	- มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีความ เชี่ยวชาญทางด้านการเกษตรอย่างแท้จริง
61. สาขาวิชาส่งเสริม การเกษตร	1	- บุคลากรมีความรู้อย่างถ่องแท้ และสำเร็จ การศึกษาจากต่างประเทศ
62. สาขาวิชา เทคโนโลยีหลังการ เก็บเกี่ยว	1	- มีการจัดการเรียนการสอนในสาขานี้อยู่แล้ว
63. สาขาวิชา เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม	1	- มีความพร้อมด้านบุคลากร

จากตารางที่ 11 พบว่า สถาบันการศึกษาของไทยในระดับมหาวิทยาลัย มีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านถึง 63 สาขาวิชา โดยมีสาขาวิชาที่พร้อมจะเปิดการเรียนการสอนให้ชาวต่างประเทศมากที่สุด คือ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ รองลงมาเป็นสาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาบริหารธุรกิจ และสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ ตามลำดับ

2.2 การจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษา
ให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

การจัดสรรงบประมาณ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มีการจัดงบประมาณ	27	38.57
ไม่มีการจัดงบประมาณ	43	61.43
รวม	70	100.00

จากตารางที่ 12 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้มีการจัดสรรงบประมาณไว้สำหรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 61.43

2.3 งบประมาณในการจัดการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติโดยเฉลี่ยต่อปี การศึกษา

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของงบประมาณในการจัดการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติ
โดยเฉลี่ยต่อปีการศึกษา

งบประมาณเฉลี่ยต่อปีการศึกษา	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
น้อยกว่า 1,000,000 บาท	13	59.09
1,000,000 - 2,000,000 บาท	2	9.09
2,000,001 - 3,000,000 บาท	2	9.09
3,000,001 - 5,000,000 บาท	3	13.64
มากกว่า 5,000,000 บาทขึ้นไป	2	9.09
รวม	22	100.00

จากตารางที่ 13 พบว่า สถาบันการศึกษาในกลุ่มที่มีการจัดสรรงบประมาณไว้
สำหรับการจัดการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติ ส่วนใหญ่มีการจัดสรรงบประมาณโดยเฉลี่ยในแต่ละ
ปีการศึกษาน้อยกว่า 1,000,000 บาท มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 59.09 รองลงมาที่มีการจัดสรร
งบประมาณ โดยเฉลี่ยในแต่ละปีการศึกษาระหว่าง 3,000,001 - 5,000,000 บาท มีจำนวนคิดเป็น
ร้อยละ 13.64

2.4 วัตถุประสงค์ของการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาให้นักศึกษา ต่างชาติ

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์ของการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษา
ให้นักศึกษาต่างชาติ

วัตถุประสงค์	จำนวน	ร้อยละ
เป็นค่าจ้างครูอาจารย์ชาวต่างชาติ	19	20.43
ใช้ในด้านการศึกษาสัมพันธและการตลาด	16	17.21
เป็นทุนการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติ	15	16.13
เตรียมความพร้อมในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก	15	16.13
การพัฒนาบุคลากรชาวไทย	14	15.05
เตรียมความพร้อมในเรื่องอาคารสถานที่	14	15.05
รวม	93	100.00

จากตารางที่ 14 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ของการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติ สำหรับเป็นค่าจ้างครูอาจารย์ชาวต่างชาติมากที่สุด มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 20.43 รองลงมา เป็นการใช้งบประมาณในด้านการศึกษาสัมพันธและการตลาด มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 17.21 และเป็นทุนการศึกษาให้นักศึกษา มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 16.13 ตามลำดับ

2.5 วิธีการที่ทางสถาบันการศึกษาใช้ในการรับสมัครนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษา

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของวิธีการที่ทางสถาบันการศึกษาใช้ในการรับสมัครนักศึกษา
ต่างชาติเข้ามาศึกษา

วิธีการรับนักศึกษาต่างชาติ	ความถี่	ร้อยละ
มีความร่วมมือระหว่างสถาบันกับ สถาบันการศึกษาในต่างประเทศ	28	37.33
การใช้สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์	17	22.67
การจัดโรดโชว์ในต่างประเทศ	14	18.67
การรับสมัครนักศึกษาผ่านทางเว็บไซต์	11	14.67
มีหน่วยงานของรัฐช่วยจัดหานักศึกษาให้	5	6.66
รวม	75	100.00

จากตารางที่ 15 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีวิธีการที่ใช้ในการรับสมัครนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษา ด้วยวิธีการทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา กับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศมากที่สุด มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 37.33 รองลงมาคือ การใช้สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 22.67 และการจัดโรดโชว์ในต่างประเทศ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 18.67 ตามลำดับ

2.4 อาคารสถานที่ทางสถาบันการศึกษาใช้จัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของอาคารสถานที่ที่ทางสถาบันการศึกษาใช้จัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

สถานที่ที่ใช้จัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มีห้องเรียนเฉพาะสำหรับนักศึกษาต่างชาติ	4	7.02
มีห้องเรียนร่วมกับนักศึกษาไทย	34	59.65
ยังไม่ได้เตรียมการในเรื่องนี้	19	33.33
รวม	57	100

จากตารางที่ 16 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีห้องเรียนร่วมกับนักศึกษาไทย โดยมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 59.65 รองลงมาคือ สถาบันการศึกษายังไม่ได้เตรียมการในเรื่องนี้ โดย มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 33.33

2.4.1 จำนวนห้องเรียนของสถาบันการศึกษาที่เตรียมไว้สำหรับการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของห้องเรียนที่ทางสถาบันการศึกษาได้เตรียมไว้สำหรับจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

จำนวนห้องเรียน	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
น้อยกว่า 10 ห้อง	19	52.78
10 - 20 ห้อง	11	30.56
21 - 30 ห้อง	2	5.56
40 - 50 ห้อง	2	5.56
มากกว่า 50 ห้องขึ้นไป	2	5.56
รวม	36	100.00

จากตารางที่ 17 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่เตรียมไว้มีการเตรียมห้องเรียนไว้สำหรับการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติไม่เกิน 10 ห้อง โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 52.78 รองลงมาเป็นสถาบันการศึกษาที่เตรียมห้องเรียนไว้ 10 - 20 ห้อง มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 30.56

2.4.2 จำนวนนักศึกษาต่างชาติโดยเฉลี่ยที่คาดว่าจะรองรับได้สำหรับห้องเรียน ที่เตรียมไว้

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของจำนวนนักศึกษาต่างชาติโดยเฉลี่ยที่คาดว่าจะรองรับได้
สำหรับห้องเรียนที่เตรียมไว้

จำนวนนักศึกษาโดยเฉลี่ยต่อห้อง	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
1 - 50 คน	26	86.67
51 - 100 คน	1	3.33
101 - 150 คน	1	3.33
มากกว่า 200 คนขึ้นไป	2	6.67
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 18 พบว่า ห้องเรียนที่ทางสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่เตรียมไว้สามารถรองรับนักศึกษาต่างชาติได้ไม่เกิน 50 คน โดยห้องเรียนของสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 86.67 รองลงมา คือ สามารถรองรับนักศึกษาต่างชาติได้มากกว่า 200 คนขึ้นไป มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 6.67

2.5 สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาด้านห้องสมุด

2.5.1 ความสามารถในการรองรับผู้ใช้บริการของห้องสมุด

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของจำนวนผู้ใช้บริการที่ห้องสมุดสามารถรองรับได้

จำนวนผู้ใช้บริการ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
น้อยกว่า 500 คน	25	45.45
500 - 1,000 คน	14	25.45
1001 - 1,500 คน	3	5.45
1501 - 2,000 คน	1	1.82
มากกว่า 2,000 คนขึ้นไป	12	21.82
รวม	55	100.00

จากตารางที่ 19 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีห้องสมุดที่สามารถรองรับผู้ใช้บริการได้ไม่เกิน 500 คน โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 45.45 รองลงมาเป็นสถาบันการศึกษาที่มีห้องสมุดสามารถรองรับผู้ใช้บริการได้ 500 - 1,000 คน มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 25.45

2.5.2 จำนวนหนังสือในห้องสมุดของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของจำนวนหนังสือในห้องสมุดของสถาบันการศึกษา

จำนวนหนังสือ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
น้อยกว่า 50,000 เล่ม	35	64.81
50,000 - 100,000 เล่ม	5	9.26
100,001 - 150,000 เล่ม	5	9.26
150,001 - 200,000 เล่ม	3	5.56
มากกว่า 200,000 เล่ม	6	11.11
รวม	54	100.00

จากตารางที่ 20 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนหนังสือในห้องสมุด น้อยกว่า 50,000 เล่ม สถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 64.81 รองลงมา เป็นสถาบันการศึกษาที่มีจำนวนหนังสือในห้องสมุดมากกว่า 200,000 เล่ม มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 11.11

2.5.3 จำนวนตำราภาษาต่างประเทศในห้องสมุดของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของจำนวนตำราภาษาต่างประเทศในห้องสมุดของสถาบันการศึกษา

จำนวนตำราภาษาต่างประเทศ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
น้อยกว่า 10,000 เล่ม	35	66.04
10,000 - 20,000 เล่ม	8	15.09
20,001 - 30,000 เล่ม	1	1.89
30,001 - 40,000 เล่ม	3	5.66
40,001 - 50,000 เล่ม	2	3.77
มากกว่า 50,000 เล่ม	4	7.55
รวม	53	100.00

จากตารางที่ 21 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีตำราภาษาต่างประเทศในห้องสมุด น้อยกว่า 10,000 เล่ม โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 66.04 รองลงมาเป็นสถาบันการศึกษาที่มีจำนวนตำราภาษาต่างประเทศในห้องสมุดระหว่าง 10,000 - 20,000 เล่ม มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 15.09

2.5.4 ฐานข้อมูลเพื่อการค้นคว้าสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของฐานข้อมูลเพื่อการค้นคว้าสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

ฐานข้อมูลเพื่อการค้นคว้า	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	50	78.13
ไม่มี	14	21.88
รวม	64	100.00

จากตารางที่ 22 พบว่า ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีฐานข้อมูลเพื่อการค้นคว้าสำหรับนักศึกษาต่างชาติ โดยสถาบันการศึกษากลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 78.13

2.5.5 บริการเพื่อการค้นคว้าอื่น ๆ ของห้องสมุด

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของการบริการเพื่อการค้นคว้าอื่น ๆ ของห้องสมุด

บริการอื่น ๆ เพื่อการค้นคว้า	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
อินเทอร์เน็ต	41	64.06
ไม่มี	23	35.94
รวม	64	100.00

จากตารางที่ 23 พบว่า ห้องสมุดสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการอินเทอร์เน็ตเพื่อการค้นคว้า โดยมีสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 64.06

2.6 สิ่งอำนวยความสะดวก

2.6.1 บริการหอพักของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของบริการหอพัก

บริการหอพัก	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มีบริการหอพัก	41	65.08
ไม่มีบริการหอพัก	22	34.92
รวม	63	100.00

จากตารางที่ 24 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการด้านหอพัก โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 65.08

2.6.2 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่หอพักของสถาบันการศึกษาสามารถรองรับได้

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่หอพักของสถาบันการศึกษาสามารถรองรับได้

จำนวนนักศึกษาต่างชาติ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
น้อยกว่า 100 คน	17	47.22
100 - 200 คน	13	36.11
201 - 400 คน	1	2.78
401 - 500 คน	2	5.56
มากกว่า 500 คนขึ้นไป	3	8.33
รวม	36	100.00

จากตารางที่ 25 พบว่า หอพักของสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่สามารถรองรับ นักศึกษาต่างชาติได้ไม่เกิน 100 คน โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 47.22 รองลงมาเป็นหอพักที่สามารถรองรับนักศึกษาต่างชาติ ได้ระหว่าง 100 - 200 คน มีจำนวนคิดเป็น ร้อยละ 36.11

2.6.3 ผู้ดูแลหอพักที่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลหอพักที่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้

ผู้ดูแลหอพักที่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	42	85.71
ไม่มี	7	14.29
รวม	49	100.00

จากตารางที่ 26 พบว่า ผู้ดูแลหอพักของสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 85.71

2.6.4 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่หอพักเอกชนในเครือข่ายของสถาบันการศึกษาสามารถรองรับได้

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่หอพักเอกชนในเครือข่ายของสถาบันการศึกษาสามารถรองรับได้

จำนวนนักศึกษา	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
น้อยกว่า 100 คน	8	36.36
100 - 200 คน	9	40.91
201 - 300 คน	2	9.09
301 - 500 คน	1	4.55
มากกว่า 500 คนขึ้นไป	2	9.09
รวม	22	100.00

จากตารางที่ 27 พบว่า หอพักเอกชนในเครือข่ายของสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่สามารถรองรับนักศึกษาต่างชาติได้ ระหว่าง 100 - 200 คน โดยสถาบันศึกษากลุ่มนี้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 40.91 รองลงมาเป็นหอพักเอกชนในเครือข่ายของสถาบันการศึกษาที่สามารถรองรับนักศึกษาต่างชาติได้ไม่เกิน 100 คน มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 36.11

2.6.5 ผู้ดูแลหอพักเอกชนในเครือข่ายของสถาบันการศึกษาที่สามารถสื่อสาร
กับนักศึกษาต่างชาติได้

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลหอพักเอกชนในเครือข่ายของสถาบันการศึกษาที่สามารถ
สื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้

ผู้ดูแลหอพักเอกชนที่สื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	27	65.85
ไม่มี	14	34.15
รวม	41	100.00

จากตารางที่ 28 พบว่า ผู้ดูแลหอพักเอกชนในเครือข่ายของสถาบันการศึกษา
ส่วนใหญ่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็น
ร้อยละ 65.85

2.7 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านบริการข้อมูลข่าวสาร

2.7.1 บริการข้อมูลข่าวสารของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของบริการข้อมูลข่าวสารของสถาบันการศึกษา

บริการข้อมูลข่าวสาร	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	44	81.48
ไม่มี	10	18.52
รวม	54	100.00

จากตารางที่ 29 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการข้อมูลข่าวสาร
โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 81.48

2.7.2 เว็บไซต์ของสถาบันการศึกษาที่มีข้อมูลภาษาต่างประเทศ

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษาที่มีข้อมูลภาษาต่างประเทศ

เว็บไซต์ที่มีข้อมูลภาษาต่างประเทศ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	43	70.49
ไม่มี	18	29.51
รวม	61	100.00

จากตารางที่ 30 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีเว็บไซต์ที่มีข้อมูลภาษาต่างประเทศ โดยสถาบันศึกษากลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 70.49

2.7.3 ภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา

ภาษาที่ใช้ในเว็บไซต์	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
ภาษาอังกฤษ	37	86.05
ภาษาอังกฤษและภาษาจีน	5	11.63
ภาษาลาวและภาษาเขมร	1	2.33
รวม	43	100.00

จากตารางที่ 31 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้ภาษาอังกฤษในเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา โดยสถาบันศึกษากลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 86.05

2.7.4 เว็บไซต์ของสถาบันการศึกษาที่มีข้อมูลจำเป็นสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษาที่มีข้อมูลที่จำเป็นสำหรับ
นักศึกษาต่างชาติ

เว็บไซต์ที่มีข้อมูลที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาต่างชาติ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	41	68.33
ไม่มี	19	31.67
รวม	60	100.00

จากตารางที่ 32 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีเว็บไซต์ที่มีข้อมูลจำเป็น
สำหรับนักศึกษาต่างชาติ โดยสถาบันการศึกษากลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 68.33

2.7.5 เอกสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสถาบันการศึกษาที่มีภาษาต่างประเทศ

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละของเอกสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสถาบันการศึกษา
ที่มีภาษาต่างประเทศ

เอกสารประชาสัมพันธ์ที่มีภาษาต่างประเทศ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	49	79.03
ไม่มี	13	20.97
รวม	62	100.00

จากตารางที่ 33 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีเอกสารประชาสัมพันธ์
ข้อมูลของสถาบันการศึกษาที่มีภาษาต่างประเทศ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็น
ร้อยละ 79.03

2.7.6 ภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเอกสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 34 จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเอกสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสถาบันการศึกษา

ภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเอกสารประชาสัมพันธ์	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
ภาษาอังกฤษ	41	83.67
ภาษาอังกฤษและภาษาจีน	7	14.29
ภาษาอังกฤษ, ภาษาจีน, ภาษาอาหรับ และภาษามาลเลย์	1	2.04
รวม	49	100.00

จากตารางที่ 34 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษในเอกสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสถาบันการศึกษา โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 83.67

2.7.7 เอกสารการลงทะเบียนที่มีภาษาต่างประเทศ

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของเอกสารการลงทะเบียนมีภาษาต่างประเทศ

เอกสารการลงทะเบียนมีภาษาต่างประเทศ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	33	52.38
ไม่มี	30	47.62
รวม	63	100.00

จากตารางที่ 35 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีเอกสารการลงทะเบียนที่มีภาษาต่างประเทศ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 52.38

2.7.8 ภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเอกสารการลงทะเบียน

ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเอกสารการลงทะเบียน

ภาษาที่ใช้ในเอกสารการลงทะเบียน	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
ภาษาอังกฤษ	27	90.00
ภาษาอังกฤษและภาษาจีน	2	6.67
ภาษาอังกฤษ, ภาษาจีน, ภาษาอาหรับ และภาษามาลเลย์	1	3.33
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 36 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษในเอกสารการลงทะเบียน โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 90.00

2.7.9 การใช้ภาษาต่างประเทศในป้ายบอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละของการใช้ภาษาต่างประเทศในป้ายบอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ

ป้ายบอกชื่อที่ใช้ภาษาต่างประเทศ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	40	63.49
ไม่มี	23	36.51
รวม	63	100.00

จากตารางที่ 37 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้ภาษาต่างประเทศในป้ายบอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 63.49

2.7.10 ภาษาต่างประเทศที่บอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้บอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ

ภาษาที่ใช้บอกอาคารสถานที่	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
ภาษาอังกฤษ	38	95.00
ภาษาอังกฤษและภาษาจีน	1	2.50
ภาษาอังกฤษ, ภาษาจีน, ภาษาอาหรับ และภาษามาลเลย์	1	2.50
รวม	40	100.00

จากตารางที่ 38 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษในการบอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 95.00

2.8 หน่วยงานและบุคลากรสำหรับการดูแลนักศึกษาต่างชาติ

2.8.1 หน่วยงานและบุคลากรสำหรับการดูแลนักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานและบุคลากรสำหรับการดูแลนักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษา

หน่วยงานและบุคลากรสำหรับการดูแลนักศึกษา	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	47	73.44
ไม่มี	17	26.55
รวม	64	100

จากตารางที่ 39 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีหน่วยงานและบุคลากรสำหรับการดูแลนักศึกษาต่างชาติ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 73.44

2.8.2 หน่วยงานเฉพาะที่ช่วยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานเฉพาะที่ช่วยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติ

หน่วยงานเฉพาะที่ดูแลที่รับผิดชอบนักศึกษา	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	43	82.69
ไม่มี	9	17.31
รวม	52	100

จากตารางที่ 40 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีหน่วยงานเฉพาะที่ช่วยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติโดยเฉพาะ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 82.69

2.8.3 บุคลากรเฉพาะที่คอยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 41 จำนวนและร้อยละของบุคลากรเฉพาะที่คอยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติ

บุคลากรเฉพาะที่ดูแลที่รับผิดชอบนักศึกษา	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	49	92.45
ไม่มี	4	7.55
รวม	53	100

จากตารางที่ 41 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบุคลากรเฉพาะที่คอยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 92.45

2.8.4 นักศึกษาที่คอยดูแลเป็นที่เลี้ยงให้นักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 42 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่คอยดูแลเป็นที่เลี้ยงให้นักศึกษาต่างชาติ

นักศึกษาที่เป็นที่เลี้ยงนักศึกษาต่างชาติ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	37	74.00
ไม่มี	13	26.00
รวม	50	100.00

จากตารางที่ 42 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีนักศึกษาที่คอยดูแลเป็นที่เลี้ยงให้แก่นักศึกษาต่างชาติ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 74.00

2.9 ชุมชนใกล้เคียงของสถาบันการศึกษา

2.9.1 ชุมชนใกล้เคียงของสถาบันการศึกษาในรัศมีไม่เกิน 1 กิโลเมตร

ตารางที่ 43 จำนวนและร้อยละของชุมชนใกล้เคียงของสถาบันการศึกษาในรัศมีไม่เกิน 1 กิโลเมตร

ชุมชนใกล้เคียงของสถาบันการศึกษา	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	66	97.06
ไม่มี	2	2.94
รวม	68	100.00

จากตารางที่ 43 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีชุมชนตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงภายในรัศมีไม่เกิน 1 กิโลเมตร โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 97.06

2.9.2 แหล่งจ่ายสินค้าที่จำเป็นภายในชุมชนใกล้เคียง

ตารางที่ 44 จำนวนและร้อยละของแหล่งจ่ายสินค้าที่จำเป็นภายในชุมชนใกล้เคียง

แหล่งจ่ายสินค้าในชุมชน	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	64	95.52
ไม่มี	3	4.48
รวม	67	100.00

จากตารางที่ 44 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีแหล่งจ่ายสินค้าที่จำเป็นอยู่ภายในชุมชนใกล้เคียง โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 95.52

2.9.3 แหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในชุมชนใกล้เคียง

ตารางที่ 45 จำนวนและร้อยละของแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในชุมชนใกล้เคียง

แหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	57	86.36
ไม่มี	9	13.64
รวม	66	100.00

จากตารางที่ 45 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจอยู่ในชุมชนใกล้เคียง โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 86.36

2.9.4 ครอบครัวอุปถัมภ์ (host family) สำหรับนักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 46 จำนวนและร้อยละของครอบครัวอุปถัมภ์ (host family) สำหรับนักศึกษาต่างชาติ

ครอบครัวอุปถัมภ์สำหรับนักศึกษาต่างชาติ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	21	34.43
ไม่มี	40	65.57
รวม	61	100.00

จากตารางที่ 46 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีครอบครัวอุปถัมภ์ (host family) สำหรับนักศึกษาต่างชาติ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 65.57

2.10 บริการสาธารณะที่ทางสถาบันการศึกษาได้จัดเตรียมไว้

2.10.1 บริการไปรษณีย์

ตารางที่ 47 จำนวนและร้อยละของบริการไปรษณีย์

บริการไปรษณีย์	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	37	62.71
ไม่มี	22	37.29
รวม	59	100.00

จากตารางที่ 47 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการไปรษณีย์ที่ได้จัดเตรียมไว้ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 62.71

2.10.2 บริการธนาคาร

ตารางที่ 48 จำนวนและร้อยละของบริการธนาคาร

บริการธนาคาร	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	40	65.57
ไม่มี	21	34.43
รวม	61	100.00

จากตารางที่ 48 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการธนาคารที่ได้
จัดเตรียมไว้ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 65.57

2.10.3 บริการขนส่งสาธารณะ

ตารางที่ 49 จำนวนและร้อยละของบริการขนส่งสาธารณะ

บริการขนส่งสาธารณะ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	34	59.65
ไม่มี	23	40.35
รวม	57	100.00

จากตารางที่ 49 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการขนส่งสาธารณะที่
ได้จัดเตรียมไว้ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 59.65

2.10.4 บริการโรงอาหาร

ตารางที่ 50 จำนวนและร้อยละของบริการโรงอาหาร

บริการโรงอาหาร	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	65	95.59
ไม่มี	3	4.41
รวม	68	100.00

จากตารางที่ 48 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการโรงอาหารที่ได้จัดเตรียมไว้ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 95.59

2.10.5 บริการด้านสถานพยาบาล

ตารางที่ 51 จำนวนและร้อยละของบริการด้านสถานพยาบาล

สถานพยาบาล	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	57	85.07
ไม่มี	10	14.93
รวม	67	100.00

จากตารางที่ 51 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการด้านสถานพยาบาลที่ได้จัดเตรียมไว้ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 85.07

2.10.6 บริการประเภทอื่น ๆ

ตารางที่ 52 จำนวนและร้อยละของบริการประเภทอื่น ๆ

ประเภทของบริการ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
อินเทอร์เน็ต	4	30.77
ร้านค้า	4	30.77
ศูนย์กีฬา	3	23.08
ต่ออายุวีซ่าและรายงานตัว	2	15.38
รวม	13	100.00

จากตารางที่ 52 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการอินเทอร์เน็ตและ
บริการร้านค้า สถาบันการศึกษาในทั้งสองกลุ่มนี้ มีจำนวนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 30.77

2.11 นโยบายหรือแผนงานของสถาบันการศึกษาในการขยายการจัดการศึกษาเพื่อ
รองรับนักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 53 นโยบายหรือแผนงานของสถาบันการศึกษาในการขยายการจัดการศึกษาเพื่อรองรับ
นักศึกษาต่างชาติ

นโยบายหรือแผนงานในการขยายการจัดการศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)
1. สร้างเครือข่ายหรือความร่วมมือทางวิชาการ	15
2. ปรับปรุงอาคารสถานที่	14
3. เพิ่มเติมและปรับปรุงหลักสูตร	14
4. พัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัย	8
5. มอบทุนการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติ	7
6. ขยายวิทยาเขตเพิ่มเติม	7
7. เพิ่มสื่อการเรียนการสอน	5
8. จัดบริการวิชาการ	4
9. เพิ่มการประชาสัมพันธ์	3
10. เพิ่มงบประมาณ	2

ตารางที่ 53 นโยบายหรือแผนงานของสถาบันการศึกษาในการขยายการจัดการศึกษาเพื่อรองรับ
นักศึกษาต่างชาติ (ต่อ)

นโยบายหรือแผนงานในการขยายการจัดการศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)
11. จัดโครงการแนะแนวการศึกษาให้กับประเทศเพื่อนบ้าน	1
12. เพิ่มจำนวนบุคลากร	1
13. ปรับปรุงแผนกวิเทศสัมพันธ์	1
14. มีโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรกับประเทศเพื่อนบ้าน	1
15. มีโครงการศูนย์ประสานงานนักศึกษาต่างชาติ	1

จากตารางที่ 52 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีนโยบายหรือแผนงานในการขยายการจัดการศึกษาเพื่อรองรับนักศึกษาต่างชาติ โดยมีการกำหนดนโยบายหรือแผนงานในเรื่องการสร้างเครือข่ายหรือความร่วมมือทางวิชาการมากที่สุด รองลงมา คือนโยบายและแผนงานในเรื่องการปรับปรุงอาคารสถานที่ และนโยบายและแผนงานในเรื่องการเพิ่มเติมและปรับปรุงหลักสูตร

12.12 กิจกรรมของสถาบันการศึกษาในด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 54 กิจกรรมของสถาบันการศึกษาในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

กิจกรรม	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)
กิจกรรมเสริมหลักสูตร	21
กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม	20
การศึกษาดูงาน	7
การพัฒนาคุณภาพบุคลากร	5
รวม	

จากตารางที่ 54 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีกิจกรรมในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ ในส่วนของกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม และจัดการศึกษาดูงาน ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ข้อมูลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของสถาบันการศึกษาในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

3.1 ด้านปัจจัยภายใน

3.1.1 จุดแข็งของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ โดยเฉพาะนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 55 จุดแข็งของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

จุดแข็ง	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)
1. ความพร้อมของสถานที่	20
2. นโยบายของสถาบัน	19
3. ความพร้อมของบุคลากร	19
4. ความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน	17
5. ภูมิศาสตร์และสถานที่ตั้งของสถาบันการศึกษา	16
6. หลักสูตรที่ทันสมัย	15
7. ค่าธรรมเนียมการศึกษามีความเหมาะสม	15
8. ชื่อเสียงของสถาบัน	14
9. ความพร้อมด้านภาษาต่างประเทศ	7
10. ระบบการบริหารจัดการ	6
11. มีงบประมาณสนับสนุน	4
12. มีความร่วมมือระหว่างสถาบัน	4
13. จำนวนบุคลากรเพียงพอ	3
14. มีการสนับสนุนจากชุมชน	1

จากตารางที่ 55 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีจุดแข็งในเรื่องของความพร้อมของสถานที่มากที่สุด รองลงมา คือจุดแข็งในเรื่องนโยบายของสถาบัน และจุดแข็งในเรื่องความพร้อมของบุคลากร ตามลำดับ

3.1.2 จุดอ่อนของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติ โดยเฉพาะนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 56 จุดอ่อนของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติ

จุดอ่อน	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)
1. ขาดงบประมาณสนับสนุน	16
2. ขาดความพร้อมด้านบุคลากร	10
3. ขาดความพร้อมด้านอาคารสถานที่	8
4. ขาดหลักสูตรที่เอื้อต่อการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน	7
5. สถานที่ตั้ง, ภูมิศาสตร์ไม่เหมาะสม	5
6. ขาดนโยบายของสถาบันที่รองรับ	5
7. ชื่อเสียงของสถาบันยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย	5
8. อายุของสถาบันศึกษาค่อนข้างน้อย	4
9. จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ	4
10. ความพร้อมด้านภาษาของบุคลากร	3
11. ขาดการประชาสัมพันธ์	3
12. ขาดสื่อการเรียนการสอน	2
13. ไม่มีทุนการศึกษาให้นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน	2
14. สถาบันไม่มีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนให้ชาวต่างชาติ	1
15. บุคลากรไม่มีเวลาทำงานวิจัย	1

จากตารางที่ 56 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีจุดอ่อนในเรื่องของงบประมาณสนับสนุน มากที่สุด รองลงมา คือจุดอ่อนในเรื่องการขาดความพร้อมของบุคลากรและจุดอ่อนในเรื่องการขาดความพร้อมของอาคารสถานที่ ตามลำดับ

3.2 ปัจจัยภายนอก

3.2.1 โอกาสของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ โดยเฉพาะนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 57 โอกาสของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

โอกาส	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)
1. นโยบายสนับสนุนของรัฐบาล	12
2. ภาพพจน์ของประเทศไทย	9
3. สภาพภูมิศาสตร์/ สถานที่ตั้งมีความเหมาะสม	8
4. ค่านิยมของชาวต่างชาติ	6
5. นโยบายของสถาบัน	5
6. การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ	5
7. การขอวีซ่าของนักศึกษาต่างชาติ	4
8. ความพร้อมของบุคลากร	3
9. ความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน	3
10. ชื่อเสียงของสถาบัน	3
11. ความพร้อมด้านหลักสูตร	3
12. สถาบันมีทุนการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติ	3
13. มาตรฐานการศึกษาของสถาบัน	3
14. ค่าธรรมเนียมการศึกษาที่เหมาะสม	2
15. การมีทุนกู้ยืมทางการศึกษา	2
16. ความพร้อมทางด้านภาษาของบุคลากร	2
17. งบประมาณของสถาบัน	2
18. การมีการปกครองประเทศด้วยระบอบประชาธิปไตย	1

จากตารางที่ 57 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีโอกาสในเรื่องนโยบายสนับสนุนของรัฐบาลมากที่สุด รองลงมา คือโอกาสในเรื่องภาพพจน์ของประเทศไทย และโอกาสในเรื่องสภาพภูมิศาสตร์/ สถานที่ตั้งมีความเหมาะสม ตามลำดับ

3.2.2 อุปสรรคของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติโดยเฉพาะนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 58 อุปสรรคของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

อุปสรรค	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)
1. ขาดงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล	11
2. กฎระเบียบในการขอวีซ่า	9
3. ขาดทุนการศึกษาที่จะมอบให้แก่นักศึกษาต่างชาติ	7
4. ความไม่พร้อมด้านภาษาของนักศึกษาต่างชาติ	7
5. สถานการณ์ทางการเมืองของไทย	6
6. ขาดความพร้อมด้านบุคลากร	6
7. ขาดการสนับสนุนจากรัฐบาล	5
8. ขาดมาตรฐานทางการศึกษา	5
9. ค่าใช้จ่ายในการศึกษาสูง	4
10. สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน	4
11. กฎระเบียบสำหรับนักศึกษาต่างชาติยังไม่แน่ชัด	4
12. ขาดความพร้อมของหลักสูตร	3
13. ขาดการประชาสัมพันธ์	3
14. การแข่งขันระหว่างสถาบัน	2
15. สถานที่ตั้ง, สภาพภูมิศาสตร์ไม่เหมาะสม	1
16. รูปแบบของสถาบัน	1
17. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศระหว่างไทยกับเพื่อนบ้าน	1
18. ค่านิยมของประเทศเพื่อนบ้าน	1

จากตารางที่ 58 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีอุปสรรคในเรื่องการขาดงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลมากที่สุด รองลงมา คืออุปสรรคในเรื่องกฎระเบียบในการขอวีซ่า และอุปสรรคในเรื่องขาดแคลนทุนการศึกษาที่จะมอบให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

2. ความพร้อมของสถาบันการศึกษาในระดับวิทยาลัยชุมชน สถาบันอาชีวศึกษา
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และสถาบันการศึกษาเอกชนนอกระบบ (ตามมาตรา 15(2))

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถาบันการศึกษา

2.1 ความเกี่ยวข้องในวิสัยทัศน์ของสถาบันการศึกษากับการจัดการศึกษาให้แก่
กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 59 จำนวนและร้อยละของความเกี่ยวข้องในวิสัยทัศน์ของสถาบันการศึกษากับการ
จัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

วิสัยทัศน์	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศ เพื่อนบ้าน	3	4.48
ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่ม ประเทศเพื่อนบ้าน	64	95.52
รวม	67	100.00

จากตารางที่ 59 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีวิสัยทัศน์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการ
จัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 95.52

2.2 นโยบายของสถาบันการศึกษาในด้านการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 60 จำนวนและร้อยละของนโยบายของสถาบันการศึกษาในด้านการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

นโยบาย	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน	18	26.87
ไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน	49	73.13
รวม	67	100.00

จากตารางที่ 60 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 26.87

3.3 นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 61 จำนวนและร้อยละของนโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษา

นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
1. นโยบายจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านตามนโยบายของรัฐ	10	37.03
2. นโยบายเผยแพร่ความรู้ด้านภาษาไทย วัฒนธรรมไทย และการสร้างทัศนคติที่ดีแก่ประเทศไทยให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน	5	18.52
3. นโยบายแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษา ภาษา และวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน	5	18.52

ตารางที่ 61 จำนวนและร้อยละของนโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษา (ต่อ)

นโยบายการรับนักศึกษาต่างชาติ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
4. นโยบายการเปิดรับนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน	3	11.11
5. นโยบายการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่ผู้เรียนทุกชาติที่สนใจเรียนภาษาอังกฤษ และภาษาจีน	2	7.42
6. นโยบายความร่วมมือในการจัดการศึกษาเข้ากับสถาบันการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน	1	3.70
7. นโยบายการรับเด็กกัมพูชาเข้าเรียนแบบไม่ใ้ใบประกาศนียบัตร	1	3.70
รวม	27	100.00

จากตารางที่ 61 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีนโยบายจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านตามนโยบายของรัฐ โดยมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 37.03

3.4 โครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษากับต่างประเทศที่สถาบันดำเนินการ

ตารางที่ 62 จำนวนและร้อยละของโครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษากับต่างประเทศที่สถาบันดำเนินการ

โครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษา	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
โครงการจัดส่งนักศึกษาไปฝึกงานในต่างประเทศ	6	24.00
โครงการศึกษาดูงานในต่างประเทศ	3	12.00
โครงการพัฒนาบุคลากรในการใช้ภาษา	3	12.00
โครงการเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้น	4	16.00
โครงการฝึกอบรม	4	16.00
โครงการเปิดโอกาสให้ต่างประเทศเข้ามาศึกษาดูงาน	2	8.00

ตารางที่ 62 จำนวนและร้อยละของโครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษากับต่างประเทศที่
สถาบันดำเนินการ (ต่อ)

โครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษา	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา	2	8.00
โครงการร่วมมือกับต่างประเทศในการสร้างศูนย์ กิจกรรมการเรียนรู้	1	4.00
รวม	25	100.00

จากตารางที่ 62 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีโครงการหรือกิจกรรมด้าน
การศึกษากับต่างประเทศที่สถาบันดำเนินการอยู่มากที่สุด คือ โครงการเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้น
โดยมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 37.03

3.5 จำนวนอาจารย์ที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือปฏิบัติงานร่วมกับ
ชาวต่างชาติ

ตารางที่ 63 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือปฏิบัติงานร่วมกับ
ชาวต่างชาติ

จำนวนอาจารย์ (คน)	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
น้อยกว่า 10 คน	16	76.19
10 - 20 คน	4	19.05
มากกว่า 50 คนขึ้นไป	1	4.76
รวม	21	100.00

จากตารางที่ 63 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนอาจารย์เคยปฏิบัติงาน
ในต่างประเทศหรือปฏิบัติงานร่วมกับชาวต่างชาติ น้อยกว่า 10 คน มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 76.19
รองลงมา มีอาจารย์ที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือร่วมปฏิบัติงานกับชาวต่างชาติ 10 - 20 คน มี
จำนวนคิดเป็นร้อยละ 19.05

3.6 ลักษณะงาน/ กิจกรรมของอาจารย์ในต่างประเทศหรือการร่วมกับชาวต่างชาติ

ตารางที่ 64 จำนวนและร้อยละของลักษณะงาน/ กิจกรรมของอาจารย์ในต่างประเทศหรือ
การร่วมกับชาวต่างชาติ

ลักษณะงาน/ กิจกรรม	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
งานสอน	9	42.86
งานกิจการนิสิต	6	28.57
เข้ารับการฝึกอบรม	5	23.81
งานที่ปรึกษา	1	4.76
รวม	21	100.00

จากตารางที่ 64 พบว่า อาจารย์ของสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีลักษณะงานหรือ
กิจกรรมในต่างประเทศ หรือร่วมกับชาวต่างชาติในเรื่องของการสอน มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 43.86
รองลงมาคือ งานกิจการนิสิต มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 28.57

3.7 จำนวนบุคลากรทางการศึกษาที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือปฏิบัติงาน ร่วมกับชาวต่างชาติ

ตารางที่ 65 จำนวนและร้อยละของบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ
หรือปฏิบัติงานร่วมกับชาวต่างชาติ

จำนวนบุคลากรทางการศึกษา	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
น้อยกว่า 20 คน	11	52.38
20 - 40 คน	5	23.82
41 - 60 คน	2	9.52
81 - 100 คน	2	9.52
มากกว่า 100 คนขึ้นไป	1	4.76
รวม	21	100.00

จากตารางที่ 65 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบุคลากรทางการศึกษาที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือเคยปฏิบัติงานร่วมกับชาวต่างชาติ น้อยกว่า 20 คน มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 52.38 รองลงมามีบุคลากรทางการศึกษาที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือร่วมปฏิบัติงานกับชาวต่างชาติ ระหว่าง 20 - 40 คน มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 23.82

3.8 ลักษณะงาน/ กิจกรรมของบุคลากรทางการศึกษาต่างประเทศหรือการร่วมกับชาวต่างชาติ

ตารางที่ 66 จำนวนและร้อยละของลักษณะงาน/ กิจกรรมของบุคลากรทางการศึกษาในต่างประเทศหรือการร่วมกับชาวต่างชาติ

ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
การสอน	10	47.62
บริการวิชาการ	6	28.57
งานการศึกษา	4	19.05
การอบรม	1	4.76
รวม	21	100.00

จากตารางที่ 66 พบว่า บุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีลักษณะงานหรือกิจกรรมในต่างประเทศ หรือการร่วมกับชาวต่างชาติในเรื่องการสอน มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 47.62 รองลงมาคือบริการวิชาการ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 28.57

3.9 การเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาของนักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 67 จำนวนและร้อยละของการเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาของนักศึกษาต่างชาติ

การเข้ามาศึกษาของนักศึกษาต่างชาติ	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มีนักศึกษาต่างชาติกำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน	4	6.45
เคยมีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษา	6	9.68
ไม่เคยมีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษา	52	83.87
รวม	62	100.00

จากตารางที่ 67 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยมีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษา มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 83.87 และเคยมีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษา มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 9.68

3.10 ภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 68 จำนวนและร้อยละของภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ักศึกษาต่างชาติ

ภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
ภาษาไทย	3	25.00
ภาษาอังกฤษ	3	25.00
ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	3	25.00
ภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ และภาษากะเหรี่ยง	1	8.34
ภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ และภาษามาลายู	1	8.33
ภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ และภาษายาวี	1	8.33
รวม	12	100.00

จากตารางที่ 68 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทย อังกฤษ ไทยและอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนแก่ักศึกษาต่างชาติ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาภาษาไทย อังกฤษ กะเหรี่ยง มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 8.34

ตอนที่ 2 ข้อมูลความพร้อมของสถาบันการศึกษาในการรองรับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

2.1 สาขาวิชาหลักสูตรที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 69 สาขาวิชาหลักสูตรที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษา
ให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

สาขาวิชา/หลักสูตร	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	เหตุผล
1. ไฟฟ้า	9	- มีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อม - รัฐบาลสนับสนุนครุภัณฑ์จาก โครงการ OECF
2. ช่างยนต์	8	- มีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อม - งานประเทศพม่าและลาวเคยรับช่าง เทคนิคไปช่วยสอนเทคนิคต่าง ๆ ให้ - บุคลากรและครุภัณฑ์มีความพร้อม ที่จะทำการเปิดสอนให้กับประเทศ เพื่อนบ้าน ได้
3. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	7	- มีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อม
4. บัญชี	5	- มีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อม
5. อิเล็กทรอนิกส์	5	- เข้าร่วมโครงการ OECF
6. วิชาพีชศาสตร์	3	- มีวิทยากรและเทคโนโลยีด้านการ ขยายพันธุ์ไม้ผล ไม้ยืนต้น
7. วิชาการโรงแรมและการ บริหาร	2	- มีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อม
8. ด้านอาชีพเกษตร	2	- มีความพร้อมด้านบุคลากรการฝึก ปฏิบัติ
9. ปศุสัตว์	2	- มีเครื่องมือและบุคลากรพร้อม
10. ภาษาไทย	2	- มีชนกลุ่มน้อยและผู้อพยพจากพม่า ตามแนวชายแดนจำนวนมาก - มีเครื่องมือและบุคลากรพร้อม
11. การตลาด	2	- มีเครื่องมือและบุคลากรพร้อม
12. วิชาช่างเสริมสวย	1	- มีเครื่องมือและบุคลากรพร้อม

ตารางที่ 69 สาขาวิชาหลักสูตรที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษา
ให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน (ต่อ)

สาขาวิชา/หลักสูตร	จำนวน สถาบันการศึกษา (แห่ง)	เหตุผล
13. เครื่องกล	1	- มีเครื่องมือและบุคลากรพร้อม
14. เทคโนโลยียางและพอลิเมอร์	1	- มีเครื่องมือและบุคลากรพร้อม
15. เคาะพ่นสีรถยนต์	1	- มีความพร้อมบุคลากรและวัสดุ
16. การท่องเที่ยว	1	- มีความพร้อมด้านบุคลากรและสื่อ การเรียนการสอน
17. ช่างก่อสร้าง	1	- มีเครื่องมือและบุคลากรพร้อม
18. วิชาตัดผมชาย	1	- มีเครื่องมือและบุคลากรพร้อม
19. เกียรตินัยอัญมณี	1	- มีเครื่องมือและบุคลากรพร้อม - มีผู้เชี่ยวชาญสามารถพูด ภาษาอังกฤษได้
20. นวดแผนโบราณ	1	- มีเครื่องมือและบุคลากรพร้อม
21. ช่างเชื่อม	1	- มีเครื่องมือและบุคลากรพร้อม

จากตารางที่ 69 พบว่า สถาบันการศึกษาของไทยในระดับวิทยาลัยชุมชน สถาบัน
อาชีวศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และสถาบันการศึกษาเอกชนนอกระบบ (ตามมาตรา 15
(2)) มีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านถึง 21 สาขาวิชา โดยมี
สาขาวิชาที่พร้อมจะเปิดการเรียนการสอนให้ชาวต่างประเทศมากที่สุด คือ สาขาไฟฟ้า รองลงมาคือ
สาขาช่างยนต์ และสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และสาขาบัญชี

2.2 การจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 70 จำนวนและร้อยละของการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่
นักศึกษาต่างชาติ

การจัดสรรงบประมาณ	จำนวน	ร้อยละ
มีการจัดงบประมาณ	59	95.16
ไม่มีการจัดงบประมาณ	3	4.84
รวม	62	100.00

จากตารางที่ 70 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดงบประมาณสำหรับการจัดการเรียนการสอนให้แก่กลุ่มนักศึกษาต่างชาติ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 95.16

2.3 งบประมาณในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติโดยเฉลี่ยต่อปีการศึกษา
ตารางที่ 71 จำนวนและร้อยละของงบประมาณในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติโดยเฉลี่ย
ต่อปีการศึกษา

งบประมาณเฉลี่ยต่อ ปีการศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
10,000 – 50,000 บาท	2	66.67
150,001 – 200,000 บาท	1	33.33
รวม	3	100.00

จากตารางที่ 71 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนโดยเฉลี่ยต่อปีการศึกษา 10,000 – 50,000 มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 66.67

2.4 อาคารสถานที่ที่ทางสถาบันการศึกษาใช้จัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 72 จำนวนและร้อยละของอาคารสถานที่ที่ทางสถาบันการศึกษาใช้จัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

สถานที่ที่ใช้จัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มีห้องเรียนเฉพาะสำหรับนักศึกษาต่างชาติ	2	3.33
มีห้องเรียนร่วมกับนักศึกษาไทย	9	15.00
มีทั้งห้องเรียนแยกและห้องเรียนรวม	2	3.33
ยังไม่ได้เตรียมการในเรื่องนี้	47	78.34
รวม	60	100.00

จากตารางที่ 72 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีอาคารสถานที่ที่ทางหน่วยงานของท่านใช้ในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาต่างชาติ ยังไม่ได้เตรียมการ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 78.34 รองลงมา ห้องเรียนใช้ร่วมกับคนไทย มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 15.00

2.4.1 จำนวนห้องเรียนของสถาบันการศึกษาที่เตรียมไว้สำหรับจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 73 จำนวนและร้อยละของห้องเรียนที่ทางสถาบันการศึกษาได้เตรียมไว้สำหรับจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

จำนวนห้องเรียน	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
1 – 5 ห้อง	6	60.00
5 – 10 ห้อง	3	30.00
11 – 15 ห้อง	1	10.00
รวม	10	100.00

จากตารางที่ 73 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่เตรียมไว้มีการเตรียมห้องเรียนไว้สำหรับจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ จำนวน 1 – 5 ห้อง มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมา เป็นสถาบันการศึกษาที่เตรียมห้องเรียนไว้ 5 – 10 ห้อง มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 30.00

ตารางที่ 74 จำนวนและร้อยละของจำนวนนักศึกษาต่างชาติโดยเฉลี่ยที่คาดว่าจะรองรับได้สำหรับ
ห้องเรียนที่เตรียมไว้

จำนวนนักศึกษาโดยเฉลี่ยต่อ ห้อง	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
1 – 10 คน	2	28.57
11 – 20 คน	3	42.86
21 – 30 คน	2	28.57
รวม	7	100.00

จากตารางที่ 74 พบว่า ห้องเรียนที่ทางสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่เตรียมไว้
สามารถรองรับนักศึกษาต่างชาติได้ไม่เกิน 10 คน โดยมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 42.86

2.5 สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาด้านห้องสมุด

2.5.1 ความสามารถในการรองรับผู้ใช้บริการของห้องสมุด

ตารางที่ 75 จำนวนและร้อยละของจำนวนผู้ใช้บริการที่ห้องสมุดสามารถรองรับได้

จำนวนผู้ใช้บริการ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
น้อยกว่า 50 คน	17	60.71
50 – 100 คน	4	14.29
100 – 150 คน	1	3.57
151 – 200 คน	2	7.14
200 คนขึ้นไป	4	14.29
รวม	28	100.00

จากตารางที่ 75 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีห้องสมุดที่สามารถรองรับ
นักศึกษาได้ จำนวน น้อยกว่า 50 คน โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 42.86
รองลงมา เป็นสถาบันการศึกษาที่มีห้องสมุดสามารถรองรับผู้ใช้บริการได้ 50 – 100 คน และ 200
คนขึ้นไป มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 14.29

2.5.2 จำนวนหนังสือในห้องสมุดของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 76 จำนวนและร้อยละของจำนวนหนังสือในห้องสมุดของสถาบันการศึกษา

จำนวนหนังสือ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
น้อยกว่า 1,000 เล่ม	3	15.00
1,000 – 5,000 เล่ม	8	40.00
5,001 – 10,000 เล่ม	7	35.00
10,001 – 50,000 เล่ม	1	5.00
มากกว่า 50,000 เล่ม	1	5.00
รวม	20	100.00

จากตารางที่ 76 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนหนังสือทั้งหมดในห้องสมุด จำนวน 1,000 – 5,000 เล่ม โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา จำนวน 5,001 – 10,000 เล่ม มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 35.00

2.5.3 จำนวนตำราภาษาต่างประเทศในห้องสมุดของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 77 จำนวนและร้อยละของจำนวนตำราภาษาต่างประเทศในห้องสมุดของสถาบันการศึกษา

จำนวนตำรา ภาษาต่างประเทศ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
น้อยกว่า 100 เล่ม	9	56.25
100 – 200 เล่ม	3	18.75
201 – 300 เล่ม	2	12.50
401 – 500 เล่ม	2	12.50
รวม	16	100.00

จากตารางที่ 77 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนตำราภาษาต่างประเทศในห้องสมุด น้อยกว่า 100 เล่ม โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ รองลงมา จำนวน 100 - 200 เล่ม มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 18.75

2.5.4 ฐานข้อมูลเพื่อการค้นคว้าสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 78 จำนวนและร้อยละของฐานข้อมูลเพื่อการค้นคว้าสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

ฐานข้อมูลเพื่อการค้นคว้า	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	13	31.71
ไม่มี	28	68.29
รวม	41	100.00

จากตารางที่ 78 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีฐานข้อมูลเพื่อการค้นคว้า
สำหรับนักศึกษาต่างชาติ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 68.29

2.5.5 บริการเพื่อการค้นคว้าอื่น ๆ ของห้องสมุด

ตารางที่ 79 จำนวนและร้อยละของบริการเพื่อการค้นคว้าอื่น ๆ ของห้องสมุด

บริการเพื่อการค้นคว้าอื่น ๆ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
อินเทอร์เน็ต	21	100.00
รวม	21	100.00

จากตารางที่ 79 พบว่า ห้องสมุดสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการอินเทอร์เน็ต
เพื่อการค้นคว้า มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 100.00

2.6 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านหอพัก

2.6.1 บริการหอพักของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 80 จำนวนและร้อยละของบริการหอพักของสถาบันการศึกษา

บริการหอพัก	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มีบริการหอพัก	11	18.97
ไม่มีบริการหอพัก	47	81.03
รวม	58	100.00

จากตารางที่ 80 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีการบริการห้องพัก มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 81.03

2.6.2 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่ห้องพักของสถาบันการศึกษาสามารถรองรับได้

ตารางที่ 81 จำนวนและร้อยละของจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่ห้องพักของสถาบันการศึกษาสามารถรองรับได้

จำนวนนักศึกษาต่างชาติ	สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
น้อยกว่า 10 คน	2	20.00
10 – 20 คน	3	30.00
21 – 30 คน	1	10.00
31 – 40 คน	1	10.00
41 – 50 คน	1	10.00
มากกว่า 50 คนขึ้นไป	2	20.00
รวม	10	100.00

จากตารางที่ 81 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีห้องพักของสถาบันการศึกษาที่สามารถรองรับนักศึกษาต่างชาติได้ 10 – 20 คน โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมาเป็นห้องพักที่สามารถรองรับนักศึกษาต่างชาติ ได้ระหว่างน้อยกว่า 10 คนและ มากกว่า 50 คนขึ้นไป มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 20.00

2.6.3 ผู้ดูแลห้องพักที่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้

ตารางที่ 82 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลห้องพักที่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้

ผู้ดูแลห้องพักที่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้	สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	9	37.50
ไม่มี	15	62.50
รวม	24	100.00

จากตารางที่ 82 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีผู้ดูแลห้องพักที่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 62.50

2.6.4 จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่หอพักเอกชนในเครือข่ายของ สถาบันการศึกษาสามารถรองรับได้

ตารางที่ 83 จำนวนและร้อยละของจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่หอพักเอกชนในเครือข่ายของ
สถาบันการศึกษาสามารถรองรับได้นักศึกษาต่างชาติได้

จำนวนนักศึกษาต่างชาติ	สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
21 – 40 คน	4	50.00
41 – 60 คน	2	25.00
81 – 100 คน	2	25.00
รวม	8	100.00

จากตารางที่ 83 พบว่าหอพักเอกชนในเครือข่ายของสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่
สามารถรองรับนักศึกษาต่างชาติได้ 21 – 40 คน โดยสถาบันการศึกษากลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็น
ร้อยละ 50.00

2.6.5 ผู้ดูแลหอพักเอกชนในเครือข่ายของสถาบันการศึกษาที่สามารถสื่อสารกับ นักศึกษาต่างชาติได้

ตารางที่ 84 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลหอพักเอกชนในเครือข่ายของสถาบันการศึกษาที่สามารถ
สื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้

ผู้ดูแลหอพักเอกชนที่สื่อสาร กับนักศึกษาต่างชาติได้	สถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	9	36.00
ไม่มี	16	64.00
รวม	25	100.00

จากตารางที่ 84 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีผู้ดูแลหอพักของเอกชนที่
สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 64.00

2.7 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านบริการข้อมูลข่าวสาร

2.7.1 บริการข้อมูลข่าวสารของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 85 จำนวนและร้อยละของบริการข้อมูลข่าวสารของสถาบันการศึกษา

บริการข้อมูลข่าวสาร	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	13	30.95
ไม่มี	29	69.05
รวม	42	100.00

จากตารางที่ 85 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีการบริการข้อมูลข่าวสาร โดยสถาบันศึกษากลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 69.05

2.7.2 เว็บไซต์ของสถาบันการศึกษาที่มีข้อมูลภาษาต่างประเทศ

ตารางที่ 86 จำนวนและร้อยละของเว็บไซต์สถาบันการศึกษาที่มีข้อมูลภาษาต่างประเทศ

เว็บไซต์ที่มีข้อมูล ภาษาต่างประเทศ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	7	17.95
ไม่มี	32	82.05
รวม	39	100.00

จากตารางที่ 86 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีการบริการเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษาที่มีข้อมูลภาษาต่างประเทศ โดยสถาบันศึกษากลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 82.05

2.7.3 ภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 87 จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา

ภาษาที่ใช้ในเว็บไซต์	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
ภาษาอังกฤษ	6	100.00
รวม	6	100.00

จากตารางที่ 87 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในเว็บไซต์ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 100.00

2.7.4 เว็บไซต์ของสถาบันการศึกษาที่มีข้อมูลจำเป็นสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 88 จำนวนและร้อยละของเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษาที่มีข้อมูลที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

เว็บไซต์มีข้อมูลจำเป็น สำหรับนักศึกษาต่างชาติ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	8	19.51
ไม่มี	33	80.49
รวม	41	100.00

จากตารางที่ 88 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีข้อมูลที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาต่างชาติในเว็บไซต์ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 80.49

2.7.5 เอกสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสถาบันการศึกษาที่มีภาษาต่างประเทศ

ตารางที่ 89 จำนวนและร้อยละของเอกสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสถาบันการศึกษา
ที่มีภาษาต่างประเทศ

เอกสารประชาสัมพันธ์ที่มี ภาษาต่างประเทศ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	7	17.50
ไม่มี	33	82.50
รวม	40	100.00

จากตารางที่ 89 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารประชาสัมพันธ์
ข้อมูลของสถาบันการศึกษามีภาษาต่างประเทศ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 82.50

2.7.6 ภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเอกสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 90 จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเอกสารประชาสัมพันธ์ข้อมูล
ของสถาบันการศึกษา

ภาษาต่างประเทศที่ใช้ใน เอกสารประชาสัมพันธ์	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
ภาษาอังกฤษ	7	100.00
รวม	7	100.00

จากตารางที่ 90 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษในการ
ประชาสัมพันธ์ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 100.00

2.7.7 เอกสารการลงทะเบียนที่มีภาษาต่างประเทศ

ตารางที่ 91 จำนวนและร้อยละของเอกสารการลงทะเบียนที่มีภาษาต่างประเทศ

เอกสารการลงทะเบียนมี ภาษาต่างประเทศ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	5	12.20
ไม่มี	36	87.80
รวม	41	100.00

จากตารางที่ 91 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารการลงทะเบียนมี
ภาษาต่างประเทศ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 87.80

2.7.8 ภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเอกสารการลงทะเบียน

ตารางที่ 92 จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้ในเอกสารการลงทะเบียน

ภาษาที่ใช้ในเอกสารการ ลงทะเบียน	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
ภาษาอังกฤษ	5	100.00
รวม	5	100.00

จากตารางที่ 92 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษในเอกสารการ
ลงทะเบียน มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 100.00

2.7.9 การใช้ภาษาต่างประเทศในป้ายบอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ

ตารางที่ 93 จำนวนและร้อยละของการใช้ภาษาต่างประเทศในป้ายบอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ

ป้ายบอกชื่อที่ใช้ ภาษาต่างประเทศ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	12	27.91
ไม่มี	31	72.09
รวม	43	100.00

จากตารางที่ 93 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีป้ายบอกชื่ออาคารสถานที่
ต่าง ๆ เป็นภาษาต่างประเทศ จำนวนคิดเป็นร้อยละ 72.09

2.7.10 ภาษาต่างประเทศที่บอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ

ตารางที่ 94 จำนวนและร้อยละของภาษาต่างประเทศที่ใช้บอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ

ภาษาที่ใช้บอกสถานที่อาคาร สถานที่	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
ภาษาอังกฤษ	11	100.00
รวม	11	100.00

จากตารางที่ 94 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่จะใช้ภาษาอังกฤษที่จะใช้บอกชื่อ อาคาร สถานที่ต่าง ๆ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 100.00

2.8 หน่วยงานและบุคลากรสำหรับการดูแลนักศึกษาต่างชาติ

2.8.1 หน่วยงานและบุคลากรสำหรับการดูแลนักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 95 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานและบุคลากรสำหรับการดูแลนักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษา

หน่วยงานและบุคลากร สำหรับดูแลนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	9	14.75
ไม่มี	52	85.25
รวม	61	100.00

จากตารางที่ 95 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีหน่วยงานและบุคลากรสำหรับดูแลนักศึกษาต่างชาติ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 85.25

2.8.2 หน่วยงานเฉพาะที่ช่วยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 96 จำนวนและร้อยละของหน่วยงานเฉพาะที่ช่วยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติ

หน่วยงานเฉพาะที่ดูแล รับผิดชอบนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	3	13.04
ไม่มี	20	86.96
รวม	23	100.00

จากตารางที่ 96 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีหน่วยงานที่ช่วยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติโดยเฉพาะ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 86.96

2.8.3 บุคลากรเฉพาะที่คอยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 97 จำนวนและร้อยละของบุคลากรเฉพาะที่คอยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติ

บุคลากรเฉพาะที่ดูแล รับผิดชอบนักศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	5	21.74
ไม่มี	18	78.26
รวม	23	100.00

จากตารางที่ 97 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีบุคลากรที่คอยดูแล
รับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติโดยเฉพาะ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 78.26

2.8.4 นักศึกษาที่คอยดูแลเป็นพี่เลี้ยงให้นักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 98 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่คอยดูแลเป็นพี่เลี้ยงให้นักศึกษาต่างชาติ

นักศึกษาที่เป็นพี่เลี้ยง นักศึกษาต่างชาติ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	6	27.27
ไม่มี	16	72.73
รวม	22	100.00

จากตารางที่ 98 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีนักศึกษาที่คอยดูแลเป็นพี่
เลี้ยงให้แก่นักศึกษาต่างชาติ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 72.73

2.9 ชุมชนใกล้เคียงของสถาบันการศึกษา

2.9.1 ชุมชนใกล้เคียงของสถาบันการศึกษาในรัศมีไม่เกิน 1 กิโลเมตร

ตารางที่ 99 จำนวนและร้อยละของชุมชนใกล้เคียงของสถาบันการศึกษาในรัศมีไม่เกิน 1 กิโลเมตร

ชุมชนใกล้เคียงของ สถาบันการศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	52	92.86
ไม่มี	4	7.14
รวม	56	100.00

จากตารางที่ 99 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีชุมชนตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงภายในรัศมีไม่เกิน 1 กิโลเมตร โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 92.86

2.9.2 ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงมีความปลอดภัย

ตารางที่ 100 จำนวนและร้อยละของชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงมีความปลอดภัย

ชุมชนมีความปลอดภัย	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
ใช่	47	85.45
ไม่ใช่	8	14.55
รวม	55	100.00

จากตารางที่ 100 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีความปลอดภัย (ไม่มีการจี้, ปล้น, ลักชิงวิ่งราว ฯลฯ) มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 85-45

2.9.3 แหล่งจ่ายสินค้าที่จำเป็นภายในชุมชนใกล้เคียง

ตารางที่ 101 จำนวนและร้อยละของแหล่งจ่ายสินค้าที่จำเป็นภายในชุมชนใกล้เคียง

แหล่งจ่ายสินค้าในชุมชน	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	50	89.29
ไม่มี	6	10.71
รวม	56	100.00

จากตารางที่ 101 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีแหล่งจ่ายสินค้าที่จำเป็นอยู่ภายในชุมชนใกล้เคียง โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 89.29

2.9.3 แหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในชุมชนใกล้เคียง

ตารางที่ 102 จำนวนและร้อยละของแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในชุมชนใกล้เคียง

แหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ พักผ่อนหย่อนใจ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
ใช่	38	69.09
ไม่ใช่	17	30.91
รวม	55	100.00

จากตารางที่ 102 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจอยู่ในชุมชนใกล้เคียง โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 69.09

2.9.4 ครอบครัวอุปถัมภ์ (host family) สำหรับนักศึกษาต่างชาติ

ตารางที่ 103 จำนวนและร้อยละของครอบครัวอุปถัมภ์ (host family) สำหรับนักศึกษาต่างชาติ

ครอบครัวอุปถัมภ์สำหรับ นักศึกษาต่างชาติ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	10	18.18
ไม่มี	45	81.82
รวม	55	100.00

จากตารางที่ 103 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีครอบครัวอุปถัมภ์ (host family) สำหรับนักศึกษาต่างชาติ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 81.82

2.9.5 บริการสาธารณะสำหรับบุคลากรของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 104 จำนวนและร้อยละของบริการสาธารณะสำหรับบุคลากรของสถาบันการศึกษา

บริการสาธารณะ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	30	61.22
ไม่มี	19	38.78
รวม	49	100.00

จากตารางที่ 104 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการสาธารณะสำหรับบุคลากรของสถาบันการศึกษา มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 61.22

2.10 บริการสาธารณะที่ทางสถาบันการศึกษาได้จัดเตรียมไว้

2.10.1 บริการไปรษณีย์

ตารางที่ 105 จำนวนและร้อยละของบริการไปรษณีย์

บริการสาธารณะ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	26	65.00
ไม่มี	14	35.00
รวม	40	100.00

จากตารางที่ 105 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการไปรษณีย์ที่ได้จัดเตรียมไว้ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 65.00

2.10.2 บริการธนาคาร

ตารางที่ 106 จำนวนและร้อยละของบริการธนาคาร

บริการธนาคาร	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	21	52.50
ไม่มี	19	47.50
รวม	40	100.00

จากตารางที่ 106 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการธนาคารที่ได้จัดเตรียมไว้ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 52.50

2.10.3 บริการขนส่งสาธารณะ

ตารางที่ 107 จำนวนและร้อยละของบริการขนส่งสาธารณะ

บริการขนส่งสาธารณะ	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	22	52.38
ไม่มี	20	47.62
รวม	42	100.00

จากตารางที่ 107 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการขนส่งสาธารณะที่ได้จัดเตรียมไว้ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 52.38

2.10.4 บริการโรงอาหาร

ตารางที่ 108 จำนวนและร้อยละของบริการโรงอาหาร

บริการโรงอาหาร	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	38	80.85
ไม่มี	9	19.15
รวม	47	100.00

จากตารางที่ 108 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการโรงอาหารที่ได้จัดเตรียมไว้ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 80.85

2.10.5 บริการด้านสถานพยาบาล

ตารางที่ 109 จำนวนและร้อยละของบริการด้านสถานพยาบาล

บริการด้านสถานพยาบาล	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)	ร้อยละ
มี	30	69.77
ไม่มี	13	30.23
รวม	43	100.00

จากตารางที่ 109 สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการด้านสถานพยาบาลที่ได้
จัดเตรียมไว้ โดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 69.77

2.11 นโยบายหรือแผนงานของสถาบันการศึกษาในการขยายการจัดการศึกษาเพื่อ
รองรับนักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 110 นโยบายหรือแผนงานของสถาบันการศึกษาในการขยายการจัดการศึกษาเพื่อรองรับ
นักศึกษาต่างชาติ

นโยบายหรือแผนงานในการขยายการจัดการศึกษา	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)
1. การขยายการจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล	8
2. เพิ่มเติมและปรับปรุงหลักสูตร	2
3. โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรกับประเทศเพื่อนบ้าน	2
4. การขยายจำนวนการรับสมัครนักศึกษาต่างชาติ	1
5. นโยบายในการพัฒนาบุคลากร	1
6. โครงการทัศนศึกษาดูงาน	1
รวม	15

จากตารางที่ 110 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีนโยบายหรือแผนงานในการ
ขยายการจัดการศึกษาเพื่อรองรับนักศึกษาต่างชาติตามนโยบายของรัฐบาลมากที่สุด รองลงมาคือ
นโยบายและแผนงานในเรื่องการเพิ่มเติมและปรับปรุงหลักสูตร และโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากร

12.12 กิจกรรมของสถาบันการศึกษาในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อ
รองรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติที่ทางสถาบันการศึกษาของท่าน ได้จัดขึ้น

ตารางที่ 111 กิจกรรมของสถาบันการศึกษาในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการจัด
การศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

กิจกรรม	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)
การพัฒนาคุณภาพบุคลากร	6
กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม	5
การจัดหลักสูตรระยะสั้น	3
การศึกษาดูงาน	2
รวม	16

จากตารางที่ 111 พบว่าสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีกิจกรรมในด้านพัฒนา
คุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษาในด้านการพัฒนาบุคลากรมากที่สุด รองลงมาคือ
ส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม และการจัดหลักสูตรระยะสั้น ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ข้อมูลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของสถาบันการศึกษาในการรองรับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

3.1 ด้านปัจจัยภายใน

3.1.1 จุดแข็งของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ โดยเฉพาะนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 112 จุดแข็งของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

จุดแข็ง	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)
ภูมิศาสตร์และสถานที่ตั้ง	14
ความพร้อมของบุคลากร	12
ความพร้อมของสถานที่	10
ชื่อเสียงของสถาบัน	9
หลักสูตร	8
การคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวก	8
มาตรฐานการศึกษา	8
ความปลอดภัย	7
วิสัยทัศน์	6
ค่าธรรมเนียมการศึกษา	4
ระบบการบริหารจัดการ	3
นโยบายของสถาบัน	3
กฎระเบียบต่าง ๆ	3
ความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน	2
มีการสนับสนุนจากชุมชน	2
จำนวนบุคลากร	1
ความพร้อมด้านภาษา	1
มีงบประมาณสนับสนุน	1
มีความร่วมมือระหว่างสถาบัน	1
รวม	103

จากตารางที่ 112 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีจุดแข็งในเรื่องของ
ภูมิศาสตร์และสถานที่ตั้งมากที่สุด รองลงมา คือจุดแข็งในเรื่องความพร้อมของบุคลากร และ
จุดแข็งในเรื่องความพร้อมของสถานที่ ตามลำดับ

3.1.2 จุดอ่อนของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ
โดยเฉพาะนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 113 จุดอ่อนของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

จุดอ่อน	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)
ขาดงบประมาณ	15
บุคลากรขาดพื้นฐานภาษาต่างประเทศ	10
ความพร้อมของบุคลากร	9
สิ่งอำนวยความสะดวก	6
ความพร้อมของสถานที่	5
ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา	5
ความปลอดภัย	4
ขาดหลักสูตรที่เอื้อต่อการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน	3
ขาดนโยบายของสถาบันที่รองรับ	3
ไม่มีหอพัก	3
ไม่มีทุนการศึกษาให้นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน	2
สถานที่ตั้ง , ภูมิศาสตร์	2
ขาดสื่อการเรียนการสอน	1
เอกสารหลักฐานทางราชการ	1
รวม	69

จากตารางที่ 113 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีจุดอ่อนในเรื่องของการ
ขาดงบประมาณมากที่สุด รองลงมา คือจุดอ่อนในเรื่องบุคลากรขาดพื้นฐานภาษาต่างประเทศ และ
จุดอ่อนในเรื่องความพร้อมของบุคลากร ตามลำดับ

3.2 ปัจจัยภายนอก

3.2.1 โอกาสของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ โดยเฉพาะนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 114 โอกาสของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

โอกาส	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)
มาตรฐานการศึกษาของสถาบัน	6
สถานที่ตั้ง , สภาพภูมิศาสตร์	6
การสนับสนุนจากรัฐบาล	3
การสนับสนุนด้านงบประมาณ	3
การสนับสนุนการจัดการศึกษา	1
ภาพพจน์ของประเทศไทย	1
ค่าธรรมเนียมการศึกษาที่เหมาะสม	1
รวม	21

จากตารางที่ 114 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีโอกาสนในเรื่องมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน และสถานที่ตั้ง, สภาพภูมิศาสตร์ มากที่สุด รองลงมา คือ โอกาสในเรื่องการสนับสนุนจากรัฐบาล และการสนับสนุนด้านงบประมาณ ตามลำดับ

3.2.2 อุปสรรคของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติโดยเฉพาะนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 115 อุปสรรคของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

อุปสรรค	จำนวนสถาบันการศึกษา (แห่ง)
งบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล	13
ความพร้อมด้านบุคลากร	4
ด้านการประสานงาน	3
สถานการณ์ทางการเมืองของไทย	3
เอกสารหลักฐานทางราชการ	3
สถานที่ตั้ง , ภูมิศาสตร์	2
การสนับสนุนจากรัฐบาล	2
ความพร้อมของสถานที่	1
การให้ความสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่น	1
หลักสูตร	1
ความเชื่อถือในมาตรฐานการศึกษาของไทย	1
กฎระเบียบการขอวีซ่า	1
ขาดความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์การศึกษา	1
รวม	36

จากตารางที่ 115 พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีอุปสรรคในเรื่องการขาดงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลมากที่สุด รองลงมา คืออุปสรรคในเรื่องความพร้อมด้านบุคลากรตามลำดับ

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศให้เป็น ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มของผู้บริหารสถาบันการศึกษาได้ให้ข้อมูลในเรื่องปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านดังนี้

1. ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาต่างชาติ

ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยนั้น สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้มีการดำเนินการมาเป็นระยะเวลานาน อย่างไรก็ตามการดำเนินการดังกล่าว ยังไม่ได้เป็นระบบมากนัก จึงพบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ศึกษากลุ่มนี้ อยู่พอสมควร โดยผู้บริหารสถาบันศึกษาได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาต่างชาติ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ปัญหาในส่วน
ของนักศึกษา และปัญหาในส่วน of สถาบันการศึกษา

1.1 ปัญหาในส่วน of นักศึกษา

ปัญหาในส่วน of นักศึกษาประกอบไปด้วยปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 ปัญหาในเรื่องภาษาที่ใช้สื่อสารในชั้นเรียน

ภาษาที่สถาบันการศึกษาของไทยส่วนใหญ่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักศึกษาต่างชาตินั้น ส่วนใหญ่ใช้ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ มีเพียงมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา เท่านั้นที่มีการจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาอาหรับ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาด้วยภาษาใด ก็ตาม ภาษาที่ใช้สื่อสารในชั้นเรียนยังคงเป็นปัญหาอุปสรรคสำคัญของนักศึกษา เนื่องจากภาษา ดังกล่าวไม่ใช่ภาษาที่นักศึกษาใช้อยู่เป็นประจำ จึงต้องมีการสอนภาษาที่แต่ละสถาบันใช้ในการ จัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาอย่างเข้มข้น แต่วิธีการดังกล่าวก็ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร มีเพียง นักศึกษาจากประเทศลาวที่จะมีปัญหาด้านการสื่อสารในชั้นเรียนที่ใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร น้อยกว่านักศึกษาจากประเทศอื่น โดยนักศึกษาลาวจะมีทักษะด้านการฟังและทักษะการพูด ภาษาไทยค่อนข้างดี แต่ทักษะในด้านการอ่านและการเขียนอาจมีปัญหาอยู่บ้าง แต่นักศึกษาจาก ชาติอื่น อาทิ จีน เวียดนาม กัมพูชา และพม่า จะมีปัญหาด้านการสื่อสารด้วยภาษาไทยทั้งการฟัง การ พูด การอ่าน และการเขียน ส่วนในหลักสูตรที่ใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ในการ จัดการเรียนการสอนนั้น นักศึกษาจากทุกชาติส่วนใหญ่จะมีปัญหาในการสื่อสารดังข้อมูลจากผู้ให้ ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ส่วนใหญ่กลุ่มนักศึกษาจีนจะยังไม่มีความพร้อมทางด้านภาษามากนัก” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2550)

“ในการจัดการศึกษาจะพบปัญหาสำคัญประการหนึ่งคือ เรื่องภาษา นักศึกษาต่างชาติส่วนใหญ่จะพูดภาษาไทยไม่ได้เลย และช่วงที่นักศึกษาเดินทางเข้ามาใหม่ ๆ จะเป็นช่วงปิดเทอม ซึ่งจะไม่มียุโรปศึกษาไทยอยู่ที่หอพัก ทำให้นักศึกษาต่างชาติไม่มีเพื่อนนักศึกษาไทย จึงไม่สามารถฝึกฝนการใช้ภาษาได้ จะคุยได้แต่เฉพาะในช่วงกลางวันที่อยู่กับพี่เลี้ยง ในช่วงแรกนักศึกษาจะมีความรู้สึกต่างบ้านต่างเมือง ทำให้ส่วนหนึ่งจะรู้สึกอยากกลับบ้าน” (หัวหน้าศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 15 พฤษภาคม 2551)

“เรื่องการเรียนรู้ เมื่อเริ่มเรียนในเทอมแรกอาจารย์จะสอนเป็นภาษาอังกฤษร่วมกับภาษาไทย เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเข้าใจมากที่สุด ไม่ว่าจะ เป็นวิชาเคมี ชีวะ ฟิสิกส์ จะพยายามใช้ภาษาอังกฤษกับภาษาไทยร่วมกัน แต่เมื่อเริ่มเทอมที่สองอาจารย์จะเน้นภาษาไทยมากขึ้น โดยอาจจะให้นักศึกษาเลือกเรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษหรือหลักสูตรภาษาไทย สำหรับคนที่มีความพร้อมในแต่ละภาษาแต่ก็มีบางคนเหมือนกันที่ไม่พร้อมเลย” (หัวหน้าศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2551)

“ในช่วงแรกนักศึกษามีปัญหาเรื่องของการใช้ภาษาไทย ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องปกติ” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2551)

“ในการจัดการศึกษา ปัญหาสำคัญที่พบคือ เรื่องของการใช้ภาษา ถึงแม้ว่านักศึกษาจะเข้ามาเรียนหนึ่งได้ภาคการศึกษาแล้วก็ตาม แต่ก็เหมือนกับคนไทยที่เรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งคำบางคำเราอาจจะยังไม่เข้าใจ และในการเข้าใจความหมายก็ยังไม่ชัดเจนเหมือนเจ้าของภาษาเจ้าของวัฒนธรรม” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, สัมภาษณ์, 24 กันยายน 2550)

“นักศึกษากลุ่มนี้บางคนพูดภาษาไทยไม่ได้ และภาษาอังกฤษก็ไม่คล่อง เพราะฉะนั้นจะมีปัญหาในด้านการสื่อสาร ปัญหาก็คือ เราจะสื่อสารกับนักศึกษากลุ่มนี้ได้อย่างไร หรือนักศึกษาจะสามารถเข้าใจในเนื้อหาที่สอนได้อย่างไร ในบางวิชามีปัญหาเรื่องการสื่อสารในชั้นเรียนค่อนข้างมาก เพราะอาจารย์ไม่ได้สอนเป็นภาษาอังกฤษ ส่วนตัวนักศึกษาเองก็พูดภาษาไทยได้เพียงเล็กน้อย” (หัวหน้าศูนย์วิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

1.1.2 ปัญหาในการปรับตัวเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมของไทย

การที่นักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อที่ประเทศไทย นักศึกษาเหล่านี้จะต้องมาอยู่ในดินแดนที่มีประเพณี และวัฒนธรรม ภาษาที่แตกต่างจากประเทศของตน โดยเฉพาะนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ต้องมาอาศัยอยู่ในประเทศไทยนานถึง 4 ปี ทำให้การปรับตัวเป็นเรื่องสำคัญ

สำหรับนักศึกษาในกลุ่มนี้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะนักศึกษาจากประเทศจีน และประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นประเทศที่ไม่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย และมีประเพณีวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากคนไทยอย่างชัดเจน นักศึกษาในกลุ่มนี้จะปรับตัวได้ช้ากว่านักศึกษาจากประเทศลาว พม่า และกัมพูชา ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ในเรื่องการประกอบกิจวัตรประจำวันชาวจีนเขาจะใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ยกตัวอย่างเช่น ไม่ค่อยรักษาความสะอาด, นิสัยกระโดดกระเดก, ไม่เข้าแถวเวลาซื้ออาหาร, เวลาเข้าห้องน้ำอาจไม่ปิดประตู เป็นต้น ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนจึงต้องสอนและฝึกนิสัยของนักศึกษาในกลุ่มนี้ไปด้วย เพราะฉะนั้นการสอนจึงไม่ใช่แค่การสอนหนังสือเพียงอย่างเดียว จะต้องสอนให้นักศึกษาเหล่านี้รู้จักว่าคนไทยมีบุคลิกนิสัยอย่างไร นอกจากนี้ยังต้องสอนให้นักศึกษาไทยเข้าใจคนจีน เพื่อให้ นักศึกษาทั้งสองประเทศมีการเรียนรู้ร่วมกัน” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2550)

“ทางมหาวิทยาลัยจะแจ้งให้นักศึกษาต่างชาติทราบถึงกฎระเบียบของทางมหาวิทยาลัยให้นักศึกษาจะมีการปรับตัว ซึ่งพอปรับตัวได้แล้ว นักศึกษาเหล่านี้จะเป็นเหมือนนักศึกษาไทยที่เรียบร้อยมาก แตกต่างจากช่วงแรกที่เข้ามาเป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้นในประเด็นดังกล่าวนี้รัฐบาลไทยมีความจำเป็นต้องทราบ” (รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2550)

“นักศึกษาส่วนใหญ่ที่เป็นนักศึกษาพม่า ก่อนข้างจะอยู่เกาะกลุ่มกัน โดยเฉพาะนักศึกษาหญิงจะไม่ค่อยกระจายไปหาเพื่อนคนไทย ทำให้มีปัญหาไม่ค่อยได้ฝึกฝนภาษาไทย และไม่มีเพื่อนคนไทย เพราะแทนที่จะกลมกลืนกับคนไทยแต่กลับกลายเป็นเกาะกลุ่มกันมากขึ้น นักศึกษาไทยบางคนก็ไม่เข้าใจ ซึ่งอาจเป็นเพราะเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ส่วนหนึ่ง” (หัวหน้าศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2551)

“เรื่องการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สำหรับนักศึกษาลาวและนักศึกษาเขมร ไม่มีปัญหาเรื่องการปรับตัว เพราะเขามีวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกับคนไทย แต่นักศึกษาเวียดนาม ก่อนข้างจะมีปัญหา ส่วนนักศึกษาจีนจะปรับตัวได้ลำบากในช่วงแรก ๆ เช่นเดียวกับนักศึกษาเวียดนาม เนื่องจากความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม แต่นักศึกษาจีนและนักศึกษาเวียดนามก็สามารถปรับตัวได้ในภายหลัง ซึ่งอาจเป็นเพราะความเป็นเอเชียเหมือนกัน จึงง่ายต่อการปรับตัวเข้าหากัน” (หัวหน้าศูนย์วิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

1.1.3 ปัญหาเรื่องอาหารการกิน

ในเรื่องอาหารการกินเป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่นักศึกษาต่างชาติจะต้องมีการปรับตัว เนื่องจากวัฒนธรรมด้านอาหารการกินของไทยมีความแตกต่างจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะในเรื่องรสชาติอาหาร คนไทยจะรับประทานอาหารรสเผ็ด ทำให้นักศึกษาต่างชาติที่มาอยู่ประเทศไทยในช่วงแรก ๆ จะมีปัญหาในด้านการรับประทานอาหารเป็นอย่างมาก ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้อาจส่งผลเสียต่อสุขภาพของนักศึกษา และจะมีผลกระทบต่อการเรียนของนักศึกษาตามไปด้วย ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือเรื่องอาหารการกิน เพราะว่าคนพม่าจะกินอาหารรสชาติต่างกับคนไทย บางคนจะกินเผ็ดไม่ได้ ซึ่งพม่าไม่ได้ทานอาหารก็จะไม่มีแรง ทำให้มีผลต่อการเรียน แต่ปัจจุบันนักศึกษาเริ่มปรับตัวได้มากขึ้นเพราะเริ่มรู้จักรับประทานอาหารไทยได้หลายอย่างมากขึ้น” (หัวหน้าศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2551)

“เรื่องอาหารค่อนข้างเป็นปัญหาใหญ่ เพราะที่นักศึกษาต่างชาติหลาย ๆ คนจะรับประทานอาหารไทยโดยเฉพาะอาหารถิ่นของจังหวัดสุรินทร์ไม่ค่อยได้ เพราะมีรสชาติเผ็ดมาก ส่วนใหญ่นักศึกษาจะต้องปรุงอาหารกันที่บ้าน” (หัวหน้าศูนย์วิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

1.2 ปัญหาในส่วนของสถาบันการศึกษา

ปัญหาในส่วนของสถาบันการศึกษาประกอบไปด้วยปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1.2.1 ปัญหาในเรื่องหอพัก และ โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ

จากการให้ข้อมูลของผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า ปัญหาเรื่องหอพักไม่เพียงพอสำหรับรองรับนักศึกษาต่างชาติเป็นปัญหาสำคัญลำดับแรก ๆ เพราะการดูแลนักศึกษาต่างชาติในช่วงแรกที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยนั้น ทางสถาบันการศึกษาไม่สามารถปล่อยให้นักศึกษาไปพักอาศัยนอกสถาบันได้ เนื่องจากนักศึกษายังไม่มีความพร้อมทางด้านภาษาและยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในประเพณี และวัฒนธรรมของไทยทำให้อาจเกิดปัญหานักศึกษาไม่สามารถดูแลตนเองได้ดี ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“เรื่องหอพักก่อนหน้านี้ทางมหาวิทยาลัยให้นักศึกษาไปพักหอพักเอกชน แต่ทางหอพักเอกชนไม่ต้องการรับ เพราะว่าเด็กพวกนี้มีวัฒนธรรมไม่เหมือนกับเรา พูดยุกันไม่รู้เรื่องทางหอพักเอกชนจึงไม่ให้เข้าพัก” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2550)

“เนื่องจากหอพักของทางมหาวิทยาลัยจะไม่สามารถรองรับนักศึกษาชายได้ ถ้าหากนักศึกษาชายต่างชาติมีจำนวนมาก ปัจจุบันทางมหาวิทยาลัยกำลังวางแผนให้นักศึกษาที่พักกับหอพักของมหาวิทยาลัยครบสองเทอมสามารถออกไปพักกับหอพักเครือข่ายได้ หอพักเครือข่ายคือหอพักเอกชนที่เข้ามาทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัย จากนั้นเมื่อนักศึกษาอยู่ครบสี่เทอม ก็ให้สิทธิพักหอพักต่าง ๆ ได้ตามเสรี แต่ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาว่า มหาวิทยาลัยอาจมีความจำเป็นต้องซื้อหรือเช่าหอพักเอกชนเพื่อนำมาบริหารสำหรับรองรับนักศึกษาต่างชาติ ปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาข้อดีข้อเสีย” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2550)

“ในการรับนักศึกษาต่างชาติ ถ้ามีจำนวนมากกว่าร้อยละร้อยคนอาจจะเกิดปัญหาเนื่องจากทางมหาวิทยาลัยยังไม่มีความพร้อมในหลาย ๆ เรื่อง เช่นในเรื่องที่พัก ซึ่งหอพักของทางมหาวิทยาลัยยังมีไม่เพียงพอ ถ้าให้นักศึกษาต่างชาติไปพักข้างนอก ผู้ปกครองอาจไม่สบายใจ ทางมหาวิทยาลัยจึงจำกัดจำนวนในการรับ” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2551)

“ปัจจุบันหอพักนักศึกษาต่างชาติยังสร้างไม่เสร็จ อีกประมาณ 30 - 40 เปอร์เซ็นต์จึงจะแล้วเสร็จ เพราะฉะนั้นทางมหาวิทยาลัยจึงมีภาระที่จะต้องคอยดูแลนักศึกษาต่างชาติที่ต้องกระจัดกระจายอยู่ตามบ้านพักนอกมหาวิทยาลัย” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2551)

1.2.2 ปัญหาความพร้อมทางด้านภาษาของอาจารย์ผู้สอน

จากผลการศึกษาพบว่า ในการจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาต่างประเทศนั้นไม่ได้เป็นเฉพาะนักศึกษาต่างชาติเท่านั้นที่มีปัญหาเรื่องการสื่อสารในชั้นเรียน ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนก็มีปัญหาดังกล่าวนี้ด้วยเช่นกัน เนื่องจากคณาจารย์ส่วนหนึ่งไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการสอนนักศึกษาต่างชาติ ส่วนหนึ่งไม่สามารถสอนด้วยภาษาต่างประเทศได้ ทำให้สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้วยภาษาต่างประเทศจะต้องประสบปัญหาความยากลำบากในการแสวงหาอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในแต่ละสาขาวิชา และสามารถถ่ายทอดเป็นภาษาต่างประเทศได้ด้วย ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ปัญหาสำคัญประการหนึ่งอยู่ที่อาจารย์ผู้สอน เพราะการไปสอนที่สถานอภัยประเทศเวียดนาม ถ้าไปสอนให้กับชาวต่างชาติจะไม่มีปัญหา เนื่องจากใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง แต่ถ้าเป็นการสอนให้ชาวเวียดนามที่ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษก็ไม่สามารถสื่อสารได้ ทำให้ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางได้ จำเป็นต้องใช้ภาษาเวียดนามเป็นภาษากลางในการสอน ทำให้จำนวนอาจารย์ที่สามารถสอนได้ค่อนข้างมีจำกัด” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, สัมภาษณ์, 24 กันยายน 2550)

“ปัญหาสำคัญคือเรื่องทักษะการใช้ภาษาในการสอนภาษาของอาจารย์ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยจะใช้ภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาไทยในการสอนจะทำได้ค่อนข้างลำบาก จะใช้ภาษาอังกฤษอาจารย์ส่วนหนึ่งก็ไม่ถนัดที่จะสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ นักศึกษาก็ไม่ถนัดในการฟังภาษาอังกฤษ หรือจะสื่อสารด้วยภาษาหลักของนักศึกษา ด้วยทางอาจารย์ผู้สอนก็ยังสื่อสารไม่ได้ ตัวอย่างเช่น นักศึกษากัมพูชาจะสามารถฟังพูดภาษาไทยได้เล็กน้อย นักศึกษาลาวไม่ค่อยมีปัญหาเพราะสามารถฟังภาษาไทยได้เข้าใจ ส่วนนักศึกษาจีนจะมีปัญหาเพราะในช่วงแรก ๆ จะสื่อสารได้เฉพาะภาษาอังกฤษ” (หัวหน้าศูนย์วิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2550)

“ความพร้อมที่จำเป็นต้องพัฒนาเพิ่มเติมคือความพร้อมของบุคลากรในภาคการสอน เมื่อทำหลักสูตรนานาชาติขึ้นมา สิ่งที่ยากลำบากคือการเตรียมอาจารย์ที่จะมาสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป สมมติว่าในการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในหลักสูตรภาษาอังกฤษ หรือวิชาไอทีในหลักสูตรภาษาอังกฤษ การจะหาอาจารย์คนไทยหรืออาจารย์ต่างชาติที่จบทางด้านคณิตศาสตร์และสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสอนจะหาได้ค่อนข้างยาก ซึ่งวิชาพื้นฐานทั่วไปนั้นสำหรับในหลักสูตรปริญญาตรีมีมากถึง 30 - 40 หน่วยกิต ทำให้การหาอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาพื้นฐาน โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ที่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสอน จะหาได้ค่อนข้างลำบากกว่าการหาอาจารย์ที่สอนในรายวิชาที่เป็นวิชาเอก ทำให้ทางมหาวิทยาลัยยังไม่มีความพร้อมในด้านบุคลากรเท่าที่ควร” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลาม, สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2551)

1.2.3 ปัญหาความพร้อมทางด้านภาษาของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ

ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาตินั้น บุคลากรในสายสนับสนุนวิชาการ มีความจำเป็นต้องมีความพร้อมทางด้านภาษาเช่นเดียวกับบุคลากรในสายอาจารย์ เนื่องจากบุคลากรเหล่านี้เป็นผู้ที่จะต้องให้บริการและคอยอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ การติดต่อราชการ การลงทะเบียนเรียน เป็นต้น ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ในเรื่องการใช้ภาษาของเจ้าหน้าที่นั้นค่อนข้างมีปัญหา ซึ่งทางมหาวิทยาลัยก็พยายามพัฒนาบุคลากรในส่วนนี้ ตัวอย่างเช่น บุคลากรที่มาทำงานตรงนี้ต้องพูดภาษาอังกฤษเก่ง มหาวิทยาลัยต้องมีสิ่งจูงใจ เช่น เงินเดือน แต่เนื่องจากทางมหาวิทยาลัยไม่สามารถให้เงินเดือนในอัตราที่สูงได้ เพราะอัตราเงินเดือนจะต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ดังนั้นบุคลากรในส่วนนี้จะได้รับโอกาสในการศึกษาต่อ โดยได้รับทุนจากทางมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นการจูงใจ” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2550)

1.2.4 ปัญหาการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศเพื่อนบ้าน การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศเพื่อนบ้านเป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญ เนื่องจากหลักสูตรที่สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นภายใต้บริบทของสังคมไทย และเพื่อรองรับความต้องการในการพัฒนาประเทศไทย โดยไม่ได้มีการพิจารณาถึงบริบทของสังคมและความต้องการในการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นหากประเทศไทยต้องการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในอนาคตจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรให้ครอบคลุมถึงบริบทของการพัฒนาในระดับภูมิภาค ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ในเรื่องของการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศเพื่อนบ้านนั้น หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่ได้มีการปรับปรุงอย่างจริงจัง มีการปรับปรุงเพียงบางส่วน และการปรับปรุงดังกล่าวยังไม่ได้ทำอย่างเป็นทางการ ถ้าได้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมมากขึ้นก็น่าจะเป็นการดีสำหรับนักศึกษาต่างชาติ แต่ในปัจจุบันนี้การจัดการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติทางมหาวิทยาลัยยังใช้หลักสูตรเดียวกับนักศึกษาไทย ไม่ได้มีการสร้างหลักสูตรพิเศษขึ้นมาต่างหาก” (หัวหน้าศูนย์วิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

1.2.5 ปัญหาในการประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษาของไทย กับหน่วยงานของประเทศเพื่อนบ้าน

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาในการประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษาของไทย กับหน่วยงานของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะในประเทศที่ไม่ได้มีข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกันจะค่อนข้างมีปัญหาในเรื่องการประสานงาน ตัวอย่างเช่น ในกรณีของประเทศพม่าที่ไม่ได้มีข้อตกลงทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาของไทย นอกจากนี้ระบบราชการของประเทศพม่ายังมีความซับซ้อนมาก ทำให้การประสานงานระหว่างกันเป็นไปด้วยความล่าช้ากว่าปกติ ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ปัญหาอุปสรรคเริ่มมีตั้งแต่การคัดเลือกนักศึกษา เพราะทางการของประเทศพม่าดำเนินการล่าช้าไป 1 ปี เนื่องจาก ทางการพม่าไม่เร่งรัดที่จะดำเนินการ ใช้เวลา 1 ปีจึงสามารถคัดเลือกนักศึกษาได้ งบประมาณในส่วนนี้จึงล่าช้าไป 1 ปี” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2551)

“ระบบราชการของพม่าไม่มีความแน่นอน การติดต่อประสานงานทำได้ค่อนข้างยาก และยังมีความละเอียดอ่อนทางด้านการเมือง และการประสานงานกับฝ่ายความมั่นคงระหว่างถึงแม้ในปัจจุบันประเทศไทยจะเปิดกว้าง แต่ทางการพม่ายังไม่ค่อยเปิด” (ผู้อำนวยการศูนย์อุดมศึกษาแม่สอด มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2551)

1.2.6 ปัญหาความเข้าใจและทัศนคติของบุคลากรและนักศึกษา

ปัญหาความเข้าใจและทัศนคติของบุคลากรและนักศึกษาในสถาบันการศึกษาทั้งความเข้าใจในเรื่องความคิด และพฤติกรรมของนักศึกษาต่างชาติ ทั้งความเข้าใจในเรื่องความคิด และพฤติกรรมของนักศึกษาต่างชาติ รวมทั้งความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ ถือเป็นอีกหนึ่งปัญหาที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“การที่ทางมหาวิทยาลัยจะทำให้อาจารย์ และผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเข้าใจนักศึกษาที่ไม่ใช่คนไทยเป็นสิ่งที่ยาก เพราะฉะนั้นทางมหาวิทยาลัยจึงพยายามปรับความคิดของผู้บริหาร โดยการจัดหลักสูตรการสร้าง ความเข้าใจประเทศเพื่อนบ้านให้กับผู้บริหาร เช่นจะติดต่อกับประเทศลาว จะต้องเข้าใจว่าประเทศลาวเป็นอย่างไร คนลาวมีวิถีคิดอย่างไร สิ่งเหล่านี้ระดับผู้บริหารต้องเข้าใจ ส่วนระดับอาจารย์นั้นค่อนข้างยากที่สุด เพราะอาจารย์ไทยส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการสอนนักศึกษาไทย โดยการสอนนักศึกษาไทยจะเป็นแบบสบาย ๆ นักศึกษาเข้าห้องเรียนสายออกจากห้องเรียนเร็ว ไม่ค่อยสนใจทำการบ้าน แต่สำหรับนักศึกษาจีนไม่เป็นเช่นนั้น นักศึกษาจีนมักจะเข้าเรียนก่อนเวลา และถ้าอาจารย์สอนไม่เต็มที่หรือไม่ตั้งใจสอน นักศึกษาจีนจะมีความรู้สึกไม่ดีกับอาจารย์ในประเด็นนี้จะต้องมีการทำความเข้าใจกับอาจารย์ผู้สอนให้ชัดเจน” (อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2550)

“ปัญหาที่เกิดขึ้นในปีแรกคือ ปัญหาความไม่เข้าใจของอาจารย์ที่มีความคิดว่า เหตุใดจึงต้องให้ทุนช่วยเหลือชาวต่างชาติ ทั้งที่ประเทศไทยยังมีคนที่ต้องการทุนการศึกษาอยู่อีกมาก แต่อธิการบดีได้อธิบายให้สภาอาจารย์เข้าใจว่า ถ้าทำให้ประเทศเพื่อนบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดี สิ่งแวดล้อมของประเทศเราก็จะดีตามไปด้วย เพราะฉะนั้น โครงการหรือนโยบายการให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านนี้จึงเป็นที่ยอมรับของสภาอาจารย์” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

“นักศึกษาไทยบางคนไม่เข้าใจ เมื่อไม่เข้าใจทัศนคติที่ไม่ดีก็เกิดขึ้น อาจเป็นด้วยเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ แต่ในส่วนของเป็นนักศึกษพม่าจะไม่คิดเรื่องนี้ แต่จะเป็นเรื่องเงื่อนไขทางอาณานิคมมากกว่า” (หัวหน้าศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2551)

“จำเป็นจะต้องมองภาพใหม่ทั้งหมด ให้มองเพื่อนบ้านของเราเหมือนกับเป็นญาติมิตร ไม่ใช่มองแต่ว่าเขาจะมาอุปถัมภ์ ซึ่งการคิดเช่นนี้เป็นสิ่งที่น่าละอายอย่างยิ่ง” (รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา, สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2551)

1.2.7 ปัญหาช่วงเวลาการเปิด - ปิดภาคการศึกษาของไทยไม่ตรงกับประเทศเพื่อนบ้าน

ปัญหาช่วงเวลาการเปิด - ปิดภาคการศึกษาของไทยไม่ตรงกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อช่วงเวลาในการเปิดรับนักศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับกำหนดการของนักศึกษาจากบางประเทศที่มีความสนใจในการเข้ามาศึกษา ทำให้นักศึกษาในกลุ่มนี้พลาดโอกาสในการเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย ดังนั้นในการประสานงานเพื่อรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อระหว่างมหาวิทยาลัยของไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นต้องปรับช่วงเวลาการรับสมัครให้มีความยืดหยุ่น ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“นอกจากระเบียบการเปิด - ปิดภาคการศึกษาที่แตกต่างกันแล้ว มหาวิทยาลัย จะทำอะไรถ้ามีความแตกต่างกันในหลายประเทศ อย่างเช่นกับประเทศเกาหลีมีการปรับภาคเรียนที่ 1 ให้ตรงกันทำให้สามารถรับนักศึกษาได้ง่าย ในส่วนนี้ไม่น่าจะใช่ปัญหาของประเทศ เพราะเป็นปัญหาที่ระเบียบของมหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ว่าถ้านักศึกษามาสมัครหลังจากเปิดภาคการศึกษาไปแล้วจะไม่สามารถรับเข้าเรียนได้ ขณะนี้ได้มีการทำเรื่องเสนอขึ้นไปยังสภามหาวิทยาลัยเพื่อดำเนินการแก้ไข โดย English Program อาจมีการปรับช่วงเวลาการเปิดเรียนให้ตรงกับของนานาประเทศ (รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2550)

2. ปัญหาในด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ

ผลการศึกษาข้อมูลจากผู้บริหารสถาบันการศึกษาพบว่า ปัจจุบันในการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างชาตินั้นส่วนใหญ่ทางสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยภาครัฐได้ดำเนินการเฉพาะในส่วนของข้อกำหนดนโยบายให้แก่สถาบันการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานในต่างประเทศ การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ในต่างประเทศเพื่อแนะนำสถาบันการศึกษาและหลักสูตร และการจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรได้รับการจัดสรรการศึกษาจากกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยของไทยเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และนโยบายนี้สอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจชายแดนทางมหาวิทยาลัยจึงได้เสนอโครงการขึ้นไป กระทรวงการต่างประเทศก็ได้จัดงบประมาณมารองรับ

เนื่องจากโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ความพิเศษของทุนที่ทางกระทรวงต่างประเทศจัดให้ก็คือไม่มีเงื่อนไขอื่น ๆ นอกจากผู้ที่ได้รับทุนจะต้องเป็นข้าราชการของประเทศที่ได้รับทุนเท่านั้น นอกจากนี้ภาครัฐยังได้สนับสนุนงบประมาณในโครงการเศรษฐกิจชายแดนมาให้อีก 4 โครงการ ตัวอย่างโครงการหนึ่งที่ทางมหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศให้ทำการสอนภาษาไทยให้กับบุคลากรทางการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ตามรอยตะเข็บชายแดน โดยมีงบประมาณให้ 150,000 บาท” (ผู้อำนวยการศูนย์อุดมศึกษาแม่สอด มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2551)

“ทางภาครัฐส่วนใหญ่ช่วยในการสนับสนุนความคิด และช่วยประสานงานบ้าง เช่นการจัดไปเดินสายประชาสัมพันธ์ที่หนานหนิง โดยสถาบันการศึกษาใดที่ต้องการเข้าร่วม ทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะช่วยประสานงานให้ แต่ในการสนับสนุนในเรื่องที่เป็นหลักการหรือเป็นระบบ นั้นทางมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานียังไม่ค่อยได้รับ แต่ในโลกของความเป็นจริงแต่ละมหาวิทยาลัยจะต้องช่วยเหลือตัวเองอยู่แล้วจนเป็นเรื่องปกติ ซึ่งในปัจจุบันทางมหาวิทยาลัยก็ยื่นอยู่ในสถานะนั้นอยู่แล้ว จึงไม่ได้วิตกกังวลในเรื่องของการสนับสนุนจากภาครัฐ” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี, สัมภาษณ์, 24 กันยายน 2550)

“ในเรื่องการสนับสนุนจากภาครัฐนั้นยังมีไม่มากนัก เนื่องจากทุกอย่างต้องเป็นไปตามระบบ เช่น ก่อนนักศึกษาต่างชาติเดินทางเข้ามาจะมีหนังสือรับรองจากทางมหาวิทยาลัยว่ารับเข้าศึกษา มีประกาศของทางมหาวิทยาลัย และมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งมหาวิทยาลัย เป็นเอกสารทั้งหมดที่นักศึกษาจะต้องไปยื่นต่อสถานกงสุล ส่วนกรณีของนักศึกษากัมพูชาเมื่อเข้ามาก็ต้องพาไปรายงานตัวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กองทัพน้อย ที่จังหวัดสุรินทร์จะมีกองทัพน้อยของกองทัพภาคที่ 2 ที่คอยดูแลเรื่องชาวต่างชาติ รวมถึงทางตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งทางมหาวิทยาลัยต้องดำเนินการตามระเบียบ โดยไม่มีข้อยกเว้น เมื่อนักศึกษาต่างชาติเหล่านี้เข้ามาทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จะมีทุนให้ แต่ทางมหาวิทยาลัยต้องทำเรื่องขอไป เป็นทุนที่ให้แก่นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน” (หัวหน้าศูนย์วิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

“เนื่องจากเราเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนจึงไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล การช่วยเหลือส่วนใหญ่ของภาครัฐจะเป็นเฉพาะในเรื่องการให้การยอมรับ การพิจารณาหลักสูตร และการเปิดโอกาสให้มีการรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียน เพราะทุกภาคการศึกษาทางมหาวิทยาลัยต้องรายงานให้กับทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทราบว่า ทาง

มหาวิทยาลัยมีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนจำนวนเท่าไร การสนับสนุนจากภาครัฐอีกประการหนึ่งคือ ในเรื่องการเข้าออกประเทศของนักศึกษา ซึ่งในเรื่องการตรวจคนเข้าเมืองก็มีความสำคัญมาก เพราะนักศึกษาต้องใช้ชีวิตอยู่ในประเทศไทยถึง 4 ปีในระดับปริญญาตรี และ 2 ปี ในระดับปริญญาโท ทำให้ต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเข้าออกประเทศ ซึ่งในส่วนนี้ถือได้ว่าตั้งแต่รับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาในรุ่นแรกจนถึงปัจจุบัน ทางมหาวิทยาลัยได้รับการสนับสนุนในเรื่องความสะดวกในการประสานงานกับหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองเป็นอย่างดี” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2551)

“ทางกระทรวงเคยให้การสนับสนุนโดยการจัดกิจกรรมเดินสายประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยหลักสูตรที่ประเทศจีน 1 ครั้ง” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2550)

ปัญหาในด้านการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้ประเทศไทยมีความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านได้นั้น ผู้บริหารสถาบันการศึกษาได้ให้ข้อมูลว่า ในส่วนของภาครัฐควรให้การสนับสนุนสถาบันการศึกษาในหลาย ๆ เรื่อง เพื่อให้สถาบันการศึกษาของประเทศไทยมีความพร้อมในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการสนับสนุนด้านงบประมาณ การสร้างความชัดเจนในด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ การจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ การเสริมสร้างความเข้มแข็งและความคล่องตัวในการบริหารงานให้กับสถาบันการศึกษา และการสนับสนุนให้เกิดการประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษาเพื่อใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกัน เป็นต้น ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

2.1 ปัญหาการสนับสนุนในด้านงบประมาณ

จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลว่า งบประมาณสำหรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของสถาบันการศึกษา เช่น อาคารเรียน ห้องสมุด หอพัก ฯลฯ ยังไม่เพียงพอ รวมทั้งงบประมาณสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา การปรับปรุงการจ่ายค่าตอบแทนเพื่อสร้างจูงใจให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาสู่ระบบการศึกษา ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ระบบการจ่ายค่าตอบแทนต้องแตกต่างไปจากเดิม รัฐบาลควรมีงบประมาณเข้ามาช่วยสนับสนุนในส่วนนี้ ซึ่งปัจจุบันนี้ยังไม่มี รัฐบาลจะต้องเข้ามาช่วยเหลืออย่างจริงจังมากกว่านี้ เพราะถ้าพึ่งจะให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งดำเนินการเองคงไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ทั้งหมด” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2550)

“รัฐบาลเพียงแต่ให้งบประมาณสนับสนุนและเข้ามาช่วยเหลือเฉพาะโปรเจกต์พิเศษก็น่าจะเพียงพอ” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2550)

“ตอนนี้ที่ต้องการมากที่สุดคือ วิทยาเขตมีพื้นที่อยู่แล้ว 6,000 ไร่ ถ้าต้องการให้ทุกอย่างเป็น International Collage จะต้องมีการเรียน และมีอุปกรณ์เทียบเท่ากับต่างประเทศในแถบตะวันตก ทางมหาวิทยาลัยมีที่ดินสำหรับสร้างหอพักอยู่แล้ว แต่ขาดงบประมาณที่จะนำมาสร้างและถ้าเปิดสอนในแบบ International Collage อัตราค่าตอบแทนต้องเป็นอัตราที่สูงขึ้นเพื่อดึงคนเก่ง ๆ เข้ามา เมื่อเป็นเช่นนี้จะสามารถแข่งขันกับประเทศตะวันตกได้ ซึ่งหากรัฐบาลให้งบราชการเชิงใหม่มา 1,000 ล้านบาท จะสามารถทำให้มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาได้” (รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, สัมภาษณ์, 17 ตุลาคม 2550)

“สิ่งที่ต้องการสนับสนุนเพิ่มเติมจริง ๆ จากภาครัฐคือทุน ถ้าจะจัดการศึกษาสำหรับประเทศเพื่อนบ้าน หากมีงบประมาณเข้ามาให้ทางมหาวิทยาลัยก็สามารถจัดได้หมด” (อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2551)

“มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีได้รับงบประมาณมา 251 ล้านบาท ส่วนมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้รับงบประมาณ 600 ล้านบาท ทั้ง ๆ ที่จำนวนนักเรียนน้อยกว่า มหาวิทยาลัยต้องรับผิดชอบในด้านบุคลากรจำนวนมาก มติคณะรัฐมนตรีของท่านสุรยุทธ์ให้อัตรากำลังเฉพาะแก่มหาวิทยาลัยของเรา 363 อัตรา ภายใน 3 ปี คือปี พ.ศ. 2551 - 2553 ในปี พ.ศ. 2551 จะให้จำนวน 1 ใน 3 คือ 121 อัตรา ปีพ.ศ. 2552 ให้ 121 อัตรา และปีพ.ศ. 2553 ให้อีก 121 รวมเป็น 363 อัตรา ทำให้มหาวิทยาลัยไม่ได้บุคลากรเพิ่มแต่พอถึงปี พ.ศ. 2551 กลับไม่มีงบประมาณ ก็เลยไม่ได้ให้งบประมาณมาแม้แต่คนเดียว ทำให้ทางมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องเอาเงินที่พอมีอยู่นำมาจ้างอาจารย์มาสอน ซึ่งไม่สามารถจ้างในอัตราเงินเดือนที่สูงได้ ดังนั้นคนที่มีความสามารถจึงไม่มาอยู่ที่นี้ เพราะฉะนั้นสิ่งที่ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนคงมีเฉพาะในเรื่องงบประมาณ หลังจากนั้นทางมหาวิทยาลัยจะดำเนินการเองในการจัดทำยุทธศาสตร์ และกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนเอง” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2551)

“ควรจะมีเงินทุนสนับสนุนหรือมีมาตรการต่าง ๆ ในการสนับสนุนมหาวิทยาลัย ซึ่งเปิดรับนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านให้มากขึ้น เช่น เปลี่ยนรูปแบบการให้ทุนเป็นการจัดสรรงบประมาณลงมาตามสัดส่วนของนักศึกษา เพราะทางมหาวิทยาลัยได้จัดส่งข้อมูลไปตลอดว่ามีนักศึกษาจากประเทศลาวกี่คน จากประเทศกัมพูชากี่คน ทางกระทรวงอาจให้การสนับสนุนในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน โดยงบประมาณอาจเป็นงบประมาณพิเศษสำหรับโครงการ” (หัวหน้าศูนย์วิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

“ควรมีงบประมาณแต่ละโครงการแบบเบ็ดเสร็จ และมีความคล่องตัวในการใช้จ่าย รัฐบาลต้องมีงบพิเศษให้มา เพราะงบประมาณปกติไม่มีมากพอ หากต้องการให้ทางมหาวิทยาลัย เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านนั้นจำเป็นต้องมีโครงการพิเศษ เช่น การจัดตั้ง เป็นโครงการเศรษฐกิจชายแดน แล้วจัดสรรงบประมาณให้ในแต่ละโครงการย่อย หรือในการที่จะ พัฒนาการเกษตร โดยการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อนำมาสนับสนุน อุตสาหกรรมในประเทศไทยนั้น งบประมาณทั้งหมดที่ต้องใช้มีจำนวนเท่าใดและในส่วนของ การจัดการศึกษาทางการเกษตรให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านต้องใช้เท่าใด” (ผู้อำนวยการศูนย์อุดมศึกษา แม่สอด มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2551)

2.2 ปัญหาในด้านความชัดเจนของนโยบายและ ยุทธศาสตร์

สำหรับปัญหาความชัดเจนของนโยบายและยุทธศาสตร์ ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลว่า แม้ว่าภาครัฐจะมีนโยบายในการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง การศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน แต่นโยบายดังกล่าวยังขาดความชัดเจนและระบบการศึกษา ของไทยยังขาดความเป็นเอกภาพ ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ระบบการศึกษาของไทยควรมีเอกภาพ ปัจจุบันนี้แม้ว่าการศึกษาทั้งใน ระดับอุดมศึกษา มัธยมศึกษา และประถมศึกษา จะขึ้นอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ แต่การทำให้ สถาบันอุดมศึกษาและมัธยมศึกษาเป็นหนึ่งเดียวกันั้น ในประเทศเรายังขาดอยู่อีกมาก ดังนั้น ภาครัฐควรเริ่มเอาจริงเอาจัง แล้วค่อยลงไปสู่ระดับล่าง นั่นคือการทำให้ระบบการศึกษามีเอกภาพ ต้องเริ่มตั้งแต่ระดับนโยบายมาก่อน” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2550)

“ประเด็นสำคัญคือ ต้องมีนโยบาย มียุทธศาสตร์ และเชื่อมโยงให้เห็นผล ส่วนใหญ่ มักจะมีนโยบาย มีแผน แต่ไม่มีการเชื่อมโยงกัน ซึ่งจริง ๆ แล้วควรต้องมีการเชื่อมโยงให้เห็นผล ชัดเจน โดยส่วนใหญ่มักจะกำหนดคนนโยบายและแผนในลักษณะที่ว่า ต้องมีการ PDCA แต่ความ เป็นจริงไม่มี เพราะในแต่ละปีก็ตั้งงบประมาณไปและใช้ไปตามนั้น” (รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2550)

“รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจน โดยจะต้องมีหลักสูตรที่หลากหลายเพิ่มขึ้น เช่น การมี นโยบายสนับสนุนให้ประเทศเพื่อนบ้านปลูกพืชผลทางการเกษตรเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรม ของไทย ควรที่จะมีการเพิ่มบุคลากรทางการเกษตร และเพิ่มหลักสูตรที่เกี่ยวข้องตามบริบทหรือ ตามความต้องการของประเทศเพื่อนบ้าน” (ผู้อำนวยการศูนย์อุดมศึกษาแม่สอด มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2551)

2.3 ปัญหาในด้านการจัดสรรทุนให้แก่นักศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้มีการจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติจากประเทศเพื่อนบ้านเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพื่อเป็นการดึงดูดให้นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาศึกษาต่อ ซึ่งสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้ภาครัฐเข้าไปสนับสนุนในด้านทุนการศึกษาแก่นักศึกษาในกลุ่มนี้

“การจัดการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติควรเริ่มจากการให้ทุนการศึกษา แต่ควรยกเลิกการให้ทุนการศึกษาในสาขาวิชาที่เรียนได้ง่ายและควรให้ทุนในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างจริงจัง” (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2550)

2.4 ปัญหาในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและคล่องตัวในการบริหารงานให้กับสถาบันการศึกษา

ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและคล่องตัวในการบริหารงานให้กับสถาบันการศึกษา ผู้บริหารสถาบันศึกษาได้ให้ความเห็นว่า ในการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านนั้น ภาครัฐจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความคล่องตัวทางด้านการบริหารแก่สถาบันศึกษา เช่น ในเรื่องของการปรับกฎระเบียบต่าง ๆ ให้มีความยืดหยุ่น ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“หากภาครัฐต้องการสนับสนุนในเรื่องนี้ ประเด็นที่เป็นเงื่อนไขสำคัญคือเรื่องกลไกการกำกับต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าระบบการศึกษาของประเทศไทยจะสามารถเปิดกว้างได้นั้น กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ควรมีการปรับเปลี่ยนให้เกิดความยืดหยุ่น บางเรื่องต้องทำความเข้าใจว่าเป็นกลุ่มที่มีความหลากหลาย ซึ่งอาจไม่ต้องเข้มงวดตามเกณฑ์ ดังนั้นภาครัฐควรทำหน้าที่ในฐานะหน่วยประสานงานกลางที่เชื่อมโยงมหาวิทยาลัยกับรัฐ และดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ขึ้นเท่านั้น” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี, สัมภาษณ์, 24 กันยายน 2550)

“ทางมหาวิทยาลัยไม่ต้องการให้มาสนับสนุนทางตรง ต้องการให้ดูแลมหาวิทยาลัยให้สามารถยืนอยู่ได้ เพราะฉะนั้นถ้ามีน้ำมีปัญจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผลผลิตที่เป็นนักศึกษาต่างชาติจะอุดมสมบูรณ์ แต่ทางมหาวิทยาลัยไม่ได้ต้องการให้ภาครัฐมาช่วย แค่เพียงเรื่องน้ำปยุสำหรับใส่ให้ต้นไม้ใน และปัจจุบันนี้ทางมหาวิทยาลัยก็ต้องหาน้ำหาปยุเอง นั่นคือทางมหาวิทยาลัยไม่ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนแค่การให้ทุนนักศึกษาต่างชาติโดยตรง หรือแค่ในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ แต่หากภาครัฐได้มีการดูแลมหาวิทยาลัยให้ดีแล้ว การดึงนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาหรือการหล่อเลี้ยงนักศึกษาต่างชาติของมหาวิทยาลัยจะทำได้โดยปริยาย” (อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2551)

2.5 ปัญหาเรื่องกฎระเบียบในการเข้าเมืองของนักศึกษาต่างชาติ

จากการศึกษาพบว่า ในการเดินทางเข้ามาประเทศไทยเพื่อมาศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาตินั้น นักศึกษาจะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบในหลายขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการตรวจคนเข้าเมือง ขั้นตอนการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และขั้นตอนการตรวจสอบจากฝ่ายความมั่นคง ซึ่งทำให้เกิดความยุ่งยากและความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติ และยังเป็นภาระของสถาบันศึกษาในการดูแลนักศึกษา ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ในประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อนักศึกษาลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาแรกแล้ว เอมอน้ำก็สามารถพักการเรียนชั่วคราวได้ นักศึกษามีสิทธิเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ ภายในประเทศแล้วค่อยกลับมาเรียนอีกครั้ง ถ้านักศึกษาหายตัวไปเลยทางสถาบันศึกษาจะแจ้งไปทางตำรวจตรวจคนเข้าเมืองว่าคนนี้ไม่ใช่ นักศึกษาแล้ว ทางตำรวจตรวจคนเข้าเมืองก็จะอายัดวีซ่า แต่ทางการของไทยไม่ทำอย่างนั้น จะด้วยความไม่ไว้ใจหรืออย่างไร ไม่ทราบ แต่ที่มหาวิทยาลัยทางตำรวจตรวจคนเข้าเมืองได้ช่วยอำนวยความสะดวกให้ แต่ทำให้ได้เฉพาะในส่วนที่เป็นไปตามกฎหมาย แต่กฎหมายของประเทศไทยก็ไม่เอื้อเพราะยังไม่ได้มีการแก้ไขในข้อกฎหมายในส่วนนี้” (ผู้อำนวยการวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2550)

“ทางมหาวิทยาลัยต้องการให้หน่วยงานของจังหวัดเข้ามาร่วมมือกับภาคการศึกษา เพราะที่ผ่านมามีว่าทางมหาวิทยาลัยจะทำอะไรทางจังหวัดมักไม่ค่อยให้ความสำคัญเท่าที่ควร ซึ่งการจะเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาได้หน่วยงานด้านการศึกษากับหน่วยงานด้านปกครองต้องร่วมมือกัน เช่น ระเบียบการเข้าเมืองของนักศึกษาต่างชาติที่ต้องไปรายงานกับผู้ว่าราชการจังหวัด และต้องรายงานตัวกับแม่ทัพภาค น่าจะมีความคล่องตัวมากกว่านี้ รวมถึงการดำเนินการอื่น ๆ ในเรื่องการรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามา ควรมีช่องทางที่ทำให้นักศึกษาไม่ต้องผ่านขั้นตอนที่ยุ่งยากซ้ำซ้อน” (หัวหน้าศูนย์วิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2551)

2.6 ปัญหาในการประสานงานระหว่างสถาบันศึกษาเพื่อใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกัน

จากการศึกษา พบว่า ในปัจจุบันสถาบันการศึกษาหลายแห่งมีการดำเนินการเพื่อรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่ออย่างจริงจัง แต่ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการโดยลำพังของแต่ละมหาวิทยาลัย ยังไม่ได้มีการประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัย เพื่อใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกันขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้การบริหารงานขาดเอกภาพ และประสิทธิภาพ รัฐควรมุ่งพยายามให้สถานศึกษามีความร่วมมือกัน แทนที่จะเป็นการแข่งขันการรับนักศึกษา ดังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

“ภาครัฐพยายามที่จะให้การจัดการศึกษาหลักสูตรนานาชาติเป็นเรื่องของการแบ่งปัน ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยที่อยู่ต่างจังหวัดไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หรือ มหาวิทยาลัยราชภัฏต่าง ๆ ควรมีการแบ่งปันหรือแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างกัน คืออย่าให้ สถาบันการศึกษาของรัฐนั้นปิดตัวเองมากเกินไป โดยไม่ยอมให้เอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาครัฐ และพยายามที่จะให้เฉพาะคนของภาครัฐเท่านั้นเข้าไปร่วมในการจัดการ อยากให้มีการแบ่งปันทรัพยากร แบ่งปันหลักสูตร แบ่งปันอาจารย์ หรือแม้แต่การแบ่งปันนักศึกษา ซึ่งตรงนี้จะทำให้สถาบันการศึกษาของไทยเกิดความเข้มแข็งได้เป็นอย่างดี (คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2551)

“สถาบันการศึกษาต้องมีการรวมตัวกันในเรื่องการประชาสัมพันธ์ และควรมี หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการทำตลาดทางการศึกษา หรืออาจอยู่ในรูปของตัวแทน แต่ข้อเสียของการ ใช้ตัวแทนคือ ไม่ค่อยคัดเลือกผู้เรียน ดังนั้นอาจมีหน่วยงานเข้าไปทำโปรแกรมร่วมกับ สถาบันการศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งข้อดีคือ จะมีการคัดเลือกผู้เรียน สร้างเครือข่าย เพราะโดยปกติ นักศึกษาที่เข้ามาเรียนในประเทศไทยจะเป็นประเภทต่างคนต่างมา ซึ่งต่างจากประเทศออสเตรเลียที่ จะมีศูนย์กลางในการประสานงาน” (คณบดีคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, สัมภาษณ์, 26 กันยายน 2550)

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านตามที่ได้เสนอผลการศึกษาทั้งหมดในบทที่ 4 สามารถสรุปผลการศึกษาได้โดยลำดับดังนี้

- การพัฒนาตัวชี้วัดเบื้องต้นในเรื่องความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
- การวิเคราะห์ความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
- การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

การพัฒนาตัวชี้วัดเบื้องต้นในเรื่องความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

จากผลการศึกษาสามารถสรุปในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

- จุดเริ่มต้นและพัฒนาการในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษาในประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่า การจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติในประเทศไทยมีจุดเริ่มต้นมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยส่วนใหญ่เริ่มขึ้นในสถาบันการศึกษาที่อยู่ใกล้กับชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติในระดับอุดมศึกษานั้นได้เริ่มขึ้นอย่างจริงจังในสถาบันการศึกษาเอกชนที่มีการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ โดยสถาบันการศึกษาเหล่านี้มีการประชาสัมพันธ์เพื่อรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนอย่างเป็นรูปธรรมผ่านทางเครือข่ายขององค์การทางศาสนา ต่อมาการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติได้เริ่มขยายเข้าสู่สถาบันการศึกษาของรัฐ โดยเริ่มจากการดำเนินนโยบายทางการทูตที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ และพัฒนาประเทศเพื่อนบ้าน

การจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติของประเทศไทยในปัจจุบันมีรูปแบบของการจัดการเรียนการสอน 4 รูปแบบ ประกอบด้วย

- 1.1 การจัดการเรียนการสอนแบบนานาชาติด้วยหลักสูตรภาษาไทย
- 1.2 การจัดการเรียนการสอนแบบนานาชาติด้วยหลักสูตรภาษาอังกฤษหรือหลักสูตรภาษาต่างประเทศอื่น ๆ
- 1.3 การจัดการเรียนการสอน โดยพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นเอกลักษณ์ตามความต้องการของนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน
- 1.4 การจัดการเรียนการสอนโดยเสริมกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

2. ช่องทางการเข้ามาศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติในสถาบันการศึกษาของไทยของนักศึกษาต่างชาติ

การเข้ามาศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติในสถาบันการศึกษาของไทย มีช่องทางการเข้ามาในหลายช่องทาง โดยช่องทางหลักมี 3 ช่องทางประกอบด้วย

1. ช่องทางการทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาหรือหน่วยราชการของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีการทำข้อตกลงเพื่อแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาระหว่างกัน
2. ช่องทางการได้รับทุนจากรัฐบาลไทย หรือหน่วยงานอื่น ๆ ในประเทศไทย
3. ช่องทางการเข้ามาศึกษาต่อด้วยทุนส่วนตัว

3. การประชาสัมพันธ์เพื่อรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย

การประชาสัมพันธ์เพื่อรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง มีวิธีการประชาสัมพันธ์ที่สามารถสรุปได้ 5 วิธี ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์โดยผ่านทางสถาบันการศึกษาที่มีข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกัน
2. การประชาสัมพันธ์โดยผ่านหน่วยงานราชการของประเทศเพื่อนบ้าน หรือกระทรวงการต่างประเทศของไทย
3. การออกเดินสายประชาสัมพันธ์ (Road Show)
4. การประชาสัมพันธ์ผ่านทางช่องทางการเยี่ยมชม แลกเปลี่ยน การศึกษาดูงาน หรืออาศัยเวทีวิชาการ ในการเผยแพร่ชื่อเสียงของสถาบัน
5. การประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อต่าง ๆ อาทิ เว็บไซต์ สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น

4. การเตรียมความพร้อมของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษา

ต่างชาติ

จากผลการศึกษาข้อมูลจากผู้บริหารสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาต่างชาติ ในเรื่องการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างชาติ พบว่าการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษาของไทยนั้น จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน ประกอบด้วย

1. การเตรียมความพร้อมด้าน โครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา
โครงสร้างพื้นฐานการศึกษาที่สำคัญที่สถาบันการศึกษาต้องมีการเตรียมความพร้อม

ได้แก่

1.1 หอพักนักศึกษาต่างชาติ หรือ International House

1.2 ห้องสมุด

2. การเตรียมความพร้อมด้านทุนการศึกษา

3. การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร

การเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษาแบ่งออกได้ดังนี้

3.1 การเตรียมความพร้อมด้านอาจารย์ผู้สอน

3.2 การเตรียมความพร้อมด้านอาจารย์ผู้สอนภาษาไทย

3.3 การเตรียมความพร้อมด้านความเข้าใจประเทศเพื่อนบ้านของผู้บริหารและ

คณาจารย์

3.4 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรสายสนับสนุน

4. การเตรียมความพร้อมด้านหลักสูตรการสอน และมาตรฐานการศึกษา

5. การเตรียมความพร้อมด้านการปรับพื้นฐาน

6. การเตรียมความพร้อมด้านการดูแลนักศึกษาต่างชาติ

5. การตัดสินใจเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยของนักศึกษาต่างชาติ

จากการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารสถาบันการศึกษาที่ได้จัดการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างชาติ พบว่าสาเหตุที่นักศึกษาต่างชาติเลือกมาศึกษาต่อในประเทศไทย เนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1. ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายถูกกว่าประเทศอื่น ๆ
2. การยอมรับในคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษา
3. การมีข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบัน

4. การเดินทางเข้ามาศึกษาในประเทศไทยมีความสะดวกสบาย
5. จำนวนสถาบันการศึกษาในประเทศเพื่อนบ้านมีไม่เพียงพอ
6. การแนะนำของนักศึกษาต่างชาติที่เคยเข้ามาศึกษาในประเทศไทย
7. การได้รับทุนการศึกษา
8. ความต้องการในการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อนำไปใช้ในการทำงาน
9. ความสวยงามของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศความเป็นไทย
10. เกณฑ์มาตรฐานในการรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อของประเทศไทยไม่สูงมาก

6. นโยบายและยุทธศาสตร์ของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาต่างชาติ

จากการศึกษาพบว่า สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีนโยบายและยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติดังนี้

- 6.1 นโยบายและยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งและความหลากหลายในด้านภาษาต่างประเทศ
- 6.2 นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยภาษาไทยให้แก่นักศึกษาต่างชาติ
- 6.3 นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน
- 6.4 นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อน
- 6.5 นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ผู้สอน

7. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis) ของระบบการศึกษาไทยในการพัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ระบบการศึกษาของไทยยังมีปัจจัยภายในในส่วนที่เป็นจุดอ่อนมากกว่าจุดแข็ง แต่มีปัจจัยภายนอกในส่วนที่เป็นโอกาสเท่ากับอุปสรรค ซึ่งผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของระบบการศึกษาไทยมีรายละเอียดดังนี้

รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย
ในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ol style="list-style-type: none"> 1. ค่าใช้จ่ายในด้านการศึกษาของประเทศไทย ประหยัดกว่าประเทศอื่น ๆ 2. สถาบันการศึกษาของไทยมีข้อดกกลางทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านหลายแห่ง 3. การคมนาคมระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมีความสะดวกสบาย 4. ท่าเลที่ตั้งของประเทศไทย มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ 5. อาจารย์ในแต่ละสถาบันการศึกษามีการดูแลเอาใจใส่นักศึกษาเป็นอย่างดี มีความเป็นกันเองกับลูกศิษย์ช่วยให้การเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น 6. หลักเกณฑ์ในการรับนักศึกษาต่างชาติเข้าศึกษาต่อ สามารถผ่อนปรนได้ในบางเรื่อง เช่น เรื่องความพร้อมทางด้านภาษา 7. สังคมไทยเป็นสังคมเปิดที่ยอมรับความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม 8. การปรับตัวของนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านให้เข้ากับสังคมไทย สามารถทำได้ไม่ยาก 9. ความสวยงามของสภาพภูมิประเทศ แหล่งท่องเที่ยว และประเพณีวัฒนธรรมของไทย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่ักศึกษาต่างชาติค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น 2. โครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา อาทิ อาคารเรียน ห้องสมุด หอพัก ยังมีไม่เพียงพอ 3. ระเบียบราชการและขั้นตอนในการติดต่อกับหน่วยงานราชการ ไม่เอื้ออำนวยสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่ักศึกษาต่างชาติ 4. นโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ยังไม่มีความชัดเจน ไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจัง 5. การดำเนินงานจัดการศึกษาให้แก่ักศึกษาต่างชาติของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ยังขาดความเป็นเอกภาพ 6. สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมด้านบุคลากรทั้งในแง่ของปริมาณ และคุณภาพ 7. หลักสูตรของสถาบันการศึกษาของไทยไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในประเทศเพื่อนบ้าน 8. อุปสรรคในด้านการสื่อสารด้วยภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ กับนักศึกษาต่างชาติในชั้นเรียน 9. งบประมาณในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษามีจำกัด 10. ขาดการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรเพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่ักศึกษาต่างชาติ

รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย
ในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

จุดแข็ง	จุดอ่อน
	11. ขาดมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาไทยให้แก่ักศึกษาต่างชาติ 12. ความไม่เข้าใจและทัศนคติในแง่ลบของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อนักศึกษาต่างชาติและประเทศเพื่อนบ้าน
โอกาส	อุปสรรค
1. ประเทศเพื่อนบ้านได้รับการยอมรับในแง่ของคุณภาพทางการศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน 2. มีความต้องการในการเรียนภาษาไทยจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน 3. สถาบันการศึกษาของไทยในประเทศเพื่อนบ้านไม่เพียงพอรองรับความต้องการในการศึกษาต่อของนักศึกษาในประเทศ	1. ประเทศเพื่อนบ้านส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีทุนทรัพย์ในการศึกษาต่อในต่างประเทศ 2. นักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมในการสื่อสารด้วยภาษาไทย 3. หน่วยงานทางด้านการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศบ้านปฏิบัติงานล่าช้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ผู้บริหาร และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดโครงการหรือกิจกรรมด้านการศึกษาให้แก่กลุ่มบุคลากรของประเทศเพื่อนบ้าน ร่วมกับข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นตัวชี้วัดเบื้องต้น ในเรื่องความพร้อมของสถานการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านได้ดังนี้

1. ตัวชี้วัดในด้านบุคลากร

ตัวชี้วัดในด้านบุคลากรประกอบไปด้วยตัวชี้วัดย่อยได้ดังต่อไปนี้

- 1.1 ความสามารถในการถ่ายทอดด้วยภาษาอังกฤษของอาจารย์ผู้สอน (หลักสูตรนานาชาติ)
- 1.2 คุณภาพในด้านวิชาการระดับนานาชาติของอาจารย์ผู้สอน
- 1.3 ความสามารถในการสอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาต่างชาติของอาจารย์ผู้สอน (หลักสูตรภาษาไทย)
- 1.4 ความพร้อมทางด้านภาษาของบุคลากรฝ่ายสนับสนุน
- 1.5 ความเข้าใจที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้านของผู้บริหารและคณาจารย์

2. ตัวชี้วัดในด้านงบประมาณ
ตัวชี้วัดในด้านงบประมาณประกอบไปด้วยตัวชี้วัดย่อยดังต่อไปนี้
 - 2.1 สถาบันการศึกษามีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นจากงบประมาณที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปกติ
 - 2.2 สถาบันการศึกษามีงบประมาณสำหรับจัดสรรเป็นทุนการศึกษาให้นักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
3. ตัวชี้วัดด้านอาคารสถานที่
ตัวชี้วัดในด้านอาคารสถานที่ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดย่อยดังต่อไปนี้
 - 3.1 การมีห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย
 - 3.2 การมีห้องสมุดที่มีทรัพยากรสำหรับการศึกษาค้นคว้าทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอย่างเพียงพอ
 - 3.3 การมีหอพักสำหรับนักศึกษาต่างชาติของมหาวิทยาลัย
 - 3.4 ภายในสถาบันการศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมไว้อย่างสวยงาม
4. ตัวชี้วัดด้านกฎระเบียบต่าง ๆ
ตัวชี้วัดด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดย่อยดังต่อไปนี้
 - 4.1 สถาบันการศึกษามีข้อตกลงทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
 - 4.2 หลักเกณฑ์ในการรับนักศึกษาต่างชาติเข้าศึกษาต่อในบางเรื่องสามารถผ่อนปรนได้
5. ตัวชี้วัดด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ
 - 5.1 สถาบันการศึกษามีการอำนวยความสะดวกในเรื่องการเดินทางเข้าประเทศให้แก่นักศึกษาต่างชาติ
 - 5.2 สถาบันการศึกษามีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาต่างชาติ
 - 5.3 สถาบันการศึกษามีการจัดคอมพิวเตอร์เพื่อการค้นคว้าของนักศึกษาไว้อย่างเพียงพอ
 - 5.4 การเดินทางภายในสถาบันการศึกษาและระหว่างสถาบันการศึกษาชุมชนภายนอกมีระบบการขนส่งที่สะดวกสบาย และปลอดภัย
6. ตัวชี้วัดด้านหลักสูตรการเรียนการสอน
 - 6.1 การมีหลักสูตรการเรียนการสอนให้เลือกหลากหลายสาขาวิชา
 - 6.2 มีการจัดการเรียนการสอนทั้งหลักสูตรภาษาไทยและหลักสูตรภาษาต่างประเทศ
 - 6.3 มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศเพื่อนบ้าน

การวิเคราะห์ความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการดำเนินงานเพื่อรองรับ นโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

จากผลการศึกษาสามารถสรุปในประเด็นสำคัญได้ตามลำดับดังนี้

1. ความพร้อมของสถาบันการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยของรัฐบาลและเอกชน

1.1 ข้อมูลทั่วไปของสถาบันการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีวิสัยทัศน์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน แต่มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน คือ นโยบายเปิดรับนักศึกษาต่างชาติจากทุกประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งนักศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ทางมหาวิทยาลัยกำหนด นอกจากนี้สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ได้ดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษากับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ โดยทางสถาบันมีอาจารย์ที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศ หรือเคยร่วมปฏิบัติงานกับชาวต่างชาติระหว่าง 1 - 5 คน ลักษณะงานหรือกิจกรรมในต่างประเทศหรือการร่วมกับชาวต่างชาติของอาจารย์ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการสอน นอกจากนี้ทางสถาบันศึกษายังมีบุคลากรจำนวนระหว่าง 1 - 5 คน ที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศ หรือเคยร่วมปฏิบัติงานกับชาวต่างชาติในเรื่องของงานบริการวิชาการ และสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีนักศึกษาต่างชาติกำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน โดยสถาบันการศึกษาจะใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน

1.2 ข้อมูลความสามารถของสถาบันการศึกษาในการรองรับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

จากการศึกษา พบว่า สถาบันการศึกษาของไทยมีความสามารถในแต่ละด้านที่จะรองรับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้

1.2.1 สาขาวิชา/ หลักสูตรที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน คือ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ รองลงมาเป็สาขาวิชาภาษาไทย และสาขาวิชาบริหารธุรกิจ

1.2.2 การจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ
สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้มีการจัดสรรงบประมาณไว้ แต่ในส่วนของสถาบันการศึกษาที่มีการจัดสรรงบประมาณไว้สำหรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาตินั้น ส่วนใหญ่มีการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีการศึกษาโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 1,000,000 บาท

1.2.3 วิธีการที่ทางสถาบันการศึกษาใช้ในการรับสมัครนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษา สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่รับสมัครนักศึกษาโดยการทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ และการใช้สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์

1.2.4 อาคารสถานที่สำหรับจัดการศึกษาให้แก่ นักศึกษาต่างชาติ สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีห้องเรียนร่วมกับนักศึกษาไทย ซึ่งส่วนใหญ่มีการเตรียมไว้ไม่เกิน 10 ห้อง และแต่ละห้องสามารถรองรับนักศึกษาต่างชาติได้ไม่เกิน 50 คน

1.2.5 สิ่งอำนวยความสะดวกในด้านห้องสมุด สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีห้องสมุดที่สามารถรองรับผู้ใช้บริการได้น้อยกว่า 500 คน และมีจำนวนหนังสือน้อยกว่า 50,000 เล่ม ซึ่งในจำนวนหนังสือทั้งหมดมีตำราภาษาต่างประเทศ จำนวนน้อยกว่า 10,000 เล่ม และส่วนใหญ่มีฐานข้อมูลเพื่อการค้นคว้าสำหรับนักศึกษาต่างชาติ และอินเทอร์เน็ต

1.2.6 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านหอพัก สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการหอพักที่สามารถรองรับนักศึกษาต่างชาติได้น้อยกว่า 100 คน ส่วนใหญ่มีผู้ดูแลหอพักที่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้ และส่วนใหญ่มีหอพักเอกชนในเครือของสถาบันการศึกษาที่สามารถรองรับนักศึกษาต่างชาติได้ ระหว่าง 100 - 200 คน โดยหอพักเอกชนในเครือส่วนใหญ่มีผู้ดูแลหอพักที่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้

1.2.7 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านบริการข้อมูลข่าวสาร พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีบริการข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วยเวปไซต์ที่มีข้อมูลภาษาต่างประเทศ เอกสารประชาสัมพันธ์ และมีเอกสารการลงทะเบียนที่มีภาษาต่างประเทศ รวมถึงการมีป้ายบอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ

1.2.8 หน่วยงานและบุคลากรสำหรับการดูแลนักศึกษาต่างชาติ ทางสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติ และมีบุคลากรเฉพาะที่คอยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติโดยเฉพาะ ตลอดจนมีนักศึกษาที่คอยดูแลเป็นที่เลี้ยงให้แก่ นักศึกษาต่างชาติ แต่สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้มีการจัดครอบครัวอุปถัมภ์ (host family) ให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

1.2.9 ชุมชนใกล้เคียงของสถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีชุมชนตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงภายในรัศมีไม่เกิน 1 กิโลเมตร ภายในชุมชนมีแหล่งจำหน่ายสินค้าที่จำเป็น มีแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

1.2.10 บริการสาธารณะที่ทางสถาบันการศึกษาได้จัดเตรียมไว้ สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ได้จัดเตรียมบริการในด้านไปรษณีย์ ธนาคาร บริการขนส่งสาธารณะ บริการร้านอาหารและบริการด้านสถานพยาบาล ไว้สำหรับให้บริการแก่นักศึกษา

1.2.11 นโยบายหรือแผนงานของสถาบันการศึกษาในการขยายการจัดการศึกษาเพื่อรองรับนักศึกษาต่างชาติ สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีนโยบายหรือแผนงานในการขยายการจัดการศึกษาเพื่อรองรับนักศึกษาต่างชาติ โดยการสร้างเครือข่ายหรือความร่วมมือทางวิชาการ การปรับปรุงอาคารสถานที่ และการเพิ่มเติมและปรับปรุงหลักสูตร

1.2.12 กิจกรรมของสถาบันการศึกษาในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

1.3 ข้อมูลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของสถาบันการศึกษาในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

จากการศึกษาพบว่า สถาบันการศึกษาของไทยในระดับมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีจุดแข็งในเรื่องความพร้อมของสถานที่ และนโยบายของสถาบัน แต่มีจุดอ่อนในเรื่องของงบประมาณสนับสนุน และขาดความพร้อมในด้านบุคลากร มีโอกาสในเรื่องนโยบายสนับสนุนของรัฐบาลภาพพจน์ของประเทศไทย และภูมิศาสตร์/สถานที่ตั้งมีความเหมาะสม แต่ยังมีอุปสรรคในเรื่องการขาดงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล และระเบียบในการขอวีซ่า

2. ความพร้อมของสถาบันการศึกษาในระดับวิทยาลัยชุมชน สถาบันอาชีวศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และสถาบันการศึกษาเอกชนนอกระบบ (ตามมาตรา 15(2))

2.1 ข้อมูลทั่วไปของสถาบันการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีวิสัยทัศน์ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน แต่มีนโยบายในการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐ อาทิ โครงการเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้นให้กับนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน สถาบันการศึกษามีจำนวนอาจารย์ที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือเคยร่วมปฏิบัติงานกับชาวต่างชาติน้อยกว่า 10 คน ลักษณะงานหรือกิจกรรมในต่างประเทศหรือการร่วมกับชาวต่างชาติของอาจารย์ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการสอน นอกจากนี้สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ยังมีบุคลากรทางการศึกษาที่เคยปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือเคยปฏิบัติงานร่วมกับชาวต่างชาติน้อยกว่า 20 คน โดยลักษณะงานหรือกิจกรรมของบุคลากรส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการสอน ปัจจุบันสถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้มีเพียงส่วนน้อยที่มีนักศึกษาต่างชาติศึกษาอยู่ โดยสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีทั้งที่ใช้เฉพาะภาษาไทย ใช้เฉพาะภาษาอังกฤษ และใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาต่างชาติ

2.2 ข้อมูลความพร้อมของสถาบันการศึกษาในการรองรับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

จากการศึกษา พบว่า สถาบันการศึกษาของไทยมีความสามารถในแต่ละด้านที่จะรองรับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้

2.2.1 สาขาวิชา/ หลักสูตรที่สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมสูงในการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน คือ สาขาไฟฟ้า สาขาช่างยนต์ และสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

2.2.2 การจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดสรรงบประมาณไว้ โดยมีการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีการศึกษาโดยเฉลี่ย 10,000 – 50,000 บาท

2.2.3 อาคารสถานที่สำหรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ได้เตรียมการในเรื่องของอาคารสถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติ แต่ในบางสถาบันที่มีการเตรียมห้องเรียนไว้สำหรับจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาต่างชาติส่วนใหญ่จะมีห้องเรียนที่เตรียมไว้ไม่เกิน 5 ห้อง และแต่ละห้องสามารถรองรับนักศึกษาได้ไม่เกิน 10 คน

2.2.4 สิ่งอำนวยความสะดวกในด้านห้องสมุด สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีห้องสมุดที่สามารถรองรับผู้ใช้บริการ ได้น้อยกว่า 50 คน และมีจำนวนหนังสือ 1,000 – 5,000 เล่ม ซึ่งในจำนวนหนังสือทั้งหมดมีตำราภาษาต่างประเทศ จำนวนน้อยกว่า 100 เล่ม ส่วนใหญ่ไม่มีฐานข้อมูลเพื่อการค้นคว้าสำหรับนักศึกษาต่างชาติ แต่มีบริการอินเทอร์เน็ตเพื่อการค้นคว้า

2.2.5 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านหอพัก สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีบริการด้านหอพัก โดยสถาบันการศึกษาส่วนน้อยที่มีหอพัก มีหอพักที่สามารถรองรับนักศึกษาต่างชาติได้ประมาณ 10 – 20 คน ส่วนใหญ่มีผู้ดูแลหอพักที่ไม่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้ และยังมีหอพักเอกชนในเครือข่ายของสถาบันการศึกษาที่ส่วนใหญ่สามารถรองรับนักศึกษาต่างชาติได้ประมาณ 21 – 40 คน โดยผู้ดูแลหอพักเอกชนส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารกับนักศึกษาต่างชาติได้ เช่นเดียวกัน

2.2.6 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านบริการข้อมูลข่าวสาร สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีบริการข้อมูลข่าวสาร ไม่มีเว็บไซต์ที่มีข้อมูลภาษาต่างประเทศ ไม่มีเอกสารประชาสัมพันธ์ที่มีภาษาต่างประเทศ ไม่มีเอกสารการลงทะเบียนที่มีภาษาต่างประเทศ รวมถึงไม่มีป้ายบอกชื่ออาคารสถานที่ต่าง ๆ เป็นภาษาต่างประเทศ

2.2.7 หน่วยงานและบุคลากรสำหรับการดูแลนักศึกษาต่างชาติ สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติ และไม่มีบุคลากรที่คอยดูแลรับผิดชอบนักศึกษาต่างชาติโดยเฉพาะ ตลอดจนไม่มีนักศึกษาที่คอยดูแลเป็นที่เลี้ยงให้แก่นักศึกษาต่างชาติ และไม่ได้มีการจัดครอบครัวอุปถัมภ์ (host family) ให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

2.2.8 ชุมชนใกล้เคียงของสถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีชุมชนตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงภายในรัศมีไม่เกิน 1 กิโลเมตร ภายในชุมชนมีแหล่งจับจ่ายสินค้าที่จำเป็น มีแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

2.2.9 บริการสาธารณะที่ทางสถาบันการศึกษาได้จัดเตรียมไว้ สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ได้เตรียมบริการในด้านไปรษณีย์ ธนาคาร บริการขนส่งสาธารณะ บริการโรงอาหาร และบริการด้านสถานพยาบาล ไว้สำหรับให้บริการแก่นักศึกษา

2.2.10 นโยบายหรือแผนงานของสถาบันการศึกษาในการขยายการจัดการศึกษาเพื่อรองรับนักศึกษาต่างชาติ สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีนโยบายหรือแผนงานในการขยายการจัดการศึกษาเพื่อรองรับนักศึกษาต่างชาติ โดยการขยายการจัดการศึกษาเพื่อรองรับนักศึกษาต่างชาติตามนโยบายของรัฐบาล

2.2.11 กิจกรรมของสถาบันการศึกษาในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมในด้านการพัฒนาคุณภาพบุคลากร และกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

2.3 ข้อมูลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของสถาบันการศึกษาในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

จากการศึกษาพบว่า สถาบันการศึกษาของไทยในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่มีจุดแข็งในเรื่องของภูมิศาสตร์และสถานที่ตั้ง และความพร้อมของบุคลากร และความพร้อมของสถานที่ แต่มีจุดอ่อนในเรื่องของการขาดงบประมาณสนับสนุน และบุคลากรขาดพื้นฐานภาษาต่างประเทศ มีโอกาสในเรื่องมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน และสถานที่ตั้ง, สภาพภูมิศาสตร์ แต่ยังมีอุปสรรคในเรื่องการขาดงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล

การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วย

1. ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาต่างชาติ

ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาต่างชาติ จำแนกเป็น

1.1 ปัญหาในส่วนของนักศึกษา ได้แก่

1.1.1 ปัญหาในเรื่องภาษาที่ใช้สื่อสารในชั้นเรียน

1.1.2 ปัญหาในการปรับตัวเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมของไทย

1.1.3 ปัญหาเรื่องอาหารการกิน

1.2 ปัญหาในส่วนของสถาบันการศึกษา ได้แก่

1.2.1 ปัญหาในเรื่องหอพัก และ โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ

1.2.2 ปัญหาความพร้อมทางด้านภาษาของอาจารย์ผู้สอน

1.2.3 ปัญหาความพร้อมทางด้านภาษาของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ

1.2.4 ปัญหาการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศเพื่อนบ้าน

1.2.5 ปัญหาในการประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษาของไทย กับหน่วยงาน

ของประเทศเพื่อนบ้าน

1.2.6 ปัญหาความเข้าใจและทัศนคติของบุคลากรและนักศึกษา

1.2.7 ปัญหาช่วงเวลาการเปิด-ปิดภาคการศึกษาของไทยไม่ตรงกับประเทศ

เพื่อนบ้าน

2. ปัญหาในด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ

2.1 ปัญหาการสนับสนุนในด้านงบประมาณ

2.2 ปัญหาในด้านความชัดเจนของนโยบายและยุทธศาสตร์

2.3 ปัญหาในด้านการจัดสรรทุนให้แก่นักศึกษา

2.4 ปัญหาในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและคล่องตัวในการบริหารงานให้กับ

สถาบันการศึกษา

2.5 ปัญหาเรื่องกฎระเบียบในการเข้าเมืองของนักศึกษาต่างชาติ

2.6 ปัญหาในการประสานงานระหว่างสถาบันศึกษาเพื่อใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในทั้ง 3 ส่วนที่ได้นำเสนอไปข้างต้น สามารถนำมากำหนดเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการเตรียมความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการศึกษาที่พบว่า นโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็ศูนย์กลางทางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านของรัฐบาลยังขาดความชัดเจน ดังนั้นรัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในด้านการจัดการศึกษาของประเทศจะต้องสร้างความชัดเจนในเรื่องของนโยบายดังกล่าวนี้ พร้อมทั้งต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในเชิงรุกเพื่อขับเคลื่อนนโยบาย ซึ่งจะรวมไปถึงการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการและกิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ โดยนอกจากการสร้าง ความชัดเจนให้แก่ นโยบายแล้ว ควรกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดความต่อเนื่องในทุกยุคทุกสมัยของรัฐบาลและควรบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น

1.2 จากการศึกษาที่ประเทศเพื่อนบ้านของไทยส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนารายได้ของประชาชนในประเทศค่อนข้างต่ำ ทำให้ นโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็ศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านอาจประสบความสำเร็จได้ยาก หากขาดการสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากรัฐบาล ดังนั้นภาครัฐจึงควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินนโยบายดังกล่าวนี้ ทั้งในส่วนที่เป็นการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด หอพักนักเรียนนานาชาติ เป็นต้น รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่ นักศึกษาต่างชาติ และการสนับสนุนงบประมาณในส่วนที่เป็นทุนการศึกษาให้แก่ นักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากนักศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีข้อจำกัดในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาต่อในต่างประเทศ

1.3 ในการเดินทางเข้ามาศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาตินั้น ปัจจุบันพบว่า ยังมีกฎระเบียบในหลายเรื่องที่เป็นอุปสรรคในการเดินทางเข้าประเทศของนักศึกษา อาทิ กฎหมายในเรื่องของการแจ้งถิ่นที่อยู่ของชาวต่างชาติที่เข้ามาพำนักในประเทศไทย ซึ่งมีความยุ่งยาก ซ้ำซ้อน และทำให้นักศึกษาต่างชาติต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบในหลายขั้นตอน ตั้งแต่การตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง การตรวจสอบจากฝ่ายปกครอง และการตรวจสอบจากฝ่ายความ

มันคง นอกจากนี้ นักศึกษาต่างชาติที่เดินทางเข้ามายังประสบปัญหาความยุ่งยากในเรื่องการขอวีซ่าเข้าประเทศ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งดำเนินการแก้ไขกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ให้มีความยืดหยุ่น และสนับสนุนให้เกิดการเดินทางเข้ามาศึกษาต่อสำหรับกลุ่มนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 จากผลการศึกษาพบว่า สถาบันการศึกษาของไทยควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านบุคลากรเพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมในเรื่องความสามารถในการถ่ายทอดด้วยภาษาอังกฤษของอาจารย์ผู้สอนสำหรับในหลักสูตรนานาชาติ การเตรียมความพร้อมในเรื่องการสอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาต่างชาติของอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรภาษาไทย การพัฒนาคุณภาพในด้านวิชาการระดับนานาชาติให้กับอาจารย์ผู้สอน การเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาให้แก่บุคลากรฝ่ายสนับสนุน และการสร้างความเข้าใจที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้านให้แก่ผู้บริหารและคณาจารย์

2.2 จากผลการศึกษาพบว่า สถาบันการศึกษาของไทยควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านงบประมาณเพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วย การจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นจากงบประมาณที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปกติ รวมถึงการจัดสรรงบประมาณสำหรับเป็นทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

2.3 จากผลการศึกษาพบว่า สถาบันการศึกษาของไทยควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่เพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมในเรื่องห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย การมีห้องสมุดที่มีทรัพยากรสำหรับการศึกษาค้นคว้าทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอย่างเพียงพอ การมีหอพักสำหรับนักศึกษาต่างชาติของมหาวิทยาลัย และการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษาให้มีความสวยงาม

2.4 จากผลการศึกษาพบว่า สถาบันการศึกษาของไทยควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมในเรื่องการทำข้อตกลงทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และการปรับแก้ไขหลักเกณฑ์ในการรับนักศึกษาต่างชาติให้สามารถผ่อนปรนได้ในบางเรื่อง

2.5 จากผลการศึกษาพบว่า สถาบันการศึกษาของไทยควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วย การอำนวยความสะดวกในเรื่องการเดินทางเข้าประเทศให้แก่นักศึกษาต่างชาติ

การมีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่เฉพาะที่ทำหน้าที่ในการดูแลนักศึกษาต่างชาติ การจัดเตรียมคอมพิวเตอร์เพื่อการค้นคว้าของนักศึกษาไว้ให้เพียงพอ และการจัดระบบขนส่งที่สะดวกสบายและปลอดภัยไว้สำหรับให้บริการภายในสถาบันการศึกษา และระหว่างสถาบันศึกษากับชุมชนภายนอก

2.6 จากผลการศึกษาพบว่า สถาบันการศึกษาของไทยควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อรองรับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วยการพัฒนาสูตรการเรียนการสอนให้มีทางเลือกหลากหลายสาขาวิชา การเตรียมความพร้อมในด้านหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรภาษาไทยและหลักสูตรภาษาต่างประเทศ และการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

บรรณานุกรม

- โกสุมภ์ สายจันทร์. (2544, มกราคม - มิถุนายน). บทบาทของสถาบันการศึกษาในการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ภายใต้โครงการความร่วมมือในกรอบพหุภาคีระดับอนุภาคและระดับ
ภูมิภาค. *รัฐศาสตร์ปริทัศน์*, 36 (1), หน้า 145 - 168.
- คณบดีคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสต์สมิธซัน. (2550, 26 กันยายน). สัมภาษณ์.
- คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. (2550, 19 ตุลาคม). สัมภาษณ์.
- คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา. (2551, 28 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.
- ผู้อำนวยการวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2550, 3 ตุลาคม). สัมภาษณ์.
- ผู้อำนวยการศูนย์อุดมศึกษาแม่สอด มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2551, 15 พฤษภาคม).
สัมภาษณ์.
- มูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา. (2546). *รายงานฉบับสมบูรณ์ “การพัฒนายุทธศาสตร์
อุดมศึกษา”*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา.
- รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยอีสต์สมิธซัน. (2550, 20 กันยายน). สัมภาษณ์.
- รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2550, 4 ตุลาคม). สัมภาษณ์.
- รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2551, 21 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.
- รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2550, 17 ตุลาคม). สัมภาษณ์.
- สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *แผนยุทธศาสตร์
การพัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษากับต่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อพัฒนา
คุณภาพการศึกษาของไทยตามกรอบความร่วมมือพหุภาคี/ ทวิภาคี ปี พ.ศ. 2548 - 2551*.
กรุงเทพฯ: สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2548). *รายงานการวิจัย ยุทธศาสตร์เชิงรุกด้านความร่วมมือกับต่างประเทศของ
กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยตามกรอบความร่วมมือ
พหุภาคี/ ทวิภาคี ปี พ.ศ. 2548 - 2549*. กรุงเทพฯ: สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2548). *การสัมมนาระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้าน
การศึกษากับประเทศเพื่อนบ้าน*. กรุงเทพฯ: สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547).

กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ:

บริษัท จุดทอง จำกัด.

หัวหน้าศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2551, 15 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.

หัวหน้าศูนย์วิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. (2551, 8 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.

อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2551, 12 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.

อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. (2551, 8 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.

อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (2550, 24 กันยายน). สัมภาษณ์.

อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (2551, 7 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.

อธิการบดี มหาวิทยาลัยอีสต์สัมชัญ. (2550, 20 กันยายน). สัมภาษณ์.

อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2550, 18 ตุลาคม). สัมภาษณ์.